

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

**«ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ»**

της

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

A.M. 1852016

Επιβλέπων Καθηγητής
Κωνσταντίνος Ασημακόπουλος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2018

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- Μοιραστείτε: αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- Προσαρμόστε: αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- Αναφορά Δημιουργού: Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- Μη Εμπορική Χρήση: Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- Παρόμοια Διανομή: Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 19 Δεκεμβρίου 2018

Η Δηλούσα: Αικατερίνη Παρασκευοπούλου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία με τίτλο «Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών Δ/θμιας εκπαίδευσης του ν. Θεσσαλονίκης για την εισαγωγή και εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων. Η περίπτωση της θεματικής εβδομάδας» Συγκεκριμένα η θεματική εβδομάδα είναι μια καινοτομία που εισήχθη στο γυμνάσιο το σχολικό έτος 2016-2017, με ανάμεικτα αισθήματα από τους εκπαιδευτικούς. Στόχος της έρευνάς μας είναι να καταγράψουμε αυτά τα αισθήματα και τις απόψεις, ώστε να διαπιστώσουμε τον τρόπο με τον οποίο χειρίστηκαν τη συγκεκριμένη καινοτομία. Αν τελικά ο σχεδιασμός της θεματικής εβδομάδας πέτυχε το στόχο του, που ήταν η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας πάνω σε θέματα που αφορούν τους εφήβους, με καινοτόμες μεθόδους.

Κατά τη θεωρητική προσέγγιση του θέματος παρουσιάστηκαν οι έννοιες της αλλαγής και της καινοτομίας. Τα είδη της εκπαιδευτικής καινοτομίας καθώς επίσης και οι προϋποθέσεις εισαγωγής της και τα μοντέλα σχεδιασμού και εφαρμογής της καινοτομίας. Αναλύθηκαν οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία ή την αποτυχία της καινοτομίας καθώς και τα μοντέλα σχεδιασμού και υλοποίησης της καινοτομίας. Παρουσιάστηκε ο ρόλος που έχει στην υλοποίηση της καινοτομίας ο σχολικός σύμβουλος, ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και οι γονείς τους.

Επίσης, παρουσιάστηκαν οι οδηγίες του ΙΕΠ για τη υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας. Η θεματική εβδομάδα αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας σε ζητήματα που άπτονται της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό μελετάται η έννοια και η ιστορική αναδρομή της αειφόρου ανάπτυξης, οι 17 στόχοι γνωστοί ως «Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης» και η σχέση της αειφόρου ανάπτυξης με τους θεματικούς άξονες της θεματικής εβδομάδας.

Κατά την εμπειρική προσέγγιση του θέματος, παρουσιάστηκαν τα δεδομένα της έρευνας που διεξήχθη το διάστημα από το Μάιο έως τον Ιούνιο του 2018. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 105 εκπαιδευτικούς, οι οποίοι υπηρετούσαν σε σχολεία του νομού Θεσσαλονίκης τα έτη 2016-2018. Η έρευνα έγινε με ερωτηματολόγιο, που περιέχει 45 ερωτήσεις και μοιράστηκε σε σχολεία του ν. Θεσσαλονίκης.

Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων προέκυψε η ανάγκη των εκπαιδευτικών για καινοτόμες δράσεις, αλλά από την άλλη, παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που παρουσιάζουν στις απαντήσεις τους, μια συγκράτηση όσο αναφορά την καινοτομία της θεματικής εβδομάδας, θεωρώντας ότι χρειάζονται περισσότερα βήματα και καλύτερη προσέγγιση από τους σχεδιαστές της συγκεκριμένης καινοτομίας.

Λέξεις κλειδιά

Εκπαιδευτική αλλαγή, Εκπαιδευτική καινοτομία, Διαχείριση εκπαιδευτικής καινοτομίας, Αειφόρος ανάπτυξη, Θεματική εβδομάδα

ABSTRACT

This paper entitled “Attitudes and Views of Secondary Education Teachers of Thessaloniki to introduce and apply innovative programs-The case of Thematic Week”. In particular, the thematic week is an innovation introduced to high school in the school year 2016-2017, with mixed feelings from teachers. The aim of our research is to capture these feelings and opinions, so that we can see how they have handled this innovation. Also, another target of this examination is if the design of the thematic week eventually achieved its goal of informing and raising the awareness of the educational community on issues concerning teenagers with innovative methods.

The theoretical approach to the subject presented the concepts of change and innovation. Furthermore, the types of educational innovation as well as the conditions of its introduction and the models of design and application of innovation were presented in this subject, as well. The factors influencing the success or failure of innovation, as well as models for designing and applying innovation, were analyzed. Finally, the role of the school counselor, school leader, teachers, pupils and their parents in the implementation of innovation, were presented.

Also, the institutes of educational policy guidelines for the thematic week were presented and the concept and the historical theme of sustainable development and its relation to thematic axes of the thematic week, were studied.

In the empirical approach of the subject presented, the survey’s data was conducted between May and June 2018. The sample of the survey consisted of 105 teachers, who served in schools in the prefecture of Thessaloniki in the years 2016-2018. The survey was conducted with a questionnaire containing 45 questions and was distributed to schools in Thessaloniki.

The analysis of the questionnaires revealed the need for teachers to carry out innovative actions but, on the other hand, in spite of the individual diversity in their responses, a restraint regarding the innovation of the thematic week, considering that more steps and a better approach is needed by the creators of this innovation.

Keywords

Educational change, Educational innovation, Educational innovation management, Sustainable development, Thematic week

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ABSTRACT	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	7
Κατάλογος Πινάκων και Γραφημάτων	9
Κεφάλαιο 1 ^ο : Εκπαιδευτική καινοτομία-αλλαγή	13
1.1 Εισαγωγή	13
1.2 Αποσαφήνιση των όρων αλλαγή-καινοτομία	13
1.2.1 Αλλαγή	13
1.2.2 Ο όρος καινοτομία	14
1.3 Τα είδη της εκπαιδευτικής καινοτομίας	15
1.4 Εισαγωγή της καινοτομίας	18
1.4.1 Προϋποθέσεις για την εισαγωγή της καινοτομίας-αλλαγής	18
1.4.2 Μοντέλα σχεδιασμού και εφαρμογής της αλλαγής	21
1.5 Η σημασία της καινοτομίας	23
1.6 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία ή την αποτυχία της καινοτομίας	24
1.7 Σχολικό κλίμα και αλλαγή	27
1.8 Τομείς της εκπαιδευτικής καινοτομίας	28
Κεφάλαιο 2 ^ο : Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου, του διευθυντή της σχολικής μονάδας, των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων τους στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας	31
2.1 Εισαγωγή	31
2.2 Ο ρόλος των σχολικών συμβούλων	31
2.3 Ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας	33
2.4 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας ..	36
2.5 Ο ρόλος των μαθητών και των γονέων τους στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας	38
Κεφάλαιο 3 ^ο : Θεματική εβδομάδα	40
3.1 Εισαγωγή	40
3.2 Περιγραφή των διαδικασιών της Θεματικής εβδομάδας	41

Κεφάλαιο 4 ^ο Το αειφόρο σχολείο και η σχέση του με τους θεματικούς άξονες της θεματικής εβδομάδας	47
4.1 Εισαγωγή	47
4.2 Ορισμοί και ιστορική εξέλιξη της αειφόρου ανάπτυξης	47
4.3 Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη και σχολική πραγματικότητα	51
4.4 Ποια η σχέση της θεματικής εβδομάδας με την αειφορία;.....	53
Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογικό πλαίσιο	56
5.1 Εισαγωγή	56
5.2 Στόχοι και ερευνητικά ερωτήματα	56
5.3 Μεθοδολογία της έρευνας	58
5.4 Εμπόδια και περιορισμοί στην έρευνα	60
5.5 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	61
Κεφάλαιο 6 ^ο : Αποτελέσματα έρευνας	63
6.1 Εισαγωγή	63
6.2 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος.....	63
6.3 Ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με την καινοτομία.....	65
6.4 Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε ο εκπαιδευτικός-Ερευνητικά ερωτήματα	68
6.5 Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε η σχολική μονάδα -Ερευνητικά ερωτήματα	76
6.6 Συμμετοχή μαθητών και γονέων-Ερευνητικά ερωτήματα	78
6.7 Αντιλήψεις για τη θεματική εβδομάδα.....	82
6.8 Συσχετίσεις	88
Κεφάλαιο 7 ^ο : Συμπεράσματα - Προτάσεις.....	89
7.1 Εισαγωγή	89
7.2 Συμπεράσματα από την έρευνα.....	89
Βιβλιογραφία	95
<i>Νομοθεσία</i>	100
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	117
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	122

Κατάλογος Πινάκων και Γραφημάτων

Γράφημα Ε2: Ηλικία ερωτηθέντων εκπαιδευτικών

Γράφημα Ε6: Έτη υπηρεσίας των εκπαιδευτικών του δείγματος

Γράφημα Ε4: Πρόσθετες Σπουδές

Πίνακας 3: Πιστεύετε ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στο σχολείο

Γράφημα 5: Έχετε υλοποιήσει κάποιο καινοτόμο πρόγραμμα;

Γράφημα 6α: Για ποιους λόγους θα συμμετείχατε στην υλοποίηση μιας καινοτομίας;

Γράφημα 6β: Λόγοι που θα συμμετείχατε σε μια καινοτομία

Γράφημα 7: Σειρά προτίμησης θεματικών αξόνων-Σχολική χρονιά 2016-2017

Πίνακας 8: Λόγοι για τους οποίους επιλέξατε το συγκεκριμένο άξονα το σχ. Έτος 2016-2017

Γράφημα 9: Σειρά προτίμησης θεματικών αξόνων-Σχολική χρονιά 2017-2018 19

Γράφημα 11α: Αποτελέσματα ανά Φύλο

Γράφημα 11β: Γενικά αποτελέσματα

Γράφημα 15: Πόσες διδακτικές ώρες διαθέσατε για τις δραστηριότητες της θεματικής εβδομάδας;

Πίνακας 17: Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έχει εισαχθεί ο θεσμός της Θεματικής εβδομάδας στο Γυμνάσιο;

Γράφημα 30: Ικανοποίηση από τους άξονες της ΘΕ

Γράφημα 22: Ωρολόγιο πρόγραμμα

Γράφημα 28: Τρόπος χειρισμού από τη διεύθυνση του σχολείου

Γράφημα 23: Ομιλίες με τη συμμετοχή των γονέων

Γράφημα 27: Πόσο συμμετείχαν οι γονείς στη διαδικασία

Γράφημα 31: Πόσο πιστεύεται ότι ευαισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας;

Πίνακας 16: Οι μαθητές συμμετείχαν στη διαδικασία;

Γράφημα 32: Αν οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις

Γράφημα 33: Αλλαγή συμπεριφορών λόγω ΘΕ

Γράφημα 34: Βελτίωση των σχέσεων όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα

Γράφημα 35: Αποψη για τη θεματική εβδομάδα

Γράφημα 36: Παράγοντες που δυσκολεύουν την υλοποίηση της ΘΕ

Γράφημα 37: Παράγοντες που θα διευκόλυναν την υλοποίηση της ΘΕ

Ευχαριστίες

Πρωτίστως θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, τα παιδιά μου Άννα και Χρήστο και τους γονείς μου για την υπομονή, την υποστήριξη και την αγάπη τους καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου.

Επίσης ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή, κ. Κωνσταντίνο Ασημακόπουλο, καθώς ήταν πάντοτε απόλυτα συνεπής στη συνεργασία μας και με την καθοδήγηση και τις παρατηρήσεις του, με βοήθησε να βελτιώνω την ποιότητα της εργασίας μου, χωρίς να πιέζομαι και να αγχώνομαι.

Εισαγωγή

Το σχολείο χρειάζεται την αλλαγή και πρέπει να είναι δεκτικό στην αλλαγή. Τα παγκόσμια δεδομένα αλλάζουν, νέες τεχνολογίες κάνουν την εμφάνισή τους, νέες μορφές εργασίας κι όλα αυτά απαιτούν νέες γνώσεις και ικανότητες. Το σχολείο που είναι κατεξοχήν φορέας γνώσης και ικανοτήτων, πρέπει να έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται πάντα στα νέα δεδομένα, να αλλάζει και να καινοτομεί. Φυσικά, δεν πρέπει να αλλάζει και να αλλοιώνεται ο στόχος και ο σκοπός του, που είναι η μάθηση και η εκπαίδευση των μαθητών, αλλά πρέπει να γίνονται αλλαγές και να εισάγονται καινοτομίες ώστε να εμπλουτίζεται το πρόγραμμά του.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από το θεωρητικό μέρος και το ερευνητικό μέρος. Το θεωρητικό μέρος χωρίζεται επίσης σε τρία μέρη. Το πρώτο αφορά την περιγραφή των χαρακτηριστικών της εκπαιδευτικής καινοτομίας. Στο δεύτερο περιγράφονται τις διαδικασίες της θεματικής εβδομάδας. Στο τρίτο παρουσιάζονται η έννοια και τα χαρακτηριστικά της αειφόρου ανάπτυξης και η σχέση της με την καινοτομία της θεματικής εβδομάδας.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται οι έννοιες της καινοτομίας και της αλλαγής στην εκπαίδευση. Καταγράφονται τα χαρακτηριστικά και τα είδη της εκπαιδευτικής καινοτομίας, οι προϋποθέσεις εισαγωγής μιας καινοτομίας, τα βήματα υλοποίησης καθώς και οι παράγοντες επιτυχίας ή αποτυχίας της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφεται ο ρόλος των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική καινοτομία. Ο ρόλος των σχολικών συμβούλων, του διευθυντή της σχολικής μονάδας, των εκπαιδευτικών που θα εφαρμόσουν την καινοτομία, των μαθητών και των γονέων τους, που έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στην καινοτομία ή να προσφέρουν την στήριξή τους στους εμπλεκόμενους.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τις αλλαγές που έγιναν στο Γυμνάσιο τη σχολική χρονιά 2016-2017, που ήταν και η πρώτη χρονιά εφαρμογής της θεματικής εβδομάδας. Επίσης, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά και τα βήματα υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας, όπως δόθηκαν μέσα από τις εγκυκλίους του ΙΕΠ (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής).

Η θεματική εβδομάδα αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας σε ζητήματα, που άπτονται της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό στο τέταρτο κεφάλαιο μελετάται η έννοια και η ιστορική αναδρομή της αειφόρου ανάπτυξης, οι 17 στόχοι γνωστοί ως «Στόχοι

Βιώσιμης Ανάπτυξης» και η σχέση της αειφόρου ανάπτυξης με τους θεματικούς άξονες της θεματικής εβδομάδας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι ερευνητικοί στόχοι, που έχουν τεθεί, αλλά και η μέθοδος που θα ακολουθηθεί στο ερευνητικό κομμάτι της εργασίας.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μέσα από πίνακες και γραφήματα και εξηγούνται τα ευρήματα.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο αξιολογούνται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα.

Κεφάλαιο 1^ο: Εκπαιδευτική καινοτομία-αλλαγή

1.1 Εισαγωγή

Στη σημερινή εποχή ποικίλες αλλαγές και ανακατατάξεις συμβαίνουν στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή. Όλοι αναζητούν το νέο, το καινοτόμο που θα αλλάξει την κατάσταση προς το καλύτερο. Η αλλαγή αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιβίωση και την ανάπτυξη ενός οργανισμού, είτε αυτός είναι ένας άνθρωπος, είτε είναι μια εμπορική επιχείρηση, είτε είναι ένας εκπαιδευτικός οργανισμός. (Κυθραιώτης, 2015)

Σημαντικές αλλαγές συμβαίνουν και στην εκπαίδευση σαν επακόλουθο των αλλαγών που συντελούνται στις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές σχέσεις μιας οργανωμένης κοινωνίας (Υφαντή, 2011). Το παραδοσιακό, συντηρητικό μοντέλο εκπαίδευσης δύσκολα ταιριάζει στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, της πολυπολιτισμικότητας, των νέων τεχνολογιών. Νέες θεωρίες και προσδοκίες επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε και συμπεριφερόμαστε. Κατά συνέπεια δημιουργούνται και ανακαλύπτονται νέες γνώσεις και ικανότητες. (Myers, 2006) Άλλωστε η εκπαίδευση είναι ένας χώρος που υφίσταται συνεχείς αλλαγές, προκειμένου να πάρει το άτομο τα απαραίτητα εφόδια για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις στην ενήλικη ζωή του.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο ορίζονται οι έννοιες της εκπαιδευτικής αλλαγής και της εκπαιδευτικής καινοτομίας. Παρουσιάζονται τα είδη των καινοτομιών ανάλογα με το πεδίο στο οποίο εφαρμόζονται. Επίσης παρουσιάζονται όλα τα απαραίτητα βήματα που πρέπει να γίνουν για την επιτυχημένη εισαγωγή της καινοτομίας στη σχολική μονάδα. Τέλος, παρουσιάζονται λόγοι αποτυχίας ή επιτυχίας της καινοτομίας της επιτυχίας ή της αποτυχίας της.

1.2 Αποσαφήνιση των όρων αλλαγή-καινοτομία

1.2.1 Αλλαγή

Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (2002), αλλαγή είναι το να γίνεται κάποιος ή κάτι διαφορετικός από ότι ήταν.

Από τη οπτική του management, η αλλαγή είναι μια αλλαγή της περιβαλλοντικής δομής, της τεχνολογίας ή των ανθρώπων ενός οργανισμού. (Shen Y., 2008)

Αλλαγή είναι η μετάβαση από μία κατάσταση ή μορφή σε μία άλλη. (Μαυροσκούφης 2002) Η αλλαγή είναι ένα σημαντικό στοιχείο για την επιβίωση και την ανάπτυξη ενός οργανισμού, είτε πρόκειται για ένα άνθρωπο, είτε για μια εμπορική επιχείρηση, είτε για ένα εκπαιδευτικό σύστημα. (Χριστοφίδου, 2012)

Αλλαγή που αφορά την εκπαίδευση θεωρείται εκπαιδευτική αλλαγή. Σύμφωνα με έναν βασικό εκπρόσωπο της συστημικής θεωρίας στην εκπαίδευση, όπως είναι ο Fullan (1992), αλλαγή είναι μια διαδικασία εκμάθησης νέων ιδεών, να μαθαίνει δηλαδή κάποιος να κάνει και να καταλαβαίνει κάτι καινούριο. Με έναν πιο σύγχρονο ορισμό ο Fullan (2007) ορίζει την αλλαγή ως παρέμβαση, που έχει ως στόχο να βελτιώσει όψεις τις εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Σύμφωνα με την Πετκοπούλου (2014), η εκπαιδευτική αλλαγή είναι η «συνεπή και σταθερή εφαρμογή της καινοτομίας σε κάθε περίπτωση που επιδιώκει ή προκαλεί την αναδιάρθρωση των ρόλων, δομών και λειτουργιών ενός οργανισμού και τον επαναπροσδιορισμό των στόχων του, με απώτερο σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την ποιοτική αναβάθμισή του».

1.2.2 Ο όρος καινοτομία

Ο όρος καινοτομία χρησιμοποιήθηκε αρχικά στο χώρο της οικονομίας σε επίπεδο επιχειρήσεων και οικονομικής δραστηριότητας και στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς. Ο πρώτος ορισμός της καινοτομίας δόθηκε από τον Schumpeter τη δεκαετία του 1930 και αφορά το χώρο των επιχειρήσεων και αναφέρει ότι η καινοτομία είναι (OECD 1997) :

- Η εισαγωγή ενός νέου προϊόντος ή η ποιοτική αλλαγή ενός υπάρχοντος προϊόντος.
- Η νέα διαδικασία ανάπτυξης προϊόντος.
- Το άνοιγμα μιας νέας αγοράς.
- Η νέα πηγή εφοδιασμού πρώτων υλών ή άλλων υλικών.
- Η οργανωτική αλλαγή

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η καινοτομία είναι μια συγκροτημένη διαδικασία, όπου συνδυάζονται πολλές δημιουργικές ενέργειες, που αφορούν την επιχείρηση, με στόχο το επιτυχημένο προϊόν.

Με βάση έναν νεώτερο ορισμό από τον ΟΟΣΑ, καινοτομία είναι "η εφαρμογή ενός νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος (αγαθού ή υπηρεσίας) ή διαδικασία, μια νέα μέθοδος μάρκετινγκ ή μια νέα οργανωτική μέθοδος στις επιχειρήσεις όσον αφορά τις πρακτικές, την οργάνωση του χώρου εργασίας ή τις εξωτερικές σχέσεις." (Stéphan Vincent-Lancrin, Gwénaél Jacotin, Joaquin Urgel, & Soumyajit Kar and Carlos González-Sancho, 2017)

Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (2002), καινοτομία είναι η ουσιώδης τροποποίηση, η ριζική αλλαγή και συνώνυμό της είναι ο "νεωτερισμός". Καινοτομώ όταν εισάγω νέες μεθόδους, φέρνω αλλαγές και νεωτερισμούς, "διανοίγω νέο δρόμο".

Η εκπαιδευτική καινοτομία εστιάζεται σε ενέργειες που εμπεριέχουν και προωθούν νέες αντιλήψεις σε τρεις διαστάσεις (Fullan, 1991): (α) στην αλλαγή αρχών και πεποιθήσεων (β) στην εφαρμογή νέων διδακτικών μεθόδων και (γ) στη χρήση νέων διδακτικών μέσων.

Οι Everard & Morris (1999) με τον όρο «αλλαγή» εννοούν ταυτόχρονα ανάπτυξη και καινοτομία. Έτσι η καινοτομία είναι «η σύγχρονη έκφραση της εκπαιδευτικής αλλαγής» (Δακοπούλου, 2008) Μπορούμε να έχουμε αλλαγή χωρίς να έχουμε καινοτομία, αλλά η καινοτομία είναι μορφή αλλαγής. (Κυθραιώτης, 2015)

Ένας άλλος ορισμός εμπλέκει την αλλαγή με την καινοτομία θεωρώντας εκπαιδευτική αλλαγή τη συνεπή και σταθερή εφαρμογή της καινοτομίας. (Κουλουμπαρίτση 2006). Η Χριστοφίδου (2012) θεωρεί ότι η καινοτομία είναι μία έννοια που εμπεριέχεται στην αλλαγή, ενώ σύμφωνα με τον Κωνσταντίνου (2005), η καινοτομία είναι εκείνη που εμπεριέχει την αλλαγή.

1.3 Τα είδη της εκπαιδευτικής καινοτομίας

Στους Εκπαιδευτικούς οργανισμούς (π.χ. σχολεία, πανεπιστήμια, κέντρα κατάρτισης) η καινοτομία μπορεί να αφορά

1. νέα προϊόντα και υπηρεσίες, όπως νέα προγράμματα, βιβλία ή εκπαιδευτικούς πόρους
2. νέες διαδικασίες για την παροχή των υπηρεσιών τους, όπως υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης,

3. νέους τρόπους οργάνωσης των δραστηριοτήτων τους, για παράδειγμα επικοινωνία με φοιτητές και γονείς μέσω ψηφιακών τεχνολογιών και
4. νέες τεχνικές μάρκετινγκ, όπως η διαφοροποιημένη τιμολόγηση των μεταπτυχιακών μαθημάτων ή καινοτόμες δράσεις που δεν εφαρμόζονται σε άλλα σχολεία.

Όλες οι παραπάνω νέες πρακτικές στοχεύουν στη βελτίωση της παροχής της εκπαίδευσης με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, και ως εκ τούτου θα πρέπει να θεωρούνται ως "βελτιώσεις". (Stéphan Vincent-Lancrin, Gwénaél Jacotin, Joaquin Urgel, & Soumyajit Kar and Carlos González-Sancho, 2017)

Με βάση τον Caldwell στον τομέα της εκπαίδευσης, οι καινοτομίες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- α) στην αποκεντρωμένη τους μορφή, που ασχολούνται με τη διαχείριση των σχολείων σε τοπικό επίπεδο,
- β) στην αδυσώπητη έμφαση των μαθησιακών επιδόσεων, χρησιμοποιώντας έντονα την αξιολόγηση και
- γ) στη δημιουργία σχολείων με βασικό στόχο την ανάπτυξη μιας κοινωνίας που βασικό στοιχείο της έχει τη νέα γνώση (J Caldwell, 2001)

Ο Μαυροσκούφης (2002) χωρίζει τις καινοτομίες ανάλογα με τους στόχους, τα περιεχόμενα, τα κριτήρια, τα επίπεδα εφαρμογής και τις διαδικασίες ως εξής:

- α) καινοτομίες που αποκαθιστούν το χάσμα ανάμεσα στις επίσημες προδιαγραφές και την πραγματικότητα, για παράδειγμα αποστήθιση-κριτική σκέψη
- β) καινοτομίες για την εισαγωγή νέων προδιαγραφών, για παράδειγμα η μέθοδος project
- γ) καινοτομίες μακροεπιπέδου, για παράδειγμα νέο πρόγραμμα σπουδών
- δ) καινοτομίες μικροεπιπέδου, για παράδειγμα οργάνωση διδασκαλίας από εκπαιδευτικό
- ε) καινοτομίες περιεχομένου, για παράδειγμα νέοι σκοποί και στόχοι μαθημάτων
- στ) καινοτομίες που αφορούν διαδικασίες, για παράδειγμα μέθοδοι αξιολόγησης

Αντίστοιχη κατηγοριοποίηση των εκπαιδευτικών αλλαγών αξιοποιώντας κριτήρια σκοποθεσίας στο πλαίσιο που θέτουν τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι η εξής (Δακοπούλου, 2008) :

- α) μέγεθος ή αριθμός μαθητών, εκπαιδευτικών, διοικητικών στελεχών, διοικητικών υπαλλήλων και κτιρίων ή γενικά υλικοτεχνικής υποδομής,
- β) σκοποί και επιμέρους στόχοι,
- γ) σύστημα διοίκησης και διαχείρισης ή δομή εξουσίας και επιμέρους ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής,
- δ) διαδικασίες και επίπεδα επιχορήγησης και χρηματοδότησης,
- ε) ευρύτερη οργάνωση του συστήματος: τύποι, επίπεδα καθώς επίσης και σύνδεσμοι και ηλικίες μετάβασης ανάμεσα στις εκπαιδευτικές βαθμίδες,
- ζ) αναλυτικά προγράμματα: περιεχόμενο και οργάνωσή τους,
- η) διδακτικές μέθοδοι: κοινωνικές σχέσεις της διδασκαλίας και της μάθησης,
- θ) επιλογή, αξιοποίηση, κριτήρια και διαδικασίες προαγωγής των μαθητών και
- ι) επιλογή, αξιολόγηση, κριτήρια και διαδικασίες προαγωγής των εργαζομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Όσον αφορά την εμβέλεια των καινοτομιών ο Μαυροσκούφης (2002) τις χωρίζει σε:

- α) καινοτομίες εθνικής εμβέλειας, για παράδειγμα η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος
- β) καινοτομίες τοπικής εμβέλειας, για παράδειγμα ενδοσχολική επιμόρφωση

Και τέλος, όσον αφορά το φορέα που υλοποιεί τις καινοτομίες ο Μαυροσκούφης (2002) τις χωρίζει σε:

- α) εσωτερικές, όταν ο φορέας υλοποίησης είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΙΕΠ-Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής)
- β) εξωτερικές, όταν ο φορέας υλοποίησης είναι, για παράδειγμα κάποιο Πανεπιστήμιο.

Οι καινοτομίες χωρίζονται επίσης σε υποχρεωτικές και προαιρετικές. Υποχρεωτικές είναι αυτές που προέρχονται από την κεντρική εξουσία και έχουν σα στόχο τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Οι καινοτομίες αυτές είναι υποχρεωτικό να εφαρμοστούν από τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των

σχολικών μονάδων και συνοδεύονται από οδηγίες και κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό. (Καβούρη, 1999). Οι προαιρετικές καινοτομίες εισάγονται είτε από το Υπουργείο, είτε από το σύλλογο διδασκόντων. Προαιρετικές καινοτομίες είναι για παράδειγμα, τα προγράμματα Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικά, Σταδιοδρομίας κ.ά. Σ' αυτές τις καινοτομίες οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που αποφασίζουν αν θα τις εφαρμόσουν ή αν θα τις απορρίψουν. (Ράπτης, 2006)

Η πιο αποτελεσματική μορφή καινοτομίας, είναι αυτή που προτείνεται από τα μέλη μιας σχολικής μονάδας και εφαρμόζεται τοπικά σε αυτή. Ο λόγος είναι ότι με αυτό τον τρόπο, η καινοτομία αποφασίζεται μέσα στη σχολική μονάδα, καλύπτει πραγματικές της ανάγκες και για την υλοποίησή της εμπλέκονται και συνεργάζονται τα μέλη της.

Όταν μια καινοτομία επιβάλλεται από τους προϊσταμένους στους υφισταμένους, δηλαδή είναι υποχρεωτική, αναφερόμαστε σε τοπολογία top-down. Ενώ αν οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν αν θα εφαρμόσουν και με ποιο τρόπο μια καινοτομία, δηλαδή προαιρετική, τότε αναφερόμαστε σε τοπολογία bottom-up. (Παπακωνσταντίνου, 2008)

1.4 Εισαγωγή της καινοτομίας

1.4.1 Προϋποθέσεις για την εισαγωγή της καινοτομίας-αλλαγής

Σύμφωνα με τον Fullan (2007), σημαντικές εκπαιδευτικές καινοτομίες ή αλλαγές πρέπει να περιλαμβάνουν τρία στοιχεία:

- Χρήση νέων αναθεωρημένων υλικών (υλικό διδακτικού υλικού ή τεχνολογίες)
- Χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων (στρατηγικές ή δραστηριότητες διδασκαλίας)
- Μεταβολή των πεποιθήσεων (παιδαγωγικές υποθέσεις).

Ειδικά όσον αφορά την καινοτομία στο σχολικό επίπεδο, ο Fullan (2007) θεωρεί ότι η ανάπτυξη της καινοτομίας ως διαδικασίας απαιτεί από την ηγεσία της σχολικής μονάδας αλλά και από τους εκπαιδευτικούς, μια προσέγγιση που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση, στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, πολλή ενέργεια για την εφαρμογή νέων τρόπων οργάνωσης των πραγμάτων και επιβράβευση των ανθρώπων που συμμετέχουν.

Η ιστορία της εκπαίδευσης είναι γεμάτη από ιδέες ή πολιτικές που αφορούν μεταρρυθμίσεις ή καινοτομίες, που είτε αποτυγχάνουν να υλοποιηθούν, είτε είναι

επιτυχείς σε μια κατάσταση, αλλά όχι στην ολότητα τους. Για μια επιτυχημένη εισαγωγή καινοτομίας, που θα έχει και διάρκεια πρέπει να ληφθούν υπόψη οκτώ παράγοντες (Fullan Michael, Cuttress Claudia, Kilcher Ann, 2005):

1. **Καθορισμός ηθικού σκοπού-** Για την εισαγωγή της καινοτομίας πρέπει να καθοριστεί κάποιος ηθικός σκοπός, για την ικανοποίηση το οποίου εισάγουμε την καινοτομία, δηλαδή να καθοριστεί το γιατί της εισαγωγής. Ο ηθικός σκοπός στην εκπαιδευτική αλλαγή συνεπάγεται βελτίωση όλης της κοινωνίας γιατί μέσα από τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος ωφελούνται όλοι οι πολίτες. Ηθικός σκοπός, για παράδειγμα, είναι η μείωση του χάσματος ανάμεσα στους υψηλής και χαμηλής επίδοσης μαθητές. Ο ηθικός σκοπός θεωρείται ο σημαντικότερος από όλους τους παράγοντες, γιατί στην αλλαγή της γνώσης, ο ηθικός σκοπός δεν είναι μόνο ένας στόχος, αλλά μια διαδικασία που εμπλέκονται οι εκπαιδευτικοί, οι ηγέτες των κοινοτήτων και η κοινωνία ως σύνολο στον ηθικό σκοπό της μεταρρύθμισης.
2. **Οικοδόμηση ικανότητας-** Είναι όλες οι πολιτικές, στρατηγικές και άλλες δράσεις με στόχο να αυξηθεί η ικανότητα των ανθρώπων που θα εμπλακούν στην καινοτομία. Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές πρέπει να αναπτύξουν νέες δεξιότητες και ικανότητες ώστε να φέρουν σε πέρας το έργο που τους ανατίθεται. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των νέων τεχνολογιών, δεν πρέπει μόνο οι εκπαιδευτικοί να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και κατανόηση, πρέπει να ενσωματώσουν την τεχνολογία στο διδακτικό πρόγραμμα, τη διδασκαλία και τη μάθηση.
3. **Κατανόηση της διαδικασίας αλλαγής-** Η πραγματοποίηση της αλλαγής απαιτεί την ενέργεια, τις ιδέες, τη δέσμευση όλων εκείνων που εφαρμόζουν τις βελτιώσεις. Απαιτεί τη συνεχόμενη δημιουργία στρατηγικών, τη συνεχόμενη υποστήριξη της διαδικασίας, το ξεπέρασμα του φόβου του καινούριου και όλων εκείνων των δυσκολιών που προκύπτουν κατά την εφαρμογή.
4. **Ανάπτυξη Κουλτούρας μάθησης-** Ο τέταρτος παράγοντας που συντελεί στην επιτυχία της καινοτομίας αφορά τη μάθηση. Η ανάπτυξη μιας κουλτούρας για μάθηση περιλαμβάνει ένα σύνολο από στρατηγικές που έχουν σχεδιαστεί για να μαθαίνουν οι εμπλεκόμενοι ο ένας από τον άλλο, ανταλλάσσοντας και

εφαρμόζοντας νέες ιδέες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από πνεύμα συλλογικότητας.

5. Ανάπτυξη Κουλτούρας αξιολόγησης- Η κουλτούρα αξιολόγησης συνδυασμό με την κουλτούρα της μάθησης ώστε να γίνεται αποτίμηση ιδεών και στρατηγικών με στόχο τη βελτίωση. Η αξιολόγηση για τη μάθηση περιλαμβάνει:

- Πρόσβαση / συλλογή δεδομένων σχετικά με τη μάθηση των σπουδαστών.
- Διαχωρισμός δεδομένων για περισσότερο λεπτομερή κατανόηση.
- Ανάπτυξη σχεδίων δράσης ώστε να γίνουν βελτιώσεις και
- Συζήτηση των επιδόσεων με τους γονείς και εξωτερικές ομάδες.

Όταν τα σχολεία και τα σχολικά συστήματα συμμετέχουν σε συνεχή αξιολόγηση για μάθηση, επιτυγχάνουν σημαντικές βελτιώσεις.

6. Επικέντρωση στην ηγεσία για αλλαγή- Αλλαγή της γνώσης, σημαίνει ηγέτες που αντιπροσωπεύουν την καινοτομία – που έχουν την ικανότητα να μεταλαμπαδεύουν το πνεύμα και σε άλλους μέσα στον οργανισμό.

7. Προώθηση της συνοχής- Είναι όλες οι διαδικασίες που βοηθούν να δημιουργηθεί κατάσταση συνοχής στον οργανισμό, δηλαδή διασύνδεσης όλων εκείνων των στοιχείων που αφορούν την καινοτομία, ώστε να υπάρχει επιτυχή έκβαση.

8. Ανάπτυξη σε τρία επίπεδα- Η καινοτομία αναπτύσσεται-αφορά τρία επίπεδα. Το επίπεδο της σχολικής μονάδας, το επίπεδο της τοπικής κοινωνίας και το επίπεδο της πολιτείας. Για την επιτυχία της καινοτομίας είναι απαραίτητη η συνεργασία και των τριών επιπέδων.

Από τους παραπάνω παράγοντες καταλαβαίνουμε ότι, η επιτυχία μιας καινοτομίας-αλλαγής εξαρτάται από τη συνεργασία και τη συλλογικότητα όλων όσων εμπλέκονται, αλλά και από την ικανότητα και τη θέληση για μάθηση και αλλαγή.

1.4.2 Μοντέλα σχεδιασμού και εφαρμογής της αλλαγής.

Για την εισαγωγή μιας καινοτομίας ή μιας αλλαγής σε επιχειρήσεις αρχικά και στη συνέχεια στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς αναπτύχθηκαν διάφορα μοντέλα σχεδιασμού και εφαρμογής της αλλαγής.

Όπως αναφέρει η Μπρίνια (2008) και με βάση το θεωρητικό μοντέλο εισαγωγής των αλλαγών στον εκπαιδευτικό οργανισμό, το πιο διαδεδομένο μοντέλο είναι το μοντέλο των ψυχολόγων Lewin-Schein που υλοποιείται σε τρία στάδια:

Ξεπάγωμα (Unfreezing)

Αλλαγή (Change)

Ξαναπάγωμα (Refreezing)

Στο πρώτο στάδιο, που είναι το ξεπάγωμα, γίνεται η συνειδητοποίηση ότι κάτι πρέπει να αλλάξει. Εντοπίζονται οι αλλαγές που χρειάζονται να γίνουν και αντιμετωπίζεται η αντίσταση των ανθρώπων για αλλαγή, κυρίως με δημιουργία θετικών προσδοκιών, αλλά και εκπαίδευση.

Στο δεύτερο στάδιο, γίνονται οι ενέργειες που χρειάζονται για την υλοποίηση της αλλαγής.

Στο τρίτο στάδιο, που είναι το ξεπάγωμα, εφαρμόζονται βήματα ώστε η αλλαγή-καινοτομία να εδραιωθεί και να γίνει κατεστημένο, αξιολογώντας και βελτιώνοντας τα τρωτά της σημεία.

Ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και η έλλειψη κονδυλίων δημιουργούν προβλήματα και καθιστούν δύσκολη την εισαγωγή των καινοτομιών στην εκπαίδευση (Fullan 1991). Σύμφωνα με τον Fullan (1986), για να είναι επιτυχής η εισαγωγή της καινοτομίας, πρέπει να ακολουθηθούν κάποια στάδια υλοποίησης. Ο ίδιος προτείνει τα εξής στάδια:

1. Διαπίστωση της ανάγκης για αλλαγή
2. Σύλληψη θεωρίας της καινοτομίας
3. Σχεδιασμός των χαρακτηριστικών της καινοτομίας
4. Καθορισμός ρόλων των συμμετεχόντων
5. Επιλογή σχολείου που θα εφαρμοστεί η καινοτομία
6. Καθορισμός του ρόλου του διευθυντή
7. Πρώιμη-πilotική εφαρμογή

8. Ψυχολογική και τεχνολογική υποστήριξη των εκπαιδευτικών
9. Αξιολόγηση
10. Σχέδιο για εξάπλωση της καινοτομίας
11. Τελική εφαρμογή και συνεχή αξιολόγηση

Οι Everard & Morris (1999), ορίζουν έξι στάδια κατά τη διαδικασία υλοποίησης της αλλαγής, μειώνοντας τα έντεκα του Fullan. Τα έξι αυτά στάδια είναι:
1ο στάδιο- γίνεται η προκαταρκτική διάγνωση ή αναγνώριση. Σ' αυτό το στάδιο απαντούμε σε ερωτήματα όπως: Χρειάζεται η αλλαγή; Είναι επίκαιρη; Έχει πιθανότητες επιτυχίας;

Στο στάδιο αυτό γίνονται επίσης οι νομοθετικές παρεμβάσεις και λύνονται θέματα που αφορούν την υλικοτεχνική υποδομή και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Επίσης λαμβάνεται υπόψη η πιθανή στάση της διεύθυνσης των σχολείων και των εκπαιδευτικών, αλλά και εξωτερικών παραγόντων όπως είναι οι γονείς και η τοπική κοινωνία.

2ο στάδιο- προδιαγράφουμε το μέλλον, δηλαδή τι θα συμβεί αν εφαρμοστεί η καινοτομία ή τι θα συμβεί αν δεν αποφασίσουμε να κάνουμε την αλλαγή.

3ο στάδιο- περιγραφή του παρόντος. Σ' αυτό το στάδιο απαντούμε σε ερωτήματα όπως: Ποιος είναι ο σκοπός της αλλαγής; Σε ποιες απαιτήσεις πρέπει να ανταποκριθούμε; Τι μας σταματά; Τι λειτουργεί υπέρ μας;

Στο στάδιο αυτό περιγράφουμε την παρούσα κατάσταση με λεπτομέρειες και τι ισχύει για τον κάθε εμπλεκόμενο στη σχολική μονάδα. Έτσι κάνουμε χαρτογράφηση περιβάλλοντος για να δούμε την αλληλεπίδραση του σχολείου με το εξωτερικό περιβάλλον.

4ο στάδιο- προσδιορίζουμε τα κενά μεταξύ του παρόντος και του μέλλοντος για να μπορέσουμε να καλύψουμε με τις αλλαγές που θα κάνουμε. Σ' αυτό το στάδιο απαντούμε σε ερωτήματα όπως: Ποιοι αντιστέκονται στην αλλαγή; Ποιοι μπορούν να βοηθήσουν; Ποιος θα έχει την ευθύνη της διαχείρισης;

5ο στάδιο- προσεγγίζουμε τον τρόπο μετάβασης από το παρόν στο μέλλον. Ερωτήσεις που καλούμαστε να απαντήσουμε σ' αυτό το στάδιο είναι: Ποιος θα κάνει τι και έως πότε; Πώς κερδίζουμε αφοσίωση;

Ο κάθε εμπλεκόμενος αναλαμβάνει το ρόλο του ώστε να υποστηριχθεί η καινοτομία. Σημαντικό ρόλο παίζουν οι υποστηρικτές της καινοτομίας που με πειθώ θα πρέπει να

πάρουν με το μέρος τους όλους αυτούς που καλούνται να την εφαρμόσουν. Βασικό ρόλο παίζει και η διοίκηση της σχολικής μονάδας, ο διευθυντής, ο οποίος πρέπει να είναι υποστηρικτικός, συνεργάσιμος και ενθαρρυντικός ως προς την καινοτομία.

Σύμφωνα με τον Fullan (1982), κάθε αλλαγή πρέπει να προβλέπει τη βελτίωση της ζωής των εκπαιδευτικών.

6ο στάδιο- στάδιο αξιολόγησης και παρακολούθησης της αλλαγής. Βασικά ερωτήματα σ' αυτό το στάδιο είναι: Πέτυχε; Θα διαρκέσει; Τι μάθαμε;

Σε τακτά χρονικά διαστήματα θα πρέπει να γίνεται απολογισμός και αξιολόγηση, ώστε να υπάρχουν όπου χρειάζεται διορθωτικές κινήσεις και βελτιώσεις, με στόχο την εδραίωση της καινοτομίας.

Κατά την εισαγωγή και εφαρμογή της καινοτομίας, πρέπει να εφαρμόζονται κατάλληλες στρατηγικές με στόχο τη μεγαλύτερη σαφήνεια και κατανόηση της επιχειρούμενης αλλαγής από την πλειονότητα των εκπαιδευτικών, γιατί έτσι έχει πιθανότητα να επιτύχει. Επιπλέον, πρέπει να είναι εφαρμόσιμη ώστε να πείσει τη βάση της εκπαιδευτικής κοινότητας, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς, και να την εφαρμόσουν. Απαραίτητη προϋπόθεση για όλα τα παραπάνω είναι η συνεργασία με όλες τις συνιστώσες του συστήματος. (Μπαρκατσάς, 1998)

1.5 Η σημασία της καινοτομίας

Ο λόγος για τον οποίο εισήχθησαν τα καινοτόμα προγράμματα στην εκπαίδευση είναι για να ανανεώσουν και να εμπλουτίσουν το περιεχόμενο της σχολικής γνώσης. (Σπυροπούλου, Αναστασάκη, Δεληγιάννη, Κούτρα, & Μπούρας, 2008)

Οι καινοτομίες βοηθούν το σχολείο να πετύχει τους στόχους του, καθώς επίσης και να αντικαταστήσει παλιά και παρωχημένα προγράμματα και πρακτικές με νέα και πιο αποτελεσματικά, αλλάζοντας ταυτόχρονα τις μεθόδους και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών (Leach 1994)

Η καινοτομία στη σχολική μονάδα δε σημαίνει μόνο ανταπόκριση στις επιλογές των ανώτερων ιεραρχικά διοικητικών οργάνων, αλλά σημαίνει καινοτομίες και πρωτοβουλίες των ίδιων των εκπαιδευτικών, ευκαιρίες για δημιουργία μέσα στο σχολικό περιβάλλον, ώστε να αναπτυχθούν το σχολείο, το τμήμα και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. (Ιορδανίδης, 2006)

Για να επιτευχθεί η επιτυχία ενός σχολικού οργανισμού, απαιτούνται στρατηγικές που προωθούν την καινοτομία και τον συνεχή μετασχηματισμό των

εκπαιδευτικών διαδικασιών με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών της σύγχρονης κοινωνίας.

1.6 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία ή την αποτυχία της καινοτομίας

Η καινοτομία προκύπτει ως εσωτερική ανάγκη, όταν διαπιστώνεται αδυναμία σε κάποιο τομέα που αφορά τη σχολική μονάδα, όσο και ως πίεση- ανάγκη από τις αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντος. Για να αποφασίσει λοιπόν ο οργανισμός να αλλάξει, θα πρέπει να αναπτυχθούν οι κατάλληλες συνθήκες. Η αλλαγή σ' έναν οργανισμό είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, γιατί σ' αυτήν εμπλέκονται δομές, άνθρωποι, εσωτερικό και εξωτερικά στοιχεία, όπως γίνεται σε κάθε ανοκτό κοινωνικό σύστημα, όπως είναι το σχολείο. (Κυθραιώτης, 2015)

Ο Ely (1990· 1999) εξειδικεύει την εισαγωγή της καινοτομίας στη χρήση της τεχνολογίας και προτείνει οκτώ συνθήκες, οι οποίες πρέπει να ισχύουν (ή να δημιουργηθούν) στο περιβάλλον που εφαρμόζεται η καινοτομία, προκειμένου να διευκολυνθεί η υιοθέτησή της:

1. Δυσανεμία προς το υπάρχον καθεστώς (η αλλαγή χρειάζεται, διότι κάποιοι είναι δυσαρεστημένοι με τις μεθόδους, τα προϊόντα ή τα προγράμματα που εφαρμόζονται. Έρευνα, για το ποιοι δυσαρεστούνται, για τι δυσαρεστούνται και τι θα τους ευχαριστούσε, διευκολύνει τους διαχειριστές της καινοτομίας να οργανώσουν αποτελεσματικότερα την εισαγωγή της),
2. Επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες (η εφαρμογή μιας καινοτομίας συνδυάζεται με τη γνώση διαχείρισης και εξάσκησης αυτής της καινοτομίας είτε πρόκειται για εργαλείο είτε για τεχνική),
3. Επάρκεια πηγών (οικονομικά μέσα, εργαλεία ή υλικά),
4. Δυνατότητα χρόνου (για όλους τους συμμετέχοντες χρειάζεται χρόνος να μάθουν, να υιοθετήσουν, να ενσωματώσουν και να αξιολογήσουν την καινοτομία),
5. Επιβράβευση- Κίνητρα (ενθάρρυνση της εφαρμογής ή χρήση της καινοτομίας με εξωγενείς ή ενδογενείς ανταμοιβές),

6. Συμμετοχή (αν όλοι συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων με ευκαιρίες να επικοινωνήσουν τις ιδέες και τις γνώμες τους, τότε η αλλαγή γίνεται προσωπική υπόθεση),
7. Δέσμευση (των συμμετεχόντων για το χρόνο και την προσπάθεια που θα αφιερώσουν),
8. Ηγεσία (οι προσδοκίες και η δέσμευση του ηγέτη, έχουν αντίκτυπο σε όλη τη διαδικασία της υλοποίησης).

Η αλλαγή μπορεί να πηγάζει μέσα από το σχολείο ή να επιβάλλεται από έξω. Μπορεί να αφορά τον τρόπο με τον οποίο επιδιώκουμε να πραγματοποιήσουμε τους υφιστάμενους στόχους ή να θέτει νέους στόχους και προκλήσεις. (Everard & Morris, 1999) Ανεξάρτητα από την πηγή της αλλαγής υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που επηρεάζουν και επηρεάζονται από τις διαδικασίες των αλλαγών (Ράπτης, 2006)

Κάποιοι από αυτούς τους παράγοντες είναι (Everard & Morris, 1999) :

- Η φυσική τάση των ανθρώπων είναι να αντιστέκονται σε αλλαγές και πολύ περισσότερο σε αλλαγές και ιδέες που δεν είναι δικές τους.
- Πολλές φορές η αλλαγή εκλαμβάνεται σαν “απειλή” και όχι σαν ευκαιρία για βελτίωση. Υπάρχει ο φόβος του αγνώστου, φόβος του λάθους, έλλειψη αυτοπεποίθησης. Υπάρχουν άγνωστοι παράγοντες και δε γνωρίζουμε από την αρχή τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης αλλαγής.
- Κάθε αλλαγή χρειάζεται χρόνο και επιπλέον εργασία. Είναι πιο εύκολο να εφαρμοστεί μια ιδέα που έχει αποδώσει στο παρελθόν παρά κάτι καινούριο. Έλλειψη χρόνου, συνήθεια και δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία.
- Η αλλαγή πολλές φορές σημαίνει απρόβλεπτα προβλήματα στη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Κυρίως μέχρι να εμπεδωθεί, αν τελικά εμπεδωθεί.
- Άτυπες ομάδες ή θεσμικές (συνδικαλισμός) αντιστέκονται στην αλλαγή, λόγω συνδικαλιστικών, κομματικών ή συμφερόντων προσωπικών συμφερόντων.
- Συγκρούσεις με διάφορες αιτίες και αφορμές ανάμεσα στα μέλη της σχολικής κοινότητας. Αν δεν υπάρχει πνεύμα συνεργασίας πολύ εύκολα , λόγω της αλλαγής να προκληθούν εντάσεις.
- Έλλειψη χρημάτων.

Για να είναι επιτυχημένη η εισαγωγή των αλλαγών στον εκπαιδευτικό οργανισμό θα πρέπει να βασίζεται στα παρακάτω (Μπρίνια, 2008):

- στη γνώση του έργου του εκπαιδευτικού οργανισμού, δηλαδή στην επιστημονική θεωρία της εκπαίδευσης.
- Στη γνώση του τρόπου που πρέπει να γίνει η οργάνωση της αλλαγής με βάση την επιστήμη του management
- στη γνώση των αιτιών που θα καθορίσουν την πρόοδο του τρόπου μελέτης των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από την αλλαγή, με βάση την επιστημονική θεωρία των αλλαγών.
- Στη γνώση των μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση της αλλαγής.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε οποιαδήποτε μορφή της (ενδοσχολική, προαιρετική κα) στοχεύει στη στήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού και είναι βασική παράμετρος στη σχολική αποτελεσματικότητα. (Μπακιρτζή - Σαρδέλη, 2014) Για να βελτιωθεί η μόρφωση της πλειοψηφίας των μαθητών, θα πρέπει να βελτιωθούν τα επίπεδα μόρφωσης, οργάνωσης, υπευθυνότητας και τελικά αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών. (Μπαρκατσάς 1998)

Σύμφωνα με τους West – Burnham (1991, αναφέρεται στο Ιορδανίδης, 2006, σελ. 95-96), υπάρχουν τέσσερις παράγοντες που μπορούν να αναστείλουν την καινοτομία:

α) Ο συντηρητισμός, που είναι συνδεδεμένος με το παλιό. Κάποιοι εκπαιδευτικοί δεν είναι διατεθειμένοι να αλλάξουν το υπάρχον μοντέλο εργασίας και κατ' επέκταση να υιοθετήσουν αλλαγές. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους, όπως ο φόβος απώλειας ισχύος, ο φόβος της αποτυχίας κά.

β) Η ανυπαρξία πόρων χρονικών ή οικονομικών, δυσχεραίνει την υλοποίηση των καινοτομιών. Πολλές καινοτομίες χρειάζονται οικονομική στήριξη και η σχεδιάσή τους δε συνοδεύεται από ανάλογους πόρους. Επίσης, οι εμπλεκόμενοι θα πρέπει να επενδύσουν σε χρόνο για τη σχεδίαση και υλοποίησή της και αυτό δεν είναι πάντα εφικτό. Έλλειψη διάθεσης, έλλειψη προσόντων ή εμπειρίας για να στηρίξουν την καινοτομία είναι ανασταλτικοί παράγοντες. (Μαυροσκούφης, 2002)

γ) Όγκος των απαιτήσεων, είναι ένας ακόμα ανασταλτικός παράγοντας που επηρεάζει

την επιτυχή έκβαση της καινοτομίας. Πολλές αλλαγές σε διάφορους τομείς σε συνδυασμό με την έλλειψη πόρων και ικανοτήτων, κάνει την αίσθηση της υπερφόρτωσης μεγαλύτερη.

δ) Η ακατάλληλη διαχείριση είναι ο σημαντικότερος παράγοντας. Τα σχολεία που έχουν αδυναμία να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε αλλαγές και καινοτομίες είναι αυτά που έχουν αδύναμη ηγεσία, αδυναμία σχεδιασμού, κινήτρων, εμπιστοσύνης, διάθεσης και έλλειψη κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ των μελών τους.

1.7 Σχολικό κλίμα και αλλαγή

Το σχολείο είναι ένας χώρος συνύπαρξης και αλληλεπίδρασης πολλών ανθρώπων και διαφορετικών ηλικιών. Μέλη της σχολικής κοινότητας είναι οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και οι γονείς. Ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρούν τα μέλη της σχολικής κοινότητας, είναι καθοριστικός στη δημιουργία του σχολικού κλίματος και είναι ουσιαστικά η ιδιαίτερη ατμόσφαιρα του κάθε σχολείου. (Πασιαρδή, 2001)

Το σχολικό κλίμα έχει μελετηθεί από πολλούς θεωρητικούς της εκπαίδευσης. Οι παράγοντες όμως, που αναφέρονται πιο συχνά ότι επιδρούν στη διαμόρφωση θετικού κλίματος στη σχολική μονάδα είναι:

- Η ηγεσία- οι επικοινωνιακές δεξιότητες του διευθυντή και οι καλές διαπροσωπικές σχέσεις με όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
- Το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών.
- Η ανοικτή επικοινωνία μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας.
- Η ύπαρξη οργάνωσης και η από κοινού διαμόρφωση και τήρηση των κανόνων του σχολείου.
- Το πνεύμα καινοτομίας και αλλαγής
- Η ανάπτυξη αισθημάτων εμπιστοσύνης, αποδοχής, ευχαρίστησης μεταξύ όλων των μελών (Ζμπάινος & Γιαννακούρα, 2010)

Η έρευνα έχει δείξει ότι, το θετικό σχολικό κλίμα επηρεάζει την παραγωγικότητα και την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών και βελτιώνει την επίδοση των μαθητών. (Πασιαρδή, 2001) Επίσης, για την πραγματοποίηση

οποιασδήποτε αλλαγής, το κλίμα της εκπαιδευτικής μονάδας πρέπει να είναι θετικό, ώστε δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για αλλαγή και καινοτομία. (Πασιαρδής 2014)

1.8 Τομείς της εκπαιδευτικής καινοτομίας

Ο Drucker (1999) υποστηρίζει ότι οι μόνοι που θα επιβιώσουν σε μια περίοδο όπου η αλλαγή είναι ο κανόνας θα είναι οι ηγέτες της αλλαγής, γιατί όπως αναφέρει για να «είναι επιτυχής η επιχείρηση πρέπει να ακολουθήσει μια πολιτική συστηματικής καινοτομίας» (Drucker, 1999). Για το λόγο αυτό, κάθε τομέας ηγεσίας θεωρείται τομέας καινοτομίας. Η καινοτομία χωρίζεται σε εννέα τομείς, οι οκτώ αφορούν αποκλειστικά την εκπαίδευση και ο ένατος αφορά και άλλους τομείς όπως την υγεία και την κοινότητα. Οι τομείς αυτοί είναι:

1. Καινοτομία στο πρόγραμμα σπουδών

Το πρόγραμμα σπουδών πρέπει να ενθαρρύνει την ομαδική εργασία, τη δημιουργικότητα, την επίλυση προβλημάτων, καθώς και την ανάγνωση και την αριθμητική (Leadbeater, 1999). Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης θα πρέπει να είναι “ευέλικτο”, να μην προσανατολίζεται σε συγκεκριμένες εργασίες ή επαγγέλματα, να έχει τον προσανατολισμό της “δια βίου μάθησης”, αλλά και σε θέματα όπως η κοινωνική συνεισφορά, η ικανότητα εργασίας σε ομάδα, επίλυση συγκρούσεων, κατανόηση άλλων πολιτισμών, ολοκληρωμένη σκέψη και την ικανότητα να χειρισμού των δυσκολιών.

2. Καινοτομία στην παιδαγωγική

Η επανάσταση στην τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών και η εμφάνιση συναρπαστικών τρόπων μάθησης όπως είναι τα πολυμέσα δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να μάθουν οποιαδήποτε στιγμή, οπουδήποτε. Η καινοτομία στο πρόγραμμα σπουδών, είναι ο τρόπος εκμάθησης. Έχει σημασία η παιδαγωγική γιατί η σημερινή γενιά είναι εξαιρετικά καλή στο να χειρίζεται τα σύμβολα και να εργάζεται στους υπολογιστές, είναι προφορικά άπταιστη και εξαιρετικά καλή στο να θέτει ερωτήσεις, αλλά δεν ξέρει πραγματικά οτιδήποτε σε βάθος και δεν έχει διαβάσει τίποτα. (Caldwell 2001)

3. Η καινοτομία στο σχεδιασμό

Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει την κοινωνική κουλτούρα, την οργανωτική κουλτούρα, την ηγεσία και τη διοίκηση, την αξιολόγηση των επιδόσεων, το προσωπικό και τους οικονομικούς πόρους και τις οργανωτικές δομές – όλες με επίκεντρο την

ενημερωμένη μάθηση, την ενημερωμένη διδασκαλία και ένα πρόγραμμα σπουδών προσανατολισμένο στα αποτελέσματα και στη βελτίωση της μάθησης (Dimmock, 2000).

4. Καινοτομία στον επαγγελματισμό

Η αμείλικτη εστίαση στα μαθησιακά αποτελέσματα οδηγεί στην "καινοτομία στον επαγγελματισμό", στο βαθμό που η εργασία των εκπαιδευτικών βασίζεται στην έρευνα, προσανατολίζεται προς τα αποτελέσματα, κατευθύνεται από δεδομένα και επικεντρώνεται στην ομάδα, με δια βίου μάθηση. Για να επιτύχει ο εκπαιδευτικός-επαγγελματίας σε ένα έξυπνο σχολείο χρειάζεται να έχει πολλαπλούς δείκτες νοημοσύνης όπως ακαδημαϊκή νοημοσύνη, παιδαγωγική νοημοσύνη, συλλογική νοημοσύνη, συναισθηματική νοημοσύνη, πνευματική νοημοσύνη και ηθική νοημοσύνη.

5. Καινοτομία στη χρηματοδότηση

Η δέσμευση για την δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε τον 19ο αιώνα, όταν τα σχολεία αποτελούσαν μεγάλες τάξεις, λίγα επαγγελματικά στελέχη, εκτός από καθηγητές, μαυροπίνακες και πλάκες και λίγο εξοπλισμό εκτός από μερικούς χάρτες και σφαίρες. Στις αρχές του 21ου αιώνα οι προσδοκίες ξεπερνούν γρήγορα την ικανότητα ή την προθυμία της κοινότητας να ικανοποιήσει, μέσω της φορολογίας, το πλήρες κόστος της εκπαίδευσης και της υγείας. Έτσι θα πρέπει δημιουργηθούν μια σειρά καινοτόμων σχολικών σχεδίων για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης.

6. Καινοτομία στην ηγεσία

Η εξαιρετική ηγεσία σε όλα τα επίπεδα των σχολείων και των σχολικών συστημάτων αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχημένη πορεία της εκπαίδευσης. Η προσέλκυση, η προετοιμασία, η τοποθέτηση, η ανάπτυξη και η επιβράβευση των ηγετών των σχολείων είναι εξίσου σημαντικό ζήτημα, που πρέπει να αποτελεί μέρος ενός συνολικού και συνεκτικού φάσματος πολιτικών και κοινωνικών πόρων (Caldwell 2001)

7. Καινοτομία στη διαχείριση

Ο έβδομος τομέας απαιτεί καινοτομία στη διαχείριση. Η διαχείριση γνώσης περιλαμβάνει ένα σχολείο στο οποίο υπάρχει μεγάλη ικανότητα από όλο το προσωπικό του να είναι στην πρώτη γραμμή της γνώσης και των δεξιοτήτων στη μάθηση και τη διδασκαλία και την υποστήριξη της μάθησης και της διδασκαλίας.

Αυτό είναι κάτι περισσότερο από περιστασιακή ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση ή επαγγελματική εξέλιξη. Η επιτυχής διαχείριση της γνώσης είναι συνεπής στην εικόνα του "έξυπνου σχολείου" (MacGilchrist, Myers and Reed, 1997)

8. Καινοτομία στη διακυβέρνηση

Έχουν υπάρξει πολλές καινοτομίες στη σχολική διακυβέρνηση τα τελευταία χρόνια. Το πιο αξιοσημείωτο πρόσφατη εξέλιξη είναι το κίνημα «σχολών για κέρδος» στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου μεγάλες εταιρείες χρηματοδοτούν και βοηθούν σε διάφορους τομείς ιδιωτικά και δημόσια σχολεία. (Caldwell, 2001)

9. Καινοτομία για την κάλυψη των τομέων της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινότητας

Ο ένατος τομέας της καινοτομίας αφορά την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινότητα. Το ιδανικό σχολείο έχει διαχειριστές, δασκάλους, σχολικούς συμβούλους και ψυχολόγους, ιατρούς ή νοσηλευτές, τους κοινωνικούς λειτουργούς του σχολείου και άλλους επαγγελματίες που εργάζονται, συνεργάζονται και παρέχουν υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη λειτουργία και βελτίωση του σχολείου (Swerdlik, Reeder και Bucy, 1999).

Κεφάλαιο 2^ο : Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου, του διευθυντή της σχολικής μονάδας, των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των γονέων τους στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας.

2.1 Εισαγωγή

Η αλλαγή είναι απαραίτητη στην εκπαίδευση για πολλούς λόγους. Είτε γιατί είναι φτωχά τα μαθησιακά αποτελέσματα, είτε γιατί οι γνώσεις που παρέχονται στο σχολείο είναι παρωχημένες, είτε λόγω κοινωνικών ή εργασιακών αλλαγών υπάρχει αποξένωση από το σχολείο, είτε λόγω συμπεριφορών δημιουργείται διαρροή. Οι αλλαγές, όμως εξαρτώνται από όλους αυτούς που καλούνται να την εφαρμόσουν. Αν είναι αρνητικοί στο να τις εφαρμόσουν πολύ δύσκολα γίνονται αποδεκτές.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται, λοιπόν, ο ρόλος του σχολικού συμβούλου ειδικότητας ή /και παιδαγωγικής ευθύνης, ο ρόλος του διευθυντή, που ως ηγέτης της σχολικής μονάδας και σύμφωνα με τη νομοθεσία έχει την κύρια ευθύνη για την αποδοχή και την εφαρμογή των εκάστοτε εκπαιδευτικών αλλαγών και καινοτομιών, αλλά και ο ρόλος εκπαιδευτικών σε ότι έχει να κάνει με τις εκπαιδευτικές αλλαγές και καινοτομίες και την ορθή διαχείρισή τους. Παρουσιάζεται επίσης και ο ρόλος των μαθητών, που είναι από τους πρωταγωνιστές της αλλαγής, αλλά και ο ρόλος των γονέων τους, που μέσα από τη συνεργασία με τη σχολική μονάδα, για την πρόοδο και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών τους, επηρεάζονται αλλά και επηρεάζουν τις αλλαγές στη σχολική πραγματικότητα.

2.2 Ο ρόλος των σχολικών συμβούλων

Με δεδομένη τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, επιστημονικά υπεύθυνος για κάθε αντικείμενο, είναι ο αντίστοιχος σχολικός σύμβουλος. Τα τελευταία χρόνια υπάρχει ως δομή και ο σύμβουλος παιδαγωγικής ευθύνης για κάθε σχολική μονάδα, με αρμοδιότητες που αφορούν παιδαγωγικά θέματα.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των σχολικών συμβούλων περιγράφονται στη Φ 361.23/03/54522/Δ1/25-5-2011 εγκύκλιο “Καθήκοντα και αρμοδιότητες σχολικών συμβούλων” άρθρο 22.

- Ο σχολικός σύμβουλος ενθαρρύνει και συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς για τη διευκόλυνση και υποστήριξη του εκπαιδευτικού τους έργου. Ειδικότερα έχει την ευθύνη της επιστημονικής και παιδαγωγικής

καθοδήγησης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών. Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ενδοσχολικής επιμόρφωσης σε θέματα που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί ή αποφασίζει ο ίδιος με βάση τις τρέχουσες ανάγκες και το πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής. Πραγματοποιεί ο ίδιος ή αναθέτει σε έμπειρους εκπαιδευτικούς, υποδειγματικές διδασκαλίες και πρακτικές ασκήσεις. Οργανώνει επιμορφωτικές συναντήσεις, ημερίδες, συνέδρια. Έχει γενική παιδαγωγική ευθύνη κάποιων σχολείων που του ανατίθενται. Έτσι, υποστηρίζει και καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς σε οποιοδήποτε παιδαγωγικό πρόβλημα προκύψει στη σχολική μονάδα.

- Ενημερώνει τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τα σύγχρονα επιστημονικά, παιδαγωγικά, και διδακτικά θέματα και τους βοηθά να εφαρμόσουν νέες και καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας. Ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν τις νέες εκπαιδευτικές τεχνολογίες μιας και τη σημερινή εποχή την χαρακτηρίζουν οι ταχύτατες τεχνολογικές αλλαγές, η ανάγκη για δημιουργία καινοτόμων ιδεών και η εφαρμογή αυτών γίνεται μέσω των κατάλληλων τεχνολογικών εργαλείων. Όχι μόνο τους ενθαρρύνει, αλλά έχει και την ευθύνη της εξοικείωσής τους με αυτή.
- Ως διαχειριστής της εκπαιδευτικής πολιτικής, ο σχολικός σύμβουλος έχει πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς παρουσιάζει και αναλύει στους εκπαιδευτικούς καινοτομίες που πρόκειται να εφαρμοστούν, ώστε να γίνεται κατανοητό το περιεχόμενο της καινοτομίας για την αποτελεσματική εφαρμογή της. Υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς κατά την εφαρμογή της καινοτομίας και καταγράφει αδυναμίες και προβλήματα που προκύπτουν, με στόχο τη βελτίωση.
- Στις αρμοδιότητες του σχολικού συμβούλου, εκτός από τη συνεργασία με το διευθυντή και τους σχολικής μονάδας, είναι να φροντίζουν για την ορθή επικοινωνία και συνεργασία του συλλόγου διδασκόντων με τους γονείς και τους μαθητές.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο σχολικός σύμβουλος είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο δημιουργό και επόπτη της καινοτομίας και στη σχολική μονάδα, όταν η καινοτομία επιβάλλεται από άνωθεν. Αλλά και όταν η καινοτομία έχει τοπικό

χαρακτήρα σε κάποια σχολική μονάδα, είναι σύμβουλος, καθοδηγητής, υποστηρικτής.

2.3 Ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας

Ένας κλασικός ορισμός της ηγεσίας είναι: “ηγεσία είναι η διαδικασία επηρεασμού των δράσεων μιας οργανωμένης ομάδας ατόμων, έτσι ώστε να εργαστούν πρόθυμα για την επίτευξη των ομαδικών στόχων” (Stogdill, 1950)

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας βρίσκεται στο μεσαίο επίπεδο διοίκησης στο εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας. Επίσης είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο σχολικό περιβάλλον και το εξωτερικό περιβάλλον, που αλληλεπιδρούν ώστε να επιτευχθεί η καινοτομία. Συνδέει τις προϊστάμενες αρχές και την τοπική κοινωνία με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές συντονίζοντας και θέτοντας στόχους. (Σαΐτης, 2000)

Η επιτυχημένη ηγεσία πρέπει να διαχειρίζεται την αλλαγή ανταποκρινόμενη στις συνεχείς αλλαγές που συμβαίνουν στην κοινωνία, στην οικογένεια, στη στάση των μαθητών απέναντι στη μάθηση και στο σχολείο. (Κυθραιώτης, 2015) Η ικανότητα διαχείρισης της αλλαγής από έναν διευθυντή ενός οργανισμού, είναι βασική προϋπόθεση για την άσκηση επιτυχημένης και αποτελεσματικής διοίκησης. (Ιορδανίδης, 2006)

Σύμφωνα με το Φ.353.1./324/105657/Δ1 ο διευθυντής της σχολικής μονάδας είναι “διοικητικός αλλά και επιστημονικός-παιδαγωγικός υπεύθυνος στο χώρο αυτό”. (άρθρο 27). Ταυτόχρονα, σε συνεργασία με άλλους θεσμικούς παράγοντες, προωθεί και έχει την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία εκπαιδευτικών καινοτομιών (άρθρο 28, παρ2δ).

Βασικό ρόλο, λοιπόν, για την εφαρμογή των καινοτομιών στη σχολική μονάδα έχει ο διευθυντής, ανάλογα με τη διακριτική ευχέρεια και τους κατάλληλους χειρισμούς του. Η σχολική ηγεσία και κυρίως ο διευθυντής της σχολικής μονάδας πρέπει να έχει τις απαραίτητες γνώσεις, αλλά και την ικανότητα για να μπορέσει να διαχειριστεί την αλλαγή. Ο διευθυντής καλείται να παίζει πολλαπλό και ιδιαίτερα απαιτητικό ρόλο. Σύμφωνα με τη νομοθεσία πρέπει να είναι ηγέτης, διοικητικό στέλεχος, να παίρνει αποφάσεις και να παρακινεί τους εκπαιδευτικούς του σχολείου του να εκπληρώσουν τους σκοπούς της παιδείας και να είναι και συνάδελφος. Ταυτόχρονα είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στη σχολική μονάδα και την

κεντρική εξουσία, αλλά και με το σύλλογο γονέων και την τοπική κοινωνία. (Ράπτης, 2006)

Ο διευθυντής πρέπει να γνωρίζει το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του οργανισμού. Γνώσεις όπως επικοινωνία, διαχείριση συγκρούσεων, ανθρώπινα συστήματα κινήτρων και συστήματα ανταμοιβών είναι απαραίτητες για την ηγεσία. (Everard & Morris, 1999) Ως ηγέτης της σχολικής μονάδας, ο διευθυντής πρέπει να έχει όραμα για τον οργανισμό που διοικεί και να έχει συνεργάτες τους εκπαιδευτικούς για την επίτευξη των κοινών τους στόχων. (Μπουραντάς, 2005)

Επηρεάζει τους υφιστάμενούς του με το παράδειγμά του. Πρέπει να εξασφαλίζει τη συνεργασία και τη συνεισφορά όλων με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας του οργανισμού. Πρέπει να εξασφαλίζει το κατάλληλο επικοινωνιακό κλίμα ώστε ο κάθε εκπαιδευτικός να μπορεί να εκφράζει την άποψή του και να τον κατανοεί και να τον επανατροφοδοτεί. Διαχειρίζεται τις συγκρούσεις ψάχνοντας τα πραγματικά αίτια και με κατάλληλη μέθοδο διαπραγμάτευσης να εξομαλύνεται η κατάσταση. Σαν μέντορας αναπτύσσει ειλικρινείς σχέσεις με το ανθρώπινο δυναμικό, ώστε να μπορεί να το καθοδηγεί σε οποιεσδήποτε δυσκολίες προκύπτουν. Πρέπει να παρακινεί τους εκπαιδευτικούς με στόχο τη βελτίωση της απόδοσής τους. Σ' αυτό βοηθάει και η κατάλληλη πολιτική ανταμοιβών που μπορεί να εφαρμόσει. Είναι συνδεδεμένος κρίκος με την τοπική κοινωνία και τους γονείς αλλά και με την κεντρική εξουσία. Επομένως ο βαθμός επιτυχίας μιας εκπαιδευτικής αλλαγής και η επίτευξη των στόχων του σχολείου, εξαρτάται από τις ικανότητες και το χειρισμό του διευθυντή (Σαΐτης 2008)

Πολύ σημαντικό έργο για τον διευθυντή/ντρια που θέλει να εφαρμόσει αλλαγές είναι να βοηθήσει όλους τους ενδιαφερόμενους να καταλάβουν τι σημαίνει η συγκεκριμένη αλλαγή και πώς θα επηρεάσει τα μέλη της σχολικής μονάδας. Θα πρέπει να γίνει φορέας της αλλαγής, να ενημερώσει, να συζητήσει και μ' αυτό τον τρόπο να επηρεάσει θετικά τη σχολική κοινότητα. (Ράπτης, 2006)

Όπως τονίζει ο Fullan (2008a), υπάρχουν έξι “μυστικά” για να πετύχει ο η αλλαγή στη σχολική μονάδα με τη βοήθεια του διευθυντή/ντριας.

1. Να αγαπά τους εργαζόμενους (εκπαιδευτικούς – βοηθητικό προσωπικό αλλά και μαθητές-γονείς).

2. Να συνδέει ομάδες με κοινό στόχο. Οι μεθητές πετυχαίνουν καλύτερες επιδόσεις, όταν οι καθηγητές εργάζονται σε κοινότητες μάθησης, υποστηριζόμενοι από το διευθυντή.
3. Να βοηθά το προσωπικό του να καλλιεργήσει τις ικανότητες του.
4. Η δουλειά των εκπαιδευτικών είναι η μάθηση, θα πρέπει να ενθαρρύνονται και να βελτιώνονται διαρκώς, ώστε αυτό να έχει αντίκτυπο στη διδασκαλία τους.
5. Να υιοθετούνται κανόνες διαφάνειας, ώστε όλοι να έχουν πρόσβαση σε καλές και αποτελεσματικές πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης. Ο διευθυντής και οι σύμβουλοι σε ρόλο μέντορα παρατηρούν και στηρίζουν τους εκπαιδευτικούς όπου χρειάζεται.
6. Να τονίζει την αξία των νέων συστημάτων μάθησης. Η συνεχής μάθηση και εξέλιξη δημιουργεί σιγουριά απέναντι στην πολυπλοκότητα και κάνει το σχολείο να είναι ανοικτό σε νέες ιδέες.

Ο Διευθυντής, έχοντας υπόψη του το παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο κι έχοντας ο ίδιος αντιληφθεί την έννοια της καινοτομίας, θα μπορέσει να κάνει και τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους να κατανοήσουν την αξία της καινοτομίας.

Οι ικανότητες του διευθυντή στη διαχείριση της αλλαγής και η επικοινωνιακή του προσέγγιση μπορούν να τον καταστήσουν κύριο φορέα εισαγωγής καινοτομιών στη σχολική μονάδα. (Hall & Hord, 1987)

Ο Leithwood (1994) θεωρεί ότι όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά ενός ηγέτη, αποτελούν τις οκτώ διαστάσεις της μετασχηματιστικής ηγετικής πρακτικής στην εκπαίδευση και συνοψίζονται ως εξής:

- Δημιουργία του οράματος του εκπαιδευτικού οργανισμού
- Προσδιορισμός των στόχων
- Παροχή διανοητικής παρακίνησης
- Παροχή προτύπων για τις βέλτιστες πρακτικές και τις αξίες του οργανισμού
- Προσφορά εξατομικευμένης υποστήριξης

- Καλλιέργεια προσδοκιών υψηλής απόδοσης
- Ανάπτυξη δομών που διευκολύνουν τη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων
- Διαμόρφωση μιας γόνιμης σχολικής κουλτούρας

Η μετασχηματιστική ηγεσία αποτελεί έναν τύπο ηγεσίας, που ταιριάζει σε οργανισμούς που επιδιώκουν την καινοτομία και την αλλαγή και διαθέτουν την κατάλληλη αυτονομία. (Κατσαρός, 2008)

Βέβαια στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο είναι συγκεντρωτικό και δύσκαμπτο και έχει πολύπλοκη νομοθεσία, δεν είναι εύκολο ένας διευθυντής σχολικής μονάδας να λαμβάνει πρωτοβουλίες και να αναπτύξει το εκπαιδευτικό έργο που θα ήθελε. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να εμποδίζεται πολλές φορές η ομαλή εισαγωγή των καινοτομιών και των εκπαιδευτικών αλλαγών στην εκπαιδευτική μονάδα που διοικεί.

Βέβαια, πολλοί διευθυντές υποστηρίζουν ότι το προσωπικό θέλει την αλλαγή και δεν διάκειται εχθρικά προς αυτή και αυτό που πρέπει να γίνει, για να την εφαρμόσει, είναι να πειστεί για την αξία της. Σημαντικό ρόλο σ' αυτό παίζουν οι ικανότητες του ηγέτη-διευθυντή. (Earley & Fletcher-Campbell, 1989 αναφέρεται στον Ιορδανίδη, 2006, σ. 96)

2.4 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας

Οι άνθρωποι έχουν ανάγκη την αλλαγή για να βελτιώνουν τη δουλειά τους. Η αλλαγή που θα κάνουν μπορεί να επιβάλλεται από εσωτερική τους παρόρμηση ή να τους επιβάλλεται από εξωτερικούς παράγοντες. Και οι δύο τρόποι επιβολής της αλλαγής έχουν σα στόχο την βελτίωση και τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα στην εργασία τους. Σύμφωνα με την Κουλουμπαρίτση (2006), το σχολείο δέχεται «καταιγισμό καινοτομιών», οι οποίες σε μεγάλο μέρος είναι αποσπασματικές, αγγίζουν ένα μέρος των εκπαιδευτικών, τους «ρομαντικούς» και όχι το σύνολο της σχολικής μονάδας, οι εκπαιδευτικοί τις αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό και μια εξήγηση για αυτή τη στάση είναι ότι, εφόσον οι καινοτόμες αυτές προτάσεις δεν εντάσσονται οργανικά σε ένα ευρύτερο παιδαγωγικό και διοικητικό πλαίσιο, δεν αξίζει να επενδύει κανείς σε αυτές χρόνο, κόπο και ενέργεια.

Οι αλλαγές στην εκπαίδευση, όταν επιβάλλονται από άνωθεν (το Υπουργείο ή το ΙΕΠ, από κάποιους με διευθυντική θέση κά), δε φέρνουν πάντα τα σωστά αποτελέσματα, γιατί δε λαμβάνεται υπόψη η άποψη των εκπαιδευτικών που καλούνται να την εφαρμόσουν. Ο πιο σημαντικός παράγοντας σε μια εκπαιδευτική αλλαγή είναι ο εκπαιδευτικός. Αυτός θα υλοποιήσει ή θα αποφασίσει να απορρίψει μια αλλαγή. Ο τρόπος με τον οποίο θα εισαχθεί η αλλαγή και ο τρόπος με τον οποίο θα εμπλακεί ο εκπαιδευτικός μέσα σ' αυτήν, θα καθορίσει και την επιτυχία ή αποτυχία της. Οι εκπαιδευτικοί έχουν ανάγκη την αλλαγή, γιατί συχνά νιώθουν ανία, απογοήτευση και ματαιώση (Fullan, 1991). Όμως για να κάνει κάποιος μια αλλαγή πρέπει να τον αφορά και να ικανοποιεί τις ανάγκες του.

Ο Fullan (1991) έχει καταγράψει τέσσερα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για να αξιολογήσουν μια αλλαγή που γίνεται στην εκπαίδευση. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- 1.** Η αλλαγή αυτή είναι αναγκαία; Ικανοποιεί κάποια ανάγκη; Θα ενδιαφερθούν και θα μάθουν οι μαθητές; Τι επιπτώσεις θα έχει στη διδακτική πρακτική;
- 2.** Δίνεται ξεκάθαρα η υλοποίηση και τι πρέπει να κάνουν οι εκπαιδευτικοί; Πώς θα εφαρμοστεί η αλλαγή;
- 3.** Ο εκπαιδευτικός θα επενδύσει χρόνο, ενέργεια, συναισθήματα και θα καταβάλλει κόπο για την υλοποίηση της αλλαγής. Πώς θα επηρεάσουν όλα αυτά την προσωπικότητά του; Αξίζει όλο αυτό τον κόπο η συγκεκριμένη αλλαγή;
- 4.** Χρειάζεται οι εκπαιδευτικοί να συνεργαστούν ή να αλληλεπιδράσουν με τους συναδέλφους τους ή άλλα άτομα; Αν χρειάζεται, με ποιο τρόπο θα γίνει αυτό;

Οι αντιλήψεις και τελικά η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην καινοτομία επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες (Καβούρη 1999):

- Από τη στάση και την επιρροή του ηγέτη/διευθυντή της σχολικής μονάδας αλλά και άλλων ομάδων αναφοράς, όπως οι σχολικοί σύμβουλοι, και την καθοδήγηση και υποστήριξη που προσφέρουν στον εκπαιδευτικό.

- Από τη στάση των γονέων απέναντι στον εκπαιδευτικό, το σεβασμό και την αναγνώριση του έργου του και τελικά την έμμεση ηθική υποστήριξη που του προσφέρει.
- Από τη διαδικασία εφαρμογής της καινοτομίας. Μπορεί να ξεκινήσει την υλοποίηση της καινοτομίας με ενθουσιασμό και τα εμπόδια που θα συναντήσει να τον απογοητεύσουν και οδηγήσουν στην ακύρωση της αλλαγής. Τα εμπόδια αυτά μπορεί να είναι η υλικοτεχνική υποδομή, η έλλειψη καθοδήγησης και υποστήριξης από τους αρμόδιους φορείς, οι διαπροσωπικές σχέσεις και η συνεργασία με τους άλλους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας. Επίσης, τα εμπόδια μπορεί να οφείλονται στην ίδια την καινοτομία, δηλαδή να μην ανταποκρίνεται στο επίπεδο των μαθητών, να δημιουργεί επιπλέον προβλήματα στους μαθητές ή/και τους εκπαιδευτικούς ή ταραχή στη λειτουργία του σχολείου.

Με βάση τα παραπάνω είναι σημαντικό στο σχεδιασμό της καινοτομίας να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και οι επιθυμίες των εκπαιδευτικών, καθώς και οι στόχοι τους, το κόστος σε χρόνο και ενέργεια καθώς και τα οφέλη που θα έχουν από την αλλαγή.

2.5 Ο ρόλος των μαθητών και των γονέων τους στην έκβαση της εκπαιδευτικής αλλαγής-καινοτομίας

Από τη δεκαετία του 1990 γίνεται μια προσπάθεια αλλαγής της κουλτούρας και της δομής του σχολείου, εμπλέκοντας στις σχολικές διαδικασίες τόσο τους μαθητές, όσο και τους γονείς. (Fullan, 1991)

Το σχολείο δεν είναι ένας στατικός οργανισμός. Δέχεται επιδράσεις από το περιβάλλον και αλλάζει. Άρα δεν είναι ένας οργανισμός απομονωμένος από το περιβάλλον του, αλλά δέχεται επιδράσεις από αυτό και με τα αποτελέσματά του επιδρά σ' αυτό. Δηλαδή το σχολείο είναι ένα ανοικτό κοινωνικό σύστημα. (Κυθραιώτης, Πασιαρδής, & Τσιάκκιρος, 2015)

Παράγοντας του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι και οι γονείς των μαθητών, καθώς και η τοπική κοινωνία. Η καινοτομία στο σχολείο είναι μια διαδικασία βαθιά συνδεδεμένη με την τοπική κοινωνία στην οποία εντάσσεται η σχολική μονάδα (Miles 1998). Για κάθε καινοτομία ο ρόλος των τοπικών φορέων και των γονέων έχει βαρύνουσα σημασία και αλληλεπιδρά με τη σχολική μονάδα,

- στην κάλυψη οικονομικών ή υλικοτεχνικών αναγκών
- στη χάραξη νέων στρατηγικών με έμφαση στην ενεργητική μάθηση ,
- στην ανάληψη πρωτοβουλιών από την πλευρά των μαθητών ,
- στην αλλαγή του περιεχομένου της σχολικής γνώσης
- στη μεταβολή του τρόπου οργάνωσης του σχολείου (www.pi-schools.gr/programs/seppe/zpoioi.htm)

Όταν οι γονείς, εκτιμούν τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών, τους σέβονται και δεν τους κρίνουν, οι εκπαιδευτικοί το εκλαμβάνουν ως αναγνώριση του έργου τους και εργάζονται με περισσότερο ζήλο και αφοσίωση και νιώθουν άνετα να εφαρμόσουν καινοτομίες. Ενώ αντίθετα, αν οι γονείς είναι επικριτικοί, οι εκπαιδευτικοί απομονώνονται, μένουν στη ρουτίνα και αποφεύγουν καινοτομίες και αλλαγές. (Καβούρη 1999)

Άρα λοιπόν η δεκτικότητα του κοινωνικού και πολιτικού πλαισίου αλλά και η συνεργασία της τοπικής κοινωνίας με το σχολείο είναι ευνοϊκοί παράγοντες για την επιτυχή εισαγωγή της καινοτομίας στην εκπαίδευση (Καβούρη 1999)

Η ανάπτυξη θετικής επικοινωνίας του σχολείου με τους γονείς θεωρείται πολύ σημαντικός παράγοντας οικοδόμησης υγιούς σχολικού κλίματος. Το πόσο συχνή και το πόσο ποιοτική είναι η επικοινωνία των γονέων με το σχολείο, έχει ισχυρό αντίκτυπο στην εύρυθμη λειτουργία του. Μια ισχυρή σχέση του σχολείου και της οικογένειας ενισχύει το συνεργατικό κλίμα ανάμεσά τους, ενώ ταυτόχρονα βοηθά τους γονείς, τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς για την καλύτερη κατανόηση των στόχων του σχολείου. (Μυλωνάκου – Κεκέ, 2006)

Όσο αναφορά τη συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης, ο Anderson λέει: “ οι μαθητές κρατούν το κλειδί της μάθησής τους”, γιατί στις βασικές προϋποθέσεις μάθησης είναι η προσοχή των μαθητών, η συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία και η συμμετοχή στις μαθησιακές δραστηριότητες. (Λιακοπούλου, 2018)

Κεφάλαιο 3^ο : Θεματική εβδομάδα

3.1 Εισαγωγή

Το σχολικό έτος 2016-2017 με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' Αριθμ. 126/2016-ΦΕΚ 211/Β/11-11-2016 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους και της αξιολόγησης των μαθητών του Γυμνασίου», αυξήθηκε το διδακτικό έτος κατά δύο εβδομάδες περίπου.

Επίσης με την Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 93381/Δ2/2016-ΦΕΚ 1640/Β/9-6-2016 «Ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων των Α', Β', Γ' τάξεων του ημερησίου γυμνασίου», μειώθηκαν οι ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων Βιολογίας, της Γεωγραφίας, της Οικιακής οικονομίας, των Βιωματικών δράσεων-Συνθετικών εργασιών-Project και των Αρχαίων Ελληνικών στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Αρκετοί εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι άξονες της Θεματικής εβδομάδας είναι πολύ κοντά στα συγκεκριμένα μαθήματα.

Με την 170596/ΓΔ4/13-10-2016 εγκύκλιο με θέμα: *«Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών Θεμάτων) Αγωγής Σταδιοδρομίας και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (Erasmus+, eTwinning κ.ά.) Για το Σχολικό Έτος 2016-2017» και στην παράγραφο «1.4. Διάρκεια και ωράριο υλοποίησης προγραμμάτων – συμμετοχή των Εκπαιδευτικών» αναφέρει ότι «Επισημαίνεται ότι για όλα τα προγράμματα της παρούσας εγκυκλίου δεν προβλέπεται συμπλήρωση ωραρίου.»*

Σε αντιδιαστολή με όλες αυτές τις μειώσεις με την εγκύκλιο Φ20.1/220482/Δ2/23-12-2016 εισήχθη η Θεματική εβδομάδα στο Γυμνάσιο. Δόθηκε, δηλαδή στους εκπαιδευτικούς μία εβδομάδα όπου μπορούσαν να έχουν ελεύθερο πρόγραμμα, δηλαδή να αλλάξουν το πρόγραμμα των μαθημάτων κατά το δοκούν, πάντα βέβαια σε συνεννόηση με τους υπόλοιπους συναδέλφους τους. Επίσης στην εβδομάδα αυτή θα μπορούσαν να επιλέξουν από μια σειρά συγκεκριμένων θεμάτων, αυτό που τους ενδιαφέρει να παρουσιάσουν στους μαθητές τους ή αυτό που θα έκριναν ότι θα ήταν χρήσιμο για τους μαθητές τους, αν πίστευαν ότι υπάρχουν συγκεκριμένα προβλήματα.

Η παρουσίαση του θέματος αυτού από τους εκπαιδευτικούς, μπορεί να γίνει, με καινοτόμους τρόπους, με τη βοήθεια και συνεργασία των μαθητών, άλλων

εκπαιδευτικών ή και των γονέων των μαθητών. Επίσης μπορούν να εμπλέξουν φορείς και «ειδικούς» στην παρουσίαση των θεμάτων στους μαθητές.

Στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του σχολείου τη συγκεκριμένη εβδομάδα έγκειται η καινοτομία της θεματικής εβδομάδας. Όπως αναφέρει το Δελτίο Τύπου του ΙΕΠ στις 30-1-2017:

“Η καινοτομία της Θεματικής Εβδομάδας εδράζεται στην αντίληψη ότι οι σχολικές κοινότητες θα πρέπει να έχουν πρώτον, τη χρονική και δεύτερον, τη θεσμική δυνατότητα να οικειοποιούνται και να ανασχεδιάζουν το εκπαιδευτικό έργο, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να συνεργάζονται και να υποστηρίζουν όλα τα μέλη τους. Η καινοτομία της Θεματικής Εβδομάδας έγκειται στην πεποίθηση ότι το σχολείο θα πρέπει να είναι ανοιχτό στους προβληματισμούς της κοινωνίας, δημοκρατικό και συμμετοχικό και θεμελιώνεται στην εμπιστοσύνη προς το εκπαιδευτικό προσωπικό, το οποίο διαθέτει και τα εχέγγυα και επιδιώκει την παιδαγωγική ελευθερία στην άσκηση του ρόλου του.

Τέλος, η καινοτομία της Θεματικής Εβδομάδας πηγάζει από το όραμα δημιουργίας ενός υγιούς και ανεκτικού πλέγματος σχέσεων σε κάθε σχολική κοινότητα. Τοποθετώντας τους μαθητές και τις μαθήτριες στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, επιχειρούμε να δημιουργήσουμε μαζί με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, εκείνο το «πλέγμα» προστασίας των εφήβων, το οποίο θα τους προετοιμάσει για ένα καλύτερο μέλλον, ως σκεπτόμενα άτομα και ενεργά πολιτικά όντα.”

3.2 Περιγραφή των διαδικασιών της Θεματικής εβδομάδας

Η καινοτομία της θεματικής εβδομάδας αποσκοπεί στην «ενημέρωση» και «ευαισθητοποίηση» των μελών της σχολικής κοινότητας σε ζητήματα που άπτονται της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και κατά το σχολικό έτος 2016-2017, εστίασε σε τρεις βασικούς άξονες:

- α) τη διατροφή και την ποιότητα ζωής,
- β) την πρόληψη του εθισμού και των εξαρτήσεων και
- γ) τις έμφυλες ταυτότητες.

Κατά τη σχολική χρονιά 2017-2018, με το Έγγραφο Φ20.1/192356/Δ2/8-11-2017 του Υπουργείου Παιδείας, οι άξονες αυτοί εμπλουτίστηκαν με έναν ακόμα βασικό άξονα, την Κυκλοφοριακή αγωγή.

Με την ίδια απόφαση θεσμοθετείται επίσης και η διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησής της.

Η Θεματική Εβδομάδα, υλοποιείται στα Γυμνάσια όλης της χώρας **κατά το δεύτερο τετράμηνο** του κάθε σχολικού έτους .

Η διαδικασία ξεκινάει με τη συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων, στην οποία θα επιλέξει:

- α) ποια από τις εργάσιμες εβδομάδες του δεύτερου τετραμήνου θα αφιερωθεί στη συγκεκριμένη θεματική και
- β) θα ορίσει τη Συντονιστική Ομάδα (2-3 εκπαιδευτικοί), που θα αναλάβει την ευθύνη για τον σχεδιασμό της Θεματικής Εβδομάδας στο σχολείο.

Εναλλακτικά, ο σχεδιασμός της Θεματικής Εβδομάδας μπορεί να ανατεθεί από τον Σύλλογο Διδασκόντων στον/στην υποδιευθυντή/ντρια ή στον/στην εκπαιδευτικό της σχολικής μονάδας με τη μεγαλύτερη προϋπηρεσία.

Η Συντονιστική ομάδα:

1. **Δέχεται** ατομικές ή ομαδικές προτάσεις από τους/τις εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας.
2. **Συμβουλευέται** εφόσον το κρίνει απαραίτητο τους/τις Υπευθύνους/ες Σχολικών Δραστηριοτήτων (Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Πολιτιστικών Θεμάτων) ή/και των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων και
3. **Υποβάλλει** στο Σύλλογο Διδασκόντων συγκεκριμένη πρόταση –σχέδιο υλοποίησης.

Συντάσσεται ένα σχέδιο υλοποίησης το οποίο είναι υποχρεωτικό και προκειμένου να υπάρξει, ενδεχομένως, ανατροφοδότηση προωθείται ως εξής:

1. **εγκρίνεται** από τον Σύλλογο,
2. **κοινοποιείται** στους/στις Υπευθύνους/ες Σχολικών Δραστηριοτήτων και Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων,
3. **κοινοποιείται** στον/στην αρμόδιο/α Σύμβουλο Παιδαγωγικής Ευθύνης του σχολείου,

Η υλοποίηση της Θεματικής Εβδομάδας αφορά όλα τα Γυμνάσια της χώρας. Κατά τη διάρκεια της εβδομάδας αυτής θα διοργανωθούν σε κάθε σχολείο ενημερωτικές δράσεις και δραστηριότητες στους παραπάνω βασικούς άξονες, οι οποίοι μπορεί να εξειδικευτούν σε επιμέρους θεματικές, όπως οι ακόλουθες.

“Διατροφή και ποιότητα ζωής”	“Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων”	“Έμφυλες Ταυτότητες”
Θεματικές για μαθητές		
<ul style="list-style-type: none"> • Διατροφικές συνήθειες και επιλογές: Τρέφομαι ή διατρέφομαι; • Καταναλωτισμός και διαφήμιση • Το οικολογικό αποτύπωμα της διατροφής • Οικονομική κρίση και διατροφή • Διατροφή και υγεία 	<ul style="list-style-type: none"> • Το σχολείο ως κοινότητα • Κοινωνικά πρότυπα και εξαρτήσεις • Εθισμός και εφηβική ηλικία • Προστατευτικοί παράγοντες ενάντια στον εθισμό • Οι συνέπειες του εθισμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Σωματικές αλλαγές και εφηβεία • Βιολογικό και Κοινωνικό Φύλο • Αποδομώντας τα έμφυλα στερεότυπα • Ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών

Για κάθε έναν άξονα μπορεί να αναπτυχθούν οι ίδιες ή/και επιπλέον θεματικές για γονείς και εκπαιδευτικούς.

Οι δραστηριότητες που επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί, πρέπει να καλύπτουν και τους τρεις βασικούς άξονες. Ωστόσο ο Σύλλογος Διδασκόντων έχει τη δυνατότητα να επιλέξει σε ποιες από τις παραπάνω θεματικές κάθε άξονα θα επικεντρωθεί, καθώς και τον χρόνο που θα αφιερώσει στην κάθε θεματική.

Η κατανομή του χρόνου μπορεί να αντιστοιχεί κατά προτίμηση σε δραστηριότητες που σχετίζονται με έναν **βασικό άξονα** και σε μία ή περισσότερες θεματικές από τον άξονα αυτό. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, η ημερήσια κατανομή του χρόνου μπορεί να αντιστοιχεί σε δραστηριότητες **μεικτής θεματολογίας** τόσο ως προς τις επιμέρους θεματικές που θα αναπτυχθούν όσο και ως προς τους βασικούς άξονες, μεριμνώντας κατά το δυνατόν για τη συνοχή και τη συνέχεια του περιεχομένου των δράσεων στη διάρκεια της ημέρας.

Η ΘΕ υλοποιείται στη διάρκεια του σχολικού ωρολογίου προγράμματος. Ο Σύλλογος Διδασκόντων μπορεί να μεταβάλει στον βαθμό που χρειάζεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της εβδομάδας, διατηρώντας το υποχρεωτικό ωράριο του εκπαιδευτικού.

Παράλληλα, δύνανται να διοργανωθούν εντός του σχολείου και **απογευματινές δράσεις** ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των γονέων με τη συμμετοχή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Στις δράσεις αυτές συμμετέχουν και εκπαιδευτικοί σε εθελοντική βάση.

Ο τρόπος με τον οποίο θα υλοποιηθεί:

- Οι εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο του διδακτικού τους ωραρίου και του ωρολογίου προγράμματος κάθε τάξης οργανώνουν δραστηριότητες, οι οποίες σχεδιάζονται και υλοποιούνται σύμφωνα με τα περιεχόμενα του Φακέλου Εκπαιδευτικού Υλικού.
- Κάποιες δράσεις μπορεί να είναι κοινές για περισσότερα από ένα τμήματα ή και τάξεις του σχολείου, κάποιες άλλες να αναπτύσσονται παράλληλα σε τμήματα ή τάξεις ή και να αφορούν αποκλειστικά ένα τμήμα του σχολείου.
- Η επιλογή των δραστηριοτήτων δεν είναι υποχρεωτικό να συνδεθεί με συγκεκριμένες ενότητες από τα μαθήματα που διδάσκονται σε κάθε τάξη.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν από ένα πλήθος δραστηριοτήτων για να παρουσιάσουν το θέμα του, όπως:

- ✓ Εργαστήρια,
- ✓ διαδραστικά παιχνίδια,
- ✓ θεατρικά δρώμενα,
- ✓ εικαστικές δραστηριότητες,
- ✓ προβολή ταινιών με σχετικό περιεχόμενο που πλαισιώνεται με συζήτηση ή άλλη δράση,
- ✓ σύντομα βιοματικά εργαστήρια (έως 6 διδακτικές ώρες),
- ✓ σύντομα σχέδια εργασίας (project),

- ✓ εκπρόσωποι φορέων από σχετικό Κατάλογο που έχει συγκροτήσει το ΙΕΠ.

Οι μαθητές υποχρεούνται να παρακολουθούν κανονικά τις δράσεις της εβδομάδας. Επίσης, κατά την υλοποίηση δράσεων για τους μαθητές/-τριες από εκπροσώπους συνεργαζόμενων φορέων η παρουσία του/της διδάσκοντα/διδάσκουσας κάθε τμήματος είναι υποχρεωτική.

Στην όλη διαδικασία μπορεί να εμπλακούν και οι γονείς αν εντός του σχολείου διοργανωθούν κατά τις **απογευματινές ώρες δράσεις** ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των γονέων με τη συμμετοχή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων. Στις δράσεις αυτές συμμετέχουν και εκπαιδευτικοί σε εθελοντική βάση. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Επιπλέον θεματικές για γονείς/εκπαιδευτικούς		
<ul style="list-style-type: none"> • Διατροφο-εξαρτώμενες παθήσεις • Διαταραχές διατροφής και εφηβεία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ρόλος της οικογένειας • το σχολείο ως κοινότητα • δομές ενημέρωσης υποστήριξης και συμβουλευτικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Σωματικές αλλαγές στην εφηβεία • Φύλο, /σεξουαλικός Προσανατολισμός και Ανθρώπινα Δικαιώματα • Έμφυλα στερεότυπα και διακρίσεις με βάση το φύλο στην οικογένεια, στην εργασία και στην κοινωνία • Έμφυλη βία, ενδοοικογενειακή βία και βία κατά των γυναικών • Ομοφοβία και Τρανφοβία στην κοινωνία και στο σχολείο

Σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας άλλα και της υλοποίησης οι εκπαιδευτικοί θα υποστηριχτούν από τους/τις Υπεύθυνους/ες Σχολικών Δραστηριοτήτων και των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων των οικείων Διευθύνσεων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, οι οποίοι παρέχουν κάθε δυνατή βοήθεια στα σχολεία.

Οι Υπεύθυνοι/ες Σχολικών Δραστηριοτήτων και Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων συναποφασίζουν για τον τρόπο και τη διαδικασία με την οποία θα παράσχουν την υποστήριξη τους στα σχολεία εφόσον αυτά τη ζητήσουν.

Επιπροσθέτως, οι Υπεύθυνοι/ες Σχολικών Δραστηριοτήτων και των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων, σε περίπτωση που προσκληθούν, μπορούν να συμμετέχουν σε ενημερωτικές δράσεις και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών, των γονέων ή και των μαθητών/τριών έκαστης σχολικής μονάδας.

Το ΙΕΠ θα υποστηρίξει τη σχολική μονάδα με «Φάκελο Εκπαιδευτικού Υλικού». Το περιεχόμενο του φακέλου περιλαμβάνει:

1. εκπαιδευτικά προγράμματα μικρής διάρκειας και εκπαιδευτικό υλικό τα οποία θα μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των μαθητών και μαθητριών από εκπαιδευτικούς του σχολείου. Επιπροσθέτως,
2. έχει διαμορφωθεί με ευθύνη του ΙΕΠ κατάλογος φορέων και υπηρεσιών με τους οποίους μπορεί να αναπτύξει συνεργασία η σχολική μονάδα στο πλαίσιο υλοποίησης της Θεματικής Εβδομάδας.

Ο Φάκελος Εκπαιδευτικού Υλικού και ο Κατάλογος Φορέων έχουν αναρτηθεί σε ειδικά σχεδιασμένη πλατφόρμα στο ΙΕΠ, στην οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση οι εκπαιδευτικοί, αλλά και όποιος άλλος το επιθυμεί.

Κεφάλαιο 4^ο Το αειφόρο σχολείο και η σχέση του με τους θεματικούς άξονες της θεματικής εβδομάδας

4.1 Εισαγωγή

Όπως αναφέρεται στο πρακτικό του ΙΕΠ «ο θεσμός της θεματικής εβδομάδας αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας σε ζητήματα που άπτονται της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, η ιστορική εξέλιξή της και οι 17 στόχοι της που θεσπίστηκαν από τα Ηνωμένα έθνη. Παρουσιάζεται η σχέση της αειφόρου ανάπτυξης με την εκπαίδευση και τέλος η σχέση της με τους θεματικούς άξονες της θεματικής εβδομάδας.

4.2 Ορισμοί και ιστορική εξέλιξη της αειφόρου ανάπτυξης

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς γυμνασίων του ν. Αττικής, έδειξε ότι περίπου οι μισοί εκπαιδευτικοί, 52,9%, δε γνωρίζουν καθόλου ή γνωρίζουν πολύ λίγο την αειφόρο ανάπτυξη. Επίσης, η έκφραση «Αειφόρος Ανάπτυξη» για τους περισσότερους εκπαιδευτικούς είναι συνδεδεμένη με όρους σχετικούς με το περιβάλλον και την περιβαλλοντική εκπαίδευση. (Καδιγιαννόπουλος, 2015)

Τι είναι, λοιπόν, η αειφόρος ανάπτυξη και τι είναι η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη;

Αειφόρο → αεί + φέρω = διαρκώς, συνεχώς, πάντοτε, για πάντα/σταθερά

Ανάπτυξη → «ξετυλίγω, ξεδιπλώνω»

(Μπαμπινιώτης, 2010)

Ειδικότερα, η ανάπτυξη ορίζεται ως μια συνολική οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική πρακτική, η οποία αποβλέπει στη διαρκή αύξηση της ευημερίας του κοινωνικού συνόλου και κάθε ανθρώπου χωριστά και στηρίζεται στην ελεύθερη και σημαντική για την ανάπτυξη ενεργό συμμετοχή του, καθώς και στη δίκαιη κατανομή των ωφελειών που απορρέουν από αυτήν (Brunel, 2007)

Μετά το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο εκδηλώθηκε μια εκρηκτική οικονομική πρόοδος στις βιομηχανικές περιοχές, με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και βελτίωση

του βιοτικού επιπέδου του λαού. Ο ρυθμός ανάπτυξης μιας περιοχής μετράται με μακροοικονομικά μοντέλα, δηλαδή με το αντίστοιχο Ακαθάριστο προϊόν. Μια χώρα θεωρείται ανεπτυγμένη όταν έχει υψηλό δείκτη Ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, η κατανομή του πλούτου, οι συνθήκες διαβίωσης και οι πολιτισμικές αξίες των πολιτών.

Αυτή η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, ενώ επέδρασε θετικά σε εκατομμύρια ανθρώπους σ' όλο τον κόσμο παρέχοντάς τους ευημερία, δημιούργησε όμως περιβαλλοντική καταστροφή, ρύπανση και υπερκατανάλωση των φυσικών πόρων, καθώς επίσης και κοινωνικές ανισότητες και ραγδαία αύξηση του πληθυσμού.

Στις 5 Ιουνίου του 1972 στη Στοκχόλμη, την πρωτεύουσα της Σουηδίας, πραγματοποιείται η πρώτη συνάντηση, υπό τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, σχετικά με το Περιβάλλον. Ήταν η πρώτη σύνοδος του ΟΗΕ με θέμα το περιβάλλον και πρώτη φορά οι πολιτικές ηγεσίες αναγνώρισαν πως η τεχνολογία και η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να βλάψει σοβαρά το περιβάλλον. Στη διάσκεψη αυτή αναγνωρίστηκε η σημασία της σωστής περιβαλλοντικής διαχείρισης και είναι η αρχή για την εξέλιξη της αειφόρου ανάπτυξης.

Το γεγονός όμως της συνεχούς υποβάθμισης του περιβάλλοντος οδήγησε τη διεθνή κοινότητα να συνειδητοποιήσει ότι η οικονομική ανάπτυξη έχει όρια. Το 1980 χρησιμοποιήθηκε ο όρος της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης ώστε να τεθούν τα όρια της οικονομικής ανάπτυξης. Ο όρος της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης δεν περιορίστηκε μόνο στους οικονομικούς παράγοντες, αλλά επεκτάθηκε και σε κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες. Η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη του ΟΗΕ (UN Commission on Environment and Development), με επικεφαλής την Πρωθυπουργό της Νορβηγίας Γκρο Χάρλεμ Μπρούτλαντ, συστάθηκε σαν σώμα το 1983 και ολοκλήρωσε την έρευνά της το 1987. Το 1987, λοιπόν η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη του ΟΗΕ, όρισε στην έκθεσή της, γνωστή ως έκθεση Brundtland από το όνομα του προέδρου της επιτροπής, την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης ως εξής:

“Αειφόρος ανάπτυξη είναι εκείνη η ανάπτυξη, που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να στερεί το δικαίωμα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες “ (WCED, 1987)

Ο ορισμός αυτός, που είναι ο πιο γνωστός και ο ευρύτερα αποδεκτός για την αειφόρο ανάπτυξη δεν αναφέρεται καθαρά στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά

σε τρεις κυρίαρχες συνιστώσες που είναι η ανάπτυξη, οι ανάγκες και οι μελλοντικές γενιές (Blowers, 1993)

Η «Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WSSD)» πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ, το "λίκνο της ανθρωπότητας" όπως χαρακτηρίστηκε, από τις 26 Αυγούστου μέχρι τις 4 Σεπτεμβρίου 2002 και παρευρέθηκαν πάνω από 100 αρχηγοί κρατών από 193 κράτη, με συνολικό αριθμό συμμετεχόντων περίπου 45.000.

Η Διακήρυξη του Γιοχάνεσμπουργκ συνέχισε τον δρόμο του Ρίο για την οικοδόμηση μιας ανθρώπινης, ισότιμης παγκόσμιας κοινωνίας που έχει ευθύνη απέναντι στα παιδιά, για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και για την εξάλειψη της φτώχειας, τη διεθνή ευημερία, την ασφάλεια και τη σταθερότητα.

Το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, στη Σύνοδο του Γιοχάνεσμπουργκ τον Δεκέμβριο του 2002, η δεκαετία 2005 - 2014 ανακηρύχτηκε ως «Δεκαετία για την Εκπαίδευση σχετικά με τη Βιώσιμη Ανάπτυξη», επεκτείνοντας τα θέματα με τα οποία ασχολείται η αειφόρος ανάπτυξη. Πλέον δεν ασχολείται μόνο με το περιβάλλον και τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας πάνω σ' αυτό, αλλά επεκτείνεται και σε θέματα που αφορούν την οικονομία και την κοινωνία. Ο σκοπός της είναι να ενθαρρύνει τις κυβερνήσεις να συμπεριλάβουν μέτρα που να τα εφαρμόσουν στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, στις στρατηγικές τους και στα σχέδια εθνικής ανάπτυξης και παράλληλα να προωθήσουν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και την ευρύτερη συμμετοχή των πολιτών μέσω πρωτοβουλιών, που αφορούν θέματα αυτά.

Το Σεπτέμβριο του 2015, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη έλαβε μία απόφαση που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μία ιστορική συμφωνία που θα επηρεάσει τη ζωή εκατομμύριων ανθρώπων. Πρόκειται για την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών, η οποία εγκρίθηκε από τους παγκόσμιους ηγέτες το 2015, αποτελεί το νέο παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με την υιοθέτηση 17 Στόχων, που είναι γνωστοί ως «**Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης**». Οι στόχοι αυτοί εκφράζουν τις σύγχρονες παγκόσμιες προκλήσεις, σε μια προσπάθεια να ανταποκριθούν αποτελεσματικά όλες οι χώρες στα παγκόσμια προβλήματα. Σκοπός είναι η εξάλειψη της φτώχειας και η επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα έως το 2030, χωρίς κανένας να μένει στο περιθώριο. («Η προσέγγιση της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη | Ευρωπαϊκή Επιτροπή,” n.d.) . Οι στόχοι αυτοί είναι («Στόχοι για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη,” n.d.) :

- Στόχος 1:** Δίνουμε τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας, παντού
- Στόχος 2:** Δίνουμε τέλος στην πείνα, πετυχαίνουμε την επισιτιστική ασφάλεια, βελτιώνουμε τη διατροφή και τη βιώσιμη γεωργία
- Στόχος 3:** Διασφαλίζουμε μία ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες
- Στόχος 4:** Διασφαλίζουμε την ελεύθερη, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση προάγοντας τις ευκαιρίες για δια βίου μάθηση
- Στόχος 5:** Επιτυγχάνουμε την ισότητα των φύλων και την χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών
- Στόχος 6:** Διασφαλίζουμε τη διαθεσιμότητα και τη βιώσιμη διαχείριση του νερού και των εγκαταστάσεων υγιεινής για όλους
- Στόχος 7:** Διασφαλίζουμε την πρόσβαση σε οικονομική, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους
- Στόχος 8:** Προάγουμε τη διαρκή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία για όλους
- Στόχος 9:** Οικοδομούμε ανθεκτικές υποδομές, προάγουμε την ανοιχτή και βιώσιμη βιομηχανοποίηση και ενθαρρύνουμε την καινοτομία
- Στόχος 10:** Μειώνουμε την ανισότητα εντός και μεταξύ των χωρών
- Στόχος 11:** Δημιουργούμε ασφαλείς, προσαρμοστικές βιώσιμες πόλεις και ανθρώπινους οικισμούς, χωρίς αποκλεισμούς
- Στόχος 12:** Διασφαλίζουμε τη βιώσιμη κατανάλωση και μεθόδους παραγωγής
- Στόχος 13:** Αναλαμβάνουμε άμεση δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της
- Στόχος 14:** Προστατεύουμε και χρησιμοποιούμε με βιώσιμο τρόπο τους ωκεανούς, τις θάλασσες και τους θαλάσσιους πόρους για βιώσιμη ανάπτυξη
- Στόχος 15:** Προωθούμε τη βιώσιμη χρήση των χερσαίων οικοσυστημάτων και δασών, καταπολεμούμε την ερημοποίηση, αναστρέφουμε την υποβάθμιση του εδάφους και της βιοποικιλότητας
- Στόχος 16:** Προάγουμε τις ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες, παρέχουμε πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδομούμε αποτελεσματικούς θεσμούς σε όλα τα επίπεδα
- Στόχος 17:** Ενισχύουμε τα μέσα εφαρμογής και ανανεώνουμε την Παγκόσμια Συνεργασία για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

4.3 Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη και σχολική πραγματικότητα

Το παραδοσιακό μοντέλο σχολείου είναι σχεδιασμένο, ώστε οι απόφοιτοί του να στελεχώσουν θέσεις στην αγορά εργασίας. Το εναλλακτικό κοινωνικό παράδειγμα του αειφόρου σχολείου επιδιώκει να αναπτύξει την έννοια του πολίτη και της δημοκρατίας, καλλιεργώντας ικανότητες που είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στην κοινή ζωή της κοινότητας. Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν να επιλύουν κοινωνικά, ηθικά, πολιτικά προβλήματα με βάση το συλλογικό καλό.

Η έννοια της αειφορίας εφαρμόστηκε αρχικά λόγω της ανησυχίας σχετικά με την εξάντληση των πόρων στο φυσικό περιβάλλον. Η ανησυχία όμως αυτή επεκτάθηκε και στην εξάντληση των πόρων στο κοινωνικό και ηθικό περιβάλλον. Στο κοινωνικό / ηθικό περιβάλλον περιλαμβάνονται ερωτήματα για το «κλείσιμο του χάσματος μεταξύ των υψηλών και των χαμηλών επιδόσεων των μαθητών, την ανάπτυξη όλων των σχολείων και τελικά, τη σύνδεση με τη δύναμη της δημοκρατίας στην κοινωνία. (Fullan,2002)

Με την εισαγωγή της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη, η οποία θεωρείται διάδοχος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, γίνεται προσπάθεια να συνδεθεί η εκπαίδευση με τομείς που απλώνονται σε όλη την έκταση των σχολικών δραστηριοτήτων και όχι αποκλειστικά με περιβαλλοντικά ζητήματα, προτείνοντας μια διαφορετική προσέγγιση στη ζωή του σχολείου. (Παπαδημητρίου, 2010)

Η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη εμπλέκει τις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης, την οργάνωση και γενικότερα την κουλτούρα του σχολείου και τις σχέσεις με την ευρύτερη κοινότητα. Επομένως το πλαίσιο λειτουργίας του σχολείου θα πρέπει να έχει αντίστοιχα χαρακτηριστικά με αυτά του σχολείου που εφαρμόζει καινοτομίες (Παπαδημητρίου, 2010), δηλαδή:

- Επικοινωνία και συνεργασία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, για την οριοθέτηση των στόχων και την υλοποίησή τους.
- Ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε όλες τις διαδικασίες
- Παρεμβάσεις από τους εκπαιδευτικούς στο αναλυτικό πρόγραμμα
- Οργάνωση και λειτουργία κοινοτήτων μάθησης με στόχο την υλοποίηση δράσεων αλλά και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών

- Ικανότητα και διάθεση από τη διεύθυνση του σχολείου για υποστήριξη των καινοτόμων δράσεων
- Συνεργασία με τους γονείς και την ευρύτερη κοινότητα
- Ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής

Συγκεκριμένα, για τη σχέση της ηγεσίας με την αειφορία ο Fullan (2002) αναφέρει ότι όσοι εργάζονται για την ανάπτυξη της ηγεσίας στην εκπαίδευση πρέπει να στρέψουν όλο και περισσότερο την προσοχή στην αειφορία, που θεωρεί ότι είναι η πιθανότητα το συνολικό σύστημα να μπορεί να αναγεννηθεί συνεχώς και σε συνεχώς βελτιούμενη κατεύθυνση. Ο Fullan (2002) θεωρεί ότι είναι τέσσερα στοιχεία της αειφορίας αφορούν την ηγεσία στην εκπαίδευση:

- 1. Η ηγεσία και το (κοινωνικό) περιβάλλον** -αν η ηγεσία δεν ασχολείται με την ανάπτυξη του κοινωνικού / ηθικού περιβάλλοντος, όπως η εσωτερική ανάπτυξη του σχολείου), όχι μόνο το σύστημα αλλά και η οργάνωσή του θα επιδεινωθεί με την πάροδο του χρόνου. Υπάρχουν στρατηγικές για την καλλιέργεια μιας τέτοιας ηγεσίας που ουσιαστικά περιλαμβάνει την εστίαση στον ηθικό σκοπό όλων των ηγετών, που παρακολουθεί την απόδοση του συστήματος και συμμετέχει σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων σε αυτό.
- 2. Τα πλαίσια μάθησης** Συνεχής μάθηση και εξέλιξη σε συνεργασία με άλλους ηγέτες πάνω σε πραγματικά προβλήματα και λύσεις που εκείνοι αντιμετωπίζουν. Την εμπειρία αυτή ο ηγέτης την χρησιμοποιεί κατάλληλα για τη βελτίωση και ανάπτυξη της δικής του μονάδας. Το πλαίσιο μάθησης σχετίζεται με την αειφορία, διότι βελτιώνει το σύστημα με τρόπο που δημιουργεί συνθήκες που ευνοούν τη συνεχή ανάπτυξη.
- 3. Ηγέτες σε πολλά επίπεδα και ηγετική διαδοχή** Για να μπορέσουν οι ηγέτες να αντιμετωπίσουν σύνθετα προβλήματα σ' έναν οργανισμό, χρειάζονται ένα αρκετά μεγάλο διάστημα. Στο διάστημα αυτό πρέπει να υπάρχει σταθερή πορεία στη συνεχή βελτίωση. Άρα είναι σημαντικό όλοι οι ηγέτες που θα αναλάβουν την ηγεσία του οργανισμού, πρέπει να έχουν κοινό όραμα και να κινούνται σε συνεχή κατεύθυνση.

4. Η ανάπτυξη του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Για την προώθηση των αρχών της αειφορίας, πρέπει να υπάρχει υψηλής ποιότητας διδακτική δύναμη. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών, να υπάρχει συνεχής μάθηση και σωστή καθοδήγηση από τον ηγέτη του εκπαιδευτικού οργανισμού

Συνοψίζοντας, η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη προετοιμάζει τους ανθρώπους όλων των κοινωνικών τάξεων για να σχεδιάσουν, να αντιμετωπίσουν και να βρουν λύσεις για θέματα που απειλούν τη βιωσιμότητα του πλανήτη μας. Τα θέματα αυτά προέρχονται από τις τρεις σφαίρες της βιώσιμης ανάπτυξης - περιβάλλον, κοινωνία και οικονομία. Περιβαλλοντικά θέματα όπως το νερό και η διαχείριση των αποβλήτων επηρεάζουν κάθε έθνος, όπως και τα κοινωνικά ζητήματα όπως η απασχόληση, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την ειρήνη και την ανθρώπινη ασφάλεια. Κάθε χώρα επίσης πρέπει να αντιμετωπίσει οικονομικά ζητήματα όπως η μείωση της φτώχειας ή κάποια σημαντικά ζητήματα που έχουν πάρει παγκόσμια διάσταση, όπως η μετανάστευση, η κλιματική αλλαγή και η αστικοποίηση. Βασικός στόχος της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη είναι ένας κόσμος στον οποίο όλοι έχουν την ευκαιρία να επωφεληθούν από την εκπαίδευση και να μάθουν τις αξίες, τη συμπεριφορά και τον τρόπο ζωής που απαιτείται για ένα βιώσιμο μέλλον (UNESCO, 2005)

4.4 Ποια η σχέση της θεματικής εβδομάδας με την αειφορία;

Το σχολείο διαθέτει τη δυναμική να ετοιμάσει τους νέους ανθρώπους για ένα αειφόρο τρόπο ζωής καθώς μπορεί να μεταδώσει τις κατάλληλες αξίες ώστε ως αυριανοί πολίτες να παίρνουν αποφάσεις, σχετικά για τα προβλήματα που συνδέονται τόσο με το περιβάλλον και την ανάπτυξη, όσο στην προσωπική και στην επαγγελματική τους ζωή. Κατά τη διάρκεια της θεματικής εβδομάδας δίνεται η ευκαιρία να αλλάξει το πλαίσιο λειτουργίας του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν, μέσα στο ελεύθερο πρόγραμμα που έχουν, να επιλέξουν οι ίδιοι το θέμα ή τα θέματα με τα οποία θα ασχοληθούν με τους μαθητές τους. Τους δίνεται η ευκαιρία να συνεργαστούν μεταξύ τους, χωρίς περιορισμό στις διαδικασίες μάθησης, με την ευρύτερη κοινότητα (γονείς, τοπική κοινωνία). Η ηγεσία του σχολείου, μέσα σ' αυτό

το διαφορετικό πλαίσιο λειτουργίας του σχολίου, μπορεί να υποστηρίξει τις επιλογές και τις καινοτομίες, ενδεχομένως, που θα θελήσουν να εφαρμόσουν οι εκπαιδευτικοί.

Οι θεματικές της θεματικής εβδομάδας, από την άλλη μεριά, ακουμπούν κάποιους από τους στόχους της εκπαίδευσης της αειφόρου ανάπτυξης με τους εξής τρόπους:

- Ο άξονας **Διατροφή και ποιότητα ζωής** αναφέρεται στους στόχους 2, 3, 12, αλλά αφορούν και στόχους καθαρά περιβαλλοντικούς όπως είναι οι 13, 14, 15, όπως για παράδειγμα το υλικό που αφορά τη θεματική **Το οικολογικό αποτύπωμα της διατροφής**. (ungric, 2018)

Ενδεικτικά αναφέρω κάποιες δραστηριότητες που υπάρχουν στη σελίδα του ΙΕΠ και υλοποιούνται από οποιονδήποτε εκπαιδευτικό: "Περιβάλλον και Υγεία", "Καλύτερη Ζωή", «Η τροφή και η διατροφή στη Μεσόγειο: Θέματα Ιστορίας, Περιβάλλοντος, Υγείας & Πολιτισμού», , "Αξιοποίηση του λογισμικού εννοιολογικών χαρτών Cmap Tools στην εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία", "Μια «χυμώδης» μελέτη για την πρόληψη των αποβλήτων συσκευασίας", "Μειώνω τα σκουπίδια ως μαθητής ... μειώνω τα σκουπίδια ως ενήλικος"

- Ο άξονας **Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων** αναφέρεται στο στόχο 3. (ungric, 2017). Οι επιδιώξεις του στόχου 3, εκτός των άλλων, αφορούν και την ενίσχυση της πρόληψης και της θεραπείας της κατάχρησης ουσιών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ναρκωτικών ουσιών και της επιβλαβούς κατανάλωσης αλκοόλ, επικίνδυνες χημικές ουσίες. Επίσης ενισχύουν και την εφαρμογή της Σύμβασης Πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον Έλεγχο του Καπνού σε όλες τις χώρες.
- Ο άξονας **Έμφυλες ταυτότητες** αναφέρεται στους στόχους 4, 5 10, 11 (ungric, 2018) Ο στόχος 4 αφορά την ισότητα των δύο φύλων όσον αναφορά την εκπαίδευση, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη προαγωγή της κουλτούρας της ειρήνης και της μη-βίας, της ταυτότητας του παγκόσμιου πολίτη. Επίσης την ισότιμη πρόσβαση, σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και της

επαγγελματικής κατάρτισης, για τους ευάλωτους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες, των αυτόχθονων πληθυσμών και των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Ο στόχος 5 αφορά την παροχή στις γυναίκες και τα κορίτσια ισότιμη πρόσβασης στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη, στην αξιοπρεπή εργασία καθώς και ισότιμη εκπροσώπηση στις διαδικασίες λήψης πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων, ενισχύουμε τις βιώσιμες οικονομίες, παρέχοντας οφέλη στις κοινωνίες και στην ανθρωπότητα συνολικά. Επίσης στη εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά όλων των γυναικών και κοριτσιών,

Μέρος Β. Ερευνητική μεθοδολογία

Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογικό πλαίσιο

5.1 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο αποτελείται από πέντε ενότητες. Αναφέρεται στη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης έρευνας.

Στην πρώτη ενότητα αναπτύσσεται το περιεχόμενο του κεφαλαίου. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν και πρέπει να απαντηθούν στο ερευνητικό τμήμα της εργασίας. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται ο τρόπος υλοποίησης της έρευνας, η μεθοδολογία, από την έναρξη έως την ολοκλήρωσή της. Τα εμπόδια και οι περιορισμοί κατά τη διάρκεια της έρευνας, παρουσιάζονται στην τέταρτη ενότητα. Τέλος στην πέμπτη ενότητα παραθέτουμε προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

5.2 Στόχοι και ερευνητικά ερωτήματα

Κατά το σχολικό έτος 2016-2017 εισήχθη στο πρόγραμμα των Γυμνασίων η θεματική εβδομάδα. Αποτελεί μια καινοτομία στην εκπαίδευση όσον αναφορά τον τρόπο υλοποίησής της. Αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας σε άξονες όπως η διατροφή, οι έμφυλες ταυτότητες, η ανάπτυξη εθιστικών συμπεριφορών και κυκλοφοριακής αγωγής, από το σχολικό έτος 2017-2018. Βασικός στόχος της παρούσας μελέτης είναι να μελετήσει σε βάθος το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας και να απαντήσει σε προβληματισμούς που αφορούν στην εισαγωγή και εξέλιξη της συγκεκριμένης καινοτομίας τα δύο έτη που υλοποιείται, σε ότι αφορά τη δομή και την οργάνωσή του αλλά και το περιεχόμενό του όπως διαγράφονται από τις εγκυκλίους και υπουργικές αποφάσεις. Επίσης, στόχος μας είναι να διερευνήσουμε, αν η συγκεκριμένη καινοτομία συνέβαλλε στην βελτίωση του σχολικού κλίματος.

Ερευνητικοί στόχοι

- ✓ Να διερευνήσουμε τη στάση των εκπαιδευτικών γενικά απέναντι στην καινοτομία

- ✓ Να καταγραφούν οι τρόποι χειρισμού από τη διοίκηση του σχολείου και το σύλλογο διδασκόντων σε μια σειρά από ζητήματα όπως ο χρόνος υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας, η οργάνωση δράσεων, ομιλιών και εκπαιδευτικών επισκέψεων, η συνεργασία με το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων κ.ά.
- ✓ Να καταγράψουμε τους άξονες με σειρά προτίμησης από τους εκπαιδευτικούς, καθώς και τους τρόπους παρουσίασης στους μαθητές, με στόχο την ολιστική προσέγγιση και βιωματική επεξεργασία του κάθε άξονα.
- ✓ Να διερευνήσουμε το ποσοστό συμμετοχής των μαθητών στον τρόπο υλοποίησης των δράσεων και γενικότερα του συνόλου της σχολικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς)
- ✓ Να αποτιμηθεί η αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου θεσμού μέσα από την ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας, την απόκτηση πληροφοριών ή γνώσεων, καθώς και τελικά την αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών σε σχέση με τα παραπάνω θέματα
- ✓ Τέλος να καταγράψουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών γι' αυτό το θεσμό και τις προτάσεις τους σχετικά με τη βελτίωσή του.

Ερευνητικά ερωτήματα

Ως προς την καινοτομία θα απαντηθούν τα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στα καινοτόμα προγράμματα που εισάγονται στη Δ/θμια;
- Οι εκπαιδευτικοί υλοποιούν καινοτομίες;

Ως προς το χειρισμό της δράσης από τους εκπαιδευτικούς

- Ποια θέματα προτιμήθηκαν και με ποιους τρόπους υλοποιήθηκαν;
- Τι εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποίησαν;
- Με ποιο τρόπο παρουσίασαν το υλικό αυτό στους μαθητές;
- Ποια είναι η άποψή τους για το λόγο που εισήχθη η Θεματική εβδομάδα στο πρόγραμμα του Γυμνασίου;

Ως προς το χειρισμό της δράσης από το σχολείο

- Ποιο διάστημα προτιμήθηκε για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας και γιατί;
- Η Διεύθυνση του σχολείου διευκόλυνε τους εκπαιδευτικούς για να υλοποιήσουν το δικό τους πρόγραμμα;

Ως προς τους μαθητές και τους γονείς τους:

- Ποιο είναι το ποσοστό συμμετοχής των μαθητών αλλά και των γονέων τους στη διαδικασία;
- Έγιναν ομιλίες και εκδηλώσεις εντός ή εκτός του διδακτικού ωραρίου με τη συμμετοχή των γονέων;
- Ποιο είναι το ποσοστό συμμετοχής των μαθητών αλλά και των γονέων τους στη διαδικασία;
- Υπήρξε αλλαγή στη στάση τους;

Σε ότι αφορά την εισαγωγή του θεσμού:

- Ποια είναι η αποτίμηση των εκπαιδευτικών για την επιτυχία αυτού του θεσμού;
- Θεωρήθηκε από τους εκπαιδευτικούς ένα θετικό μέτρο που έδωσε προστιθέμενη αξία στη διαδικασία του σχολείου;
- Οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους καινοτομίες;
- Ποιες είναι οι προτάσεις τους για τη βελτίωση του θεσμού;

5.3 Μεθοδολογία της έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα ανήκει στις ποσοτικές έρευνες και συγκεκριμένα είναι μία μελέτη περίπτωσης, γιατί αφορά Γυμνάσια του ν. Θεσσαλονίκης. Η σημασία και η αξία της συγκεκριμένης έρευνας από επιστημονικής άποψης έγκειται στο

πρωτότυπο του χαρακτήρα της, καθώς αποτελεί την πρώτη έρευνα με αυτό το περιεχόμενο στον ελλαδικό χώρο.

Το εργαλείο που χρησιμοποιείται ευρέως στις ποσοτικές έρευνες είναι το ερωτηματολόγιο, όπου με τη χρήση κλειστών ερωτήσεων ο ερευνητής συλλέγει ένα πλήθος απαντήσεων, που στη συνέχεια θα κωδικοποιηθούν και θα αναλυθούν με την χρήση προγραμμάτων στατιστικής επεξεργασίας. (Cohen, Manion, & Morrison, 2008). Το ερωτηματολόγιο, που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία, περιέχει 45 ερωτήσεις. Οι πρώτες 6 είναι γενικές ερωτήσεις και αφορούν τις απόψεις των ερωτώμενων για την καινοτομία στην εκπαίδευση και την συμμετοχή τους σε καινοτόμες δράσεις. Οι επόμενες 11 ερωτήσεις αφορούν τη μεθοδολογία υλοποίησης της Θεματικής εβδομάδας από τον εκπαιδευτικό. Ποιους άξονες διάλεξε τα δύο έτη υλοποίησης αυτής της καινοτομίας και για ποιο λόγο. Αν χρησιμοποίησαν το εκπαιδευτικό υλικό που υπάρχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ και τι από αυτό το υλικό. Με ποιο τρόπο παρουσίασαν το θέμα τους στους μαθητές και αν κάλεσαν, στα πλαίσια του δικού τους μαθήματος, κάποιον ειδικό ή εκπρόσωπο φορέα. Πόσες ώρες διέθεσαν για την υλοποίηση και αν συμμετείχαν οι μαθητές στη διαδικασία. Και τέλος ποια είναι η άποψή τους για το λόγο που εισήχθη η Θεματική εβδομάδα.

Οι επόμενες 9 ερωτήσεις αφορούν το χειρισμό του σχολείου. Ποιο διάστημα επέλεξε ο σύλλογος των καθηγητών να υλοποιηθεί η θεματική εβδομάδα. Αν τροποποίησαν του πρόγραμμα του σχολείου προκειμένου να υλοποιήσουν κάποιες δράσεις. Αν έγιναν ομιλίες από εκπροσώπους φορέων, ποιοι ήταν αυτοί και αν συμμετείχαν και οι γονείς των μαθητών. Αν έγιναν διδακτικές επισκέψεις και ποιους χώρους επισκέφτηκαν.

Στις επόμενες 11 ερωτήσεις αποτυπώνονται οι αντιλήψεις τους για τη θεματική εβδομάδα και τα αποτελέσματά της στην κοινωνία του σχολείου. Αν συμμετείχαν οι γονείς στη διαδικασία υλοποίησης. Αν η διεύθυνση του σχολείου ήταν υποστηρικτική. Την ικανοποίησή τους από τους Θεματικούς άξονες και τις επιπτώσεις που είχε τελικά η δράση αυτή στους μαθητές, αν τους ενημέρωσε, τους ευαισθητοποίησε και αν άλλαξε τη στάση τους. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν μεταξύ τους ή/και με τους γονείς; Ποια είναι η άποψή τους για τη θεματική

εβδομάδα, τι τους δυσκόλεψε ή τι θα τους διευκόλυne αν το είχαν. Τέλος, οι τελευταίες 8 ερωτήσεις αφορούν τα δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτικών.

Για τη συγκρότηση του ερωτηματολογίου κάναμε προ-έρευνα. Δώσαμε το ερωτηματολόγιο σε 8 εκπαιδευτικούς με σκοπό μέσα από τις παρατηρήσεις τους, να το διορθώσουνε και να γίνει όσο το δυνατόν πιο έγκυρο.

Η έρευνα διενεργήθηκε το διάστημα Απριλίου-Ιουνίου 2018. Μετά την πιλοτική έρευνα και αφού διορθώθηκαν τα ερωτηματολόγια, μοιράστηκαν σε πέντε σχολεία της Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης και σε ηλεκτρονική μορφή στάλθηκαν με email σε όλα τα Γυμνάσια του ν. Θεσσαλονίκης. Επίσης, όταν διανεμήθηκαν τα ερωτηματολόγια, ενημερώθηκαν οι συμμετέχοντες επαρκώς για τον ερευνητικό στόχο και έλαβαν τη διαβεβαίωση ότι θα διασφαλιστεί η ανωνυμία. Άλλωστε στην εισαγωγή του ερωτηματολογίου είναι διατυπωμένο σαφώς ότι είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς.

Μέχρι τα τέλη Ιουνίου συγκεντρώθηκαν 105 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια. Υπήρξε δυσκολία στη συλλογή περισσότερων ερωτηματολογίων, γιατί αρκετά σχολεία, μουσικά, καλλιτεχνικά, ιδιωτικά καθώς και ειδικά, δεν υλοποιούν τη θεματική εβδομάδα με τη συγκεκριμένη μορφή που ορίζεται από το υπουργείο, γιατί πραγματοποιούν άλλες εκδηλώσεις, όπως συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, αθλητικές εκδηλώσεις, κá Έτσι, τα ερωτηματολόγια που συγκεντρώσαμε είναι 103 από Ημερήσια Δημόσια Γυμνάσια και 2 μόλις από Ημερήσια Ιδιωτικά Γυμνάσια.

Στα ερωτηματολόγια που συγκεντρώθηκαν απάντησαν 73 γυναίκες και 32 άνδρες (βλέπε Πίνακα 1 στο Παράρτημα Α), στην πλειοψηφία τους μόνιμοι εκπαιδευτική με οργανική θέση (βλέπε Πίνακα 5-Παράρτημα Α)

5.4 Εμπόδια και περιορισμοί στην έρευνα

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε με email σε όλα τα σχολεία του ν. Θεσσαλονίκης και δόθηκε χέρι με χέρι σε εκπαιδευτικούς πέντε Γυμνασίων, από διάφορες περιοχές του νομού. Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν κυρίως μόνιμοι εκπαιδευτικοί με οργανική τοποθέτηση σε ποσοστό 88,57% ή με απόσπαση σε ποσοστό 8,47% (Πίνακας Ε5-Παράρτημα Α) και κυρίως ηλικίας άνω των 41 ετών σε ποσοστό 89,52% (Πίνακας Ε2-Παράρτημα Α). Τα αποτελέσματα αυτά είναι

δικαιολογημένα, γιατί στο νομό Θεσσαλονίκης, υπηρετούν εκπαιδευτικοί που έχουν διοριστεί εκτός του νομού και έχουν μετατεθεί σε κάποιο σχολείο της Θεσσαλονίκης μετά από κάποια χρόνια. Επίσης τα περισσότερα Γυμνάσια, δεν έχουν οργανικά κενά, άρα η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι μόνιμοι με οργανική. Αναπληρωτές καθηγητές, μικρότερης ηλικίας, είναι κυρίως της ειδικής αγωγής, που διδάσκουν στα τμήματα ένταξης και στα ειδικά σχολεία που δεν υλοποιούν τέτοιου είδους δράσεις. Επίσης αρκετοί αναπληρωτές διορίζονται στα μουσικά ή καλλιτεχνικά γυμνάσια, όπου κι εκεί υλοποιούν άλλες δραστηριότητες.

Το γεγονός ότι περιορίζεται η ηλικιακή κατανομή των καθηγητών, μας δείχνει ότι τα αποτελέσματα της έρευνας δεν μπορούν εύκολα να γενικευθούν, παρά μόνο για αστικές περιοχές με τα ίδια χαρακτηριστικά. Στις νησιωτικές και ακριτικές περιοχές τα σχολεία έχουν νεοδιοριστούς εκπαιδευτικούς, με μεγαλύτερη άνεση στη χρήση των ΤΠΕ, αλλά και μεγαλύτερη άνεση στη διαπραγμάτευση τέτοιων θεμάτων.

5.5 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Στην εργασία αυτή καταγράψαμε την άποψη και τον τρόπο χειρισμού της θεματικής εβδομάδας 105 εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Θεσσαλονίκης. Σε επόμενες έρευνες θα μπορούσε να καταγραφεί η άποψη των εκπαιδευτικών από άλλους νομούς και κυρίως νησιωτικές ή ακριτικές περιοχές, όπου τα χαρακτηριστικά του δείγματος θα είναι διαφορετικά. Να καταγραφεί η άποψή τους για τη θεματική εβδομάδα, τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζουν το υλικό τους στους μαθητές και το πώς εκείνοι συμμετέχουν στη διαδικασία. Έτσι θα μπορούσε να ελεγχθεί αν η συγκεκριμένη καινοτομία έχει εδραιωθεί στη συνείδηση των εκπαιδευτικών, μετά τη δεύτερη χρονιά υλοποίησής της και αν μπορεί πλέον να χαρακτηριστεί σα θεσμός.

Μεγάλο ενδιαφέρον πιστεύω ότι έχει και η καταγραφή της άποψης των μαθητών γι' αυτή την καινοτομία. Κατά πόσο ενδιαφέρονται για τα συγκεκριμένα θέματα, πόσο τους αφορούν και κυρίως πόσο τους επηρεάζουν ώστε να ενημερωθούν ή/και να αλλάξουν συμπεριφορά και τελικά πόσο συμμετέχουν στη διαδικασία της υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας.

Παρόλο που οι γονείς συμμετείχαν στη διαδικασία υλοποίησης σε πολύ μικρό ποσοστό (μόλις 6,8 από αρκετά έως πάρα πολύ), θα μπορούσε να καταγραφεί η δική τους άποψη, πως βίωσαν τη Θεματική εβδομάδα οι ίδιοι ή μέσω των παιδιών τους.

Κεφάλαιο 6^ο : Αποτελέσματα έρευνας

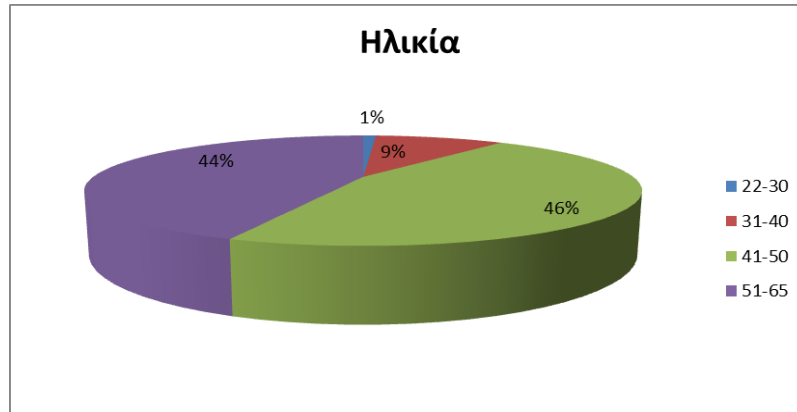
6.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποιήσαμε. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση των ερωτηματολογίων, που ως σκοπό είχαν την καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του ν. Θεσσαλονίκης αναφορικά με τη Θεματική εβδομάδα. Αρχικά παρουσιάζονται τα στοιχεία που αφορούν τα δημογραφικά και τα εργασιακά χαρακτηριστικά του δείγματος. Στη συνέχεια οι παρουσιάζονται οι συχνότητες και μέσες τιμές των απαντήσεων των εκπαιδευτικών με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί. Κατόπιν αποτυπώνονται σε ραβδογράμματα όλες οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών αντικατοπτρίζοντας τις απόψεις τους με σχηματική μορφή και αναλύονται περαιτέρω. Τέλος, καταδεικνύονται σχέσεις συνάφειας μέσα από πίνακες συσχέτισης μεταξύ των απαντήσεων. Στα παραρτήματα Α και Β παρατίθενται αναλυτικά οι πίνακες συχνοτήτων και συσχετίσεων των ερωτημάτων και υποερωτημάτων.

6.2 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

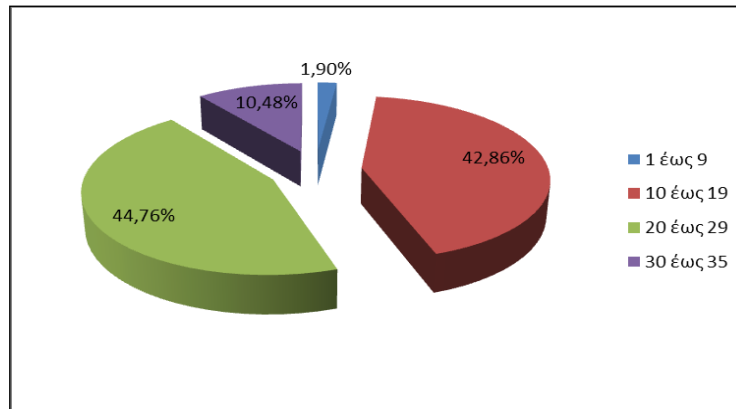
Σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος στον *Πίνακα E1* του *Παραρτήματος Α*, παρουσιάζονται αναλυτικά τα στοιχεία που αφορούν το φύλο των 105 ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα. Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι γυναίκες, με συχνότητα $N=73$ και ποσοστό 69,52%, έναντι των ανδρών με συχνότητα $N=32$ και ποσοστό 30,48%.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων 45,71% (Συχνότητα $N=48$) είναι μεταξύ 41 έως 50 ετών (βλέπε *Πίνακα E2-Παράρτημα Α* και *Γράφημα E2*), ακολουθεί η ομάδα άνω των 51 ετών με ποσοστό 43,81% (Συχνότητα $N=46$). Επόμενη έρχεται η ηλικιακή ομάδα μεταξύ 31 έως 40 ετών (9,52% και Συχνότητα $N=10$) και μικρότερη συμμετοχή (0,95% και Συχνότητα $N=1$) παρουσίασε η ηλικία μεταξύ 22 έως 30 ετών, κάτι που είναι πολύ φυσιολογικό για το ν. Θεσσαλονίκης που δεν έχει πολλούς νεοδιόριστους και αναπληρωτές.

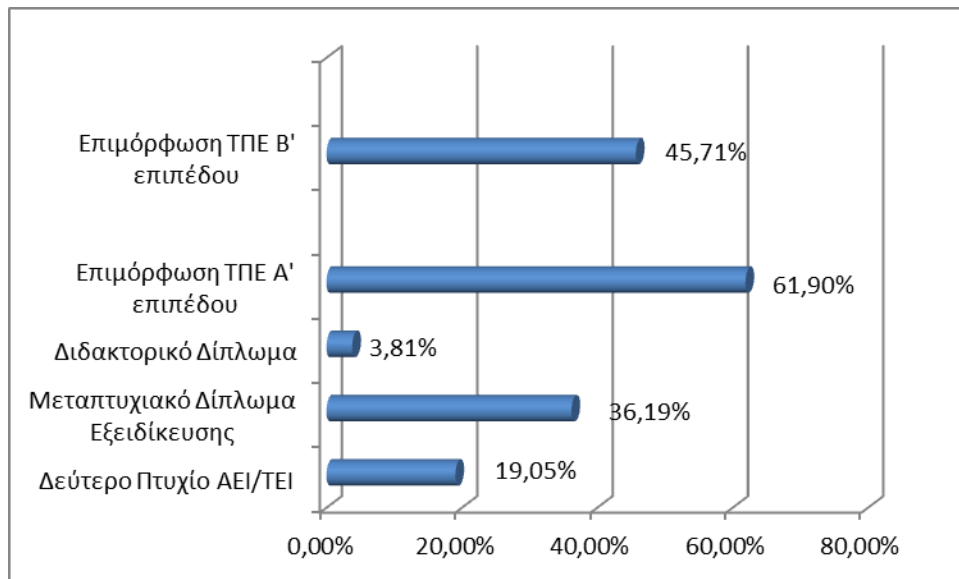
Γράφημα E2: Ηλικία ερωτηθέντων εκπαιδευτικών

Επίσης, στο *Γράφημα E6* δίνονται τα στοιχεία που αφορούν στα εργασιακά χαρακτηριστικά των 105 συμμετεχόντων. Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι έμπειροι εκπαιδευτικοί από 10 έως 29 χρόνια υπηρεσίας με αθροιστικό ποσοστό 87,62%.

Γράφημα E6: Έτη υπηρεσίας των εκπαιδευτικών του δείγματος

Το δείγμα μας περιέχει εκπαιδευτικούς σχεδόν από όλες τις ειδικότητες που εργάζονται στο Γυμνάσιο (*βλέπε Πίνακα E3-Παράρτημα A*), με τους φιλολόγους να υπερέχουν σε ποσοστό 22,86% (Συχνότητα N=24), μετά οι μαθηματικοί με ποσοστό 13,33% (Συχνότητα N=14), στη συνέχεια οι Φυσικοί και οι Πληροφορικοί με ποσοστό 10,47% (Συχνότητα N=11) και οι υπόλοιπες ειδικότητες με μικρότερα ποσοστά.

Γράφημα Ε4: Πρόσθετες Σπουδές

Από το *Γράφημα Ε4* βλέπουμε ότι αρκετά μεγάλο ποσοστό (αλλά όχι ικανοποιητικό) των εκπαιδευτικών έχει πιστοποίηση επιπέδου στις ΤΠΕ Α' Επιπέδου (61,9%) και μικρότερο ποσοστό (45,71%) στην πιο εξειδικευμένη επιμόρφωση Β' επιπέδου στις ΤΠΕ. Το ένα πέμπτο (19,05%) των εκπαιδευτικών έχει δεύτερο πτυχίο και σχεδόν τα δύο πέμπτα (36,19%) έχει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Εξειδίκευσης (*Πίνακας Ε4.-Παράρτημα Α*).

Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί με οργανική θέση στο σχολείο που υλοποίησαν τη θεματική εβδομάδα (*Πίνακας Ε5-Παράρτημα Α*).

Στην έρευνα συμμετείχαν στη συντριπτική τους πλειοψηφία εκπαιδευτικοί (N=103) από ημερήσια δημόσια γυμνάσια. Αυτό οφείλεται στο ότι τα εξειδικευμένα γυμνάσια όπως το μουσικό, το καλλιτεχνικό, το ειδικό δεν υλοποιούν τη θεματική εβδομάδα, γιατί έχουν δικές τους δράσεις και εκδηλώσεις, όπως συναυλίες και παραστάσεις.

6.3 Ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με την καινοτομία

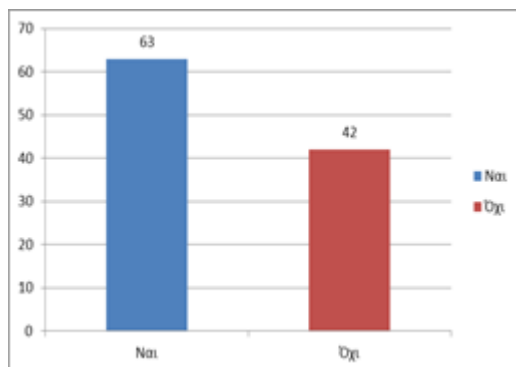
Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα ως προς την καινοτομία αφορά τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στα καινοτόμα προγράμματα που εισάγονται στη Δ/θμια.

<i>Ετικέτα Τιμής</i>	<i>Συχνότητα</i>	<i>Ποσοστά %</i>	
Ναι	103	98,10	100,00
	2	1,90	Ελλειπούσες
<i>Σύνολο</i>	<i>105</i>	<i>100,0</i>	

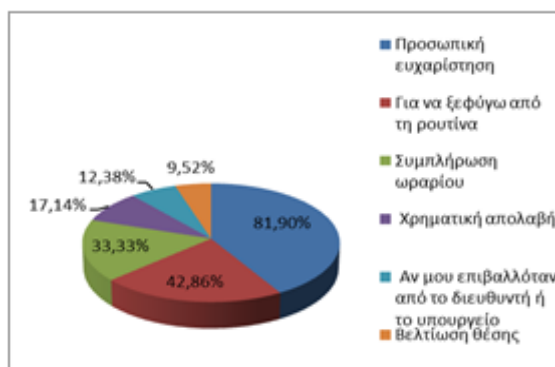
Πίνακας 3: Πιστεύετε ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στο σχολείο

Από τη βιβλιογραφία είδαμε ότι οι εκπαιδευτικοί αναζητούν και θέλουν τις αλλαγές, γιατί δημιουργούν και στους ίδιους νέες προοπτικές σε επαγγελματικό επίπεδο και σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και γιατί τους δίνεται η ευκαιρία να βελτιώσουν τη διδακτική πράξη και να ωθήσουν τους μαθητές τους προς τη μάθηση. Αυτό το βλέπουμε και στις απαντήσεις στην ερώτηση “Πιστεύετε ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στο σχολείο;” που στην ολότητά τους (ποσοστό 98,1%) είναι θετικές. (Πίνακας 3) Οι 2 εκπαιδευτικοί που διαφοροποιήθηκαν δεν έδωσαν αρνητική απάντηση, αλλά απλώς δεν απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Οι προσδοκίες τους και η θετική τους στάση στις καινοτομίες αποτυπώνεται και στις απαντήσεις τους στην ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου, που αφορά την ωφέλεια που αποκομίζουμε από την εφαρμογή μιας καινοτομίας στο σχολείο. Η ωφέλεια αγγίζει πρωτίστως τους μαθητές, έπειτα τους εκπαιδευτικούς και στη συνέχεια το σχολείο σαν κοινότητα. Με την εφαρμογή καινοτομιών στο σχολείο, οι μαθητές αποκτούν θετική αντίληψη για το σχολείο (N=86, Ποσοστό = 81,90%), γίνεται ομαλότερη η ένταξή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία (N=62, Ποσοστό=59,05%) και σε μικρότερο ποσοστό πιστεύουν ότι βελτιώνονται και οι επιδόσεις τους (N=40, Ποσοστό=38,10%). Για τους εκπαιδευτικούς πιστεύουν ότι οι καινοτομίες τους βοηθούν να αναπτύξουν περισσότερες πρωτοβουλίες στη διδακτική πράξη (N=62, Ποσοστό=59,05%). (Πίνακας 4-Παράρτημα Α)

Από τις απαντήσεις φαίνεται ότι πιστεύουν, πως η ωφέλεια από την εισαγωγή των καινοτομιών προσφέρει γενικά στην ουσιαστική βελτίωση του σχολείου, με ωφέλειες που εντοπίζονται σε διάφορους τομείς της σχολικής ζωής.

Γράφημα 5: Έχετε υλοποιήσει κάποιο καινοτόμο πρόγραμμα;

Γράφημα 6: Για ποιους λόγους θα συμμετείχατε στην υλοποίηση μιας καινοτομίας;

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα για την καινοτομία είναι το αν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί υλοποιούν καινοτομίες. Βλέπουμε ότι, παρόλο που οι εκπαιδευτικοί θεωρούν στην ολότητά τους περίπου 100% ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στην εκπαίδευση, περίπου τα 2/3 (N=63, Ποσοστό=60%) έχουν υλοποιήσει κάποια καινοτομία (Γράφημα 5) και συμμετέχουν στην υλοποίηση μιας καινοτομίας κυρίως για δική τους ικανοποίηση (“Προσωπική ευχαρίστηση” N=86 και 81,90% και “για να ξεφύγω από τη ρουτίνα” N=45 και 42,86%). (Γράφημα 6) Όπως αναφέρθηκε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας υπάρχουν πολύ λόγοι που «φρενάρουν» τους εκπαιδευτικούς από το να εισάγουν οι ίδιοι μια καινοτομία ή και να εφαρμόσουν μια καινοτομία που τους επιβάλλεται.

Γράφημα 6: Λόγοι που θα συμμετείχατε σε μια καινοτομία

Στο δεύτερο σκέλος της ερώτησης 5, για το ποιες καινοτομίες έχουν υλοποιήσει, οι απαντήσεις που πήραμε ήταν πολλές. Οι περισσότερες αφορούσαν τις καινοτόμες δράσεις της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της Αγωγής Υγείας και των Πολιτιστικών προγραμμάτων. Άλλες την Εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με εφαρμογή εκπαιδευτικών σεναρίων ή τη χρήση εφαρμογών του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου, όπως το e-class και το n-τάξη ή εκπαιδευτικά σενάρια με χρήση δραστηριοτήτων από το Φωτόδεντρο. Εικονική επιχείρηση, αγώνες επιχειρηματολογίας στο σχολείο, θεατρική αγωγή, ιστορία των Μαθηματικών μέσα από εργασίες μαθητών, σύγχρονη Φυσική με βιωματικό τρόπο, τεχνητή νοημοσύνη-ρομποτική, δημιουργία εφημερίδας, αδελφοποιήσεις, Ευρωπαϊκά προγράμματα Erasmus, είναι μερικές ακόμα πρωτότυπες δράσεις που έχουν υλοποιήσει οι εκπαιδευτικοί.

Το 81,90% δήλωσε ότι ο λόγος που υλοποιεί μια καινοτομία είναι η προσωπική ευχαρίστηση, ενώ το 42,86%, για να ξεφύγει από τη ρουτίνα. (Πίνακας 6-Παράρτημα Α)

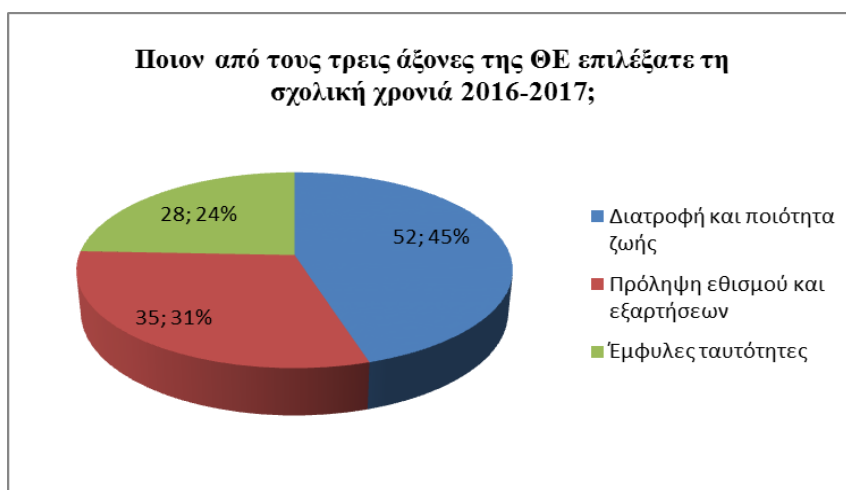
6.4 Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε ο εκπαιδευτικός-Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερωτήματα αυτής της ενότητας του ερωτηματολογίου αφορούν το χειρισμό της δράσης από τους εκπαιδευτικούς, και απαντούν στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιοι άξονες προτιμήθηκαν και με ποιο κριτήριο επιλέχθηκαν;
- Τι εκπαιδευτικό υλικό χρησιμοποίησαν και αν χρησιμοποίησαν το υλικό που υπάρχει αναρτημένο στη σελίδα του ΙΕΠ;
- Με ποιο τρόπο παρουσίασαν το υλικό αυτό στους μαθητές;
- Ποια είναι η άποψή τους για το λόγο που εισήχθη η Θεματική εβδομάδα στο πρόγραμμα του Γυμνασίου;

Τη σχολική χρονιά 2016-2017 περίπου οι μισοί εκπαιδευτικοί (N= 52) προτίμησαν τον άξονα της «Διατροφής και ποιότητας ζωής», με δεύτερο σε

προτιμήσεις τον άξονα «Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων» (N=35) και τελευταίο τις «Έμφυλες ταυτότητες». (Πίνακας 7-Παράρτημα Α)

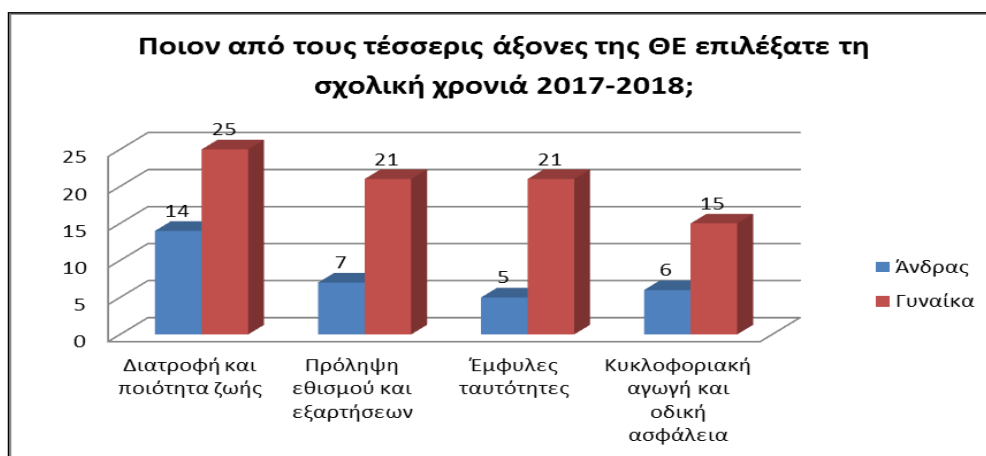
Γράφημα 7: Σειρά προτίμησης θεματικών αξόνων-Σχολική χρονιά 2016-2017

Το μεγαλύτερο ποσοστό 51,46%, όπως βλέπουμε στον παρακάτω πίνακα, επέλεξε τον άξονα που μπορούσε σαν ενότητα να το εντάξει στο μάθημά του. Αυτό το ποσοστό βέβαια, διαμορφώνεται από τις γυναίκες, ενώ οι περισσότεροι άνδρες επιλέγουν τον άξονα με τον οποίο έχουν μεγαλύτερη εξοικείωση.

Πίνακας 8: Λόγοι για τους οποίους επιλέξατε το συγκεκριμένο άξονα το σχ. Έτος 2016-2017

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Μπορούσα να το εντάξω στο μάθημά μου	12	41	53	51,46%
Είναι ο άξονας με τον οποίο έχω μεγαλύτερη εξοικείωση	15	27	42	40,78%
Αρκετοί μαθητές αντιμετωπίζουν συναφές πρόβλημα και ήθελα να τους ενημερώσω	11	24	35	34,31%
Μου φάνηκε πιο εύκολο να τον προσεγγίσω	10	18	28	27,18%
Ήταν ευκαιρία να ενημερωθώ κι εγώ γι' αυτόν	8	13	21	20,39%

Τη σχολική χρονιά 2017-2018, προστέθηκε ένας ακόμα άξονας, η «Κυκλοφοριακή αγωγή και οδική ασφάλεια». Από το παρακάτω γράφημα βλέπουμε ότι, ο άξονας «Διατροφή και ποιότητα ζωής», έχει πάλι ένα μικρό προβάδισμα, αλλά τα γενικά ποσοστά δεν διαφέρουν πολύ στους τέσσερις άξονες, είναι μοιρασμένα περίπου ίσα.

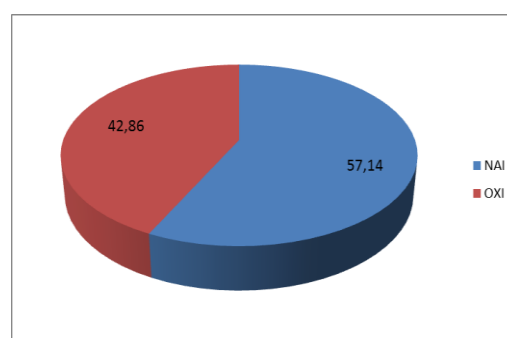

Γράφημα 9: Σειρά προτίμησης θεματικών αξόνων-Σχολική χρονιά 2017-2018

Επίσης, ο βασικός λόγος επιλογής ενός άξονα παραμένει το να μπορούν να τον εντάξουν στο μάθημά τους με γενικό ποσοστό 42,31%, αλλά και με τις ίδιες διαφοροποιήσεις ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες, που υπήρχαν και το σχολικό έτος 2017-2018. (Πίνακας 10-Παράρτημα Α)

Γράφημα 11α Αποτελέσματα ανά Φύλο

Γράφημα 11β: Γενικά αποτελέσματα

Η απάντηση στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα είναι ότι και τα δύο σχολικά έτη που υλοποιήθηκε η Θεματική εβδομάδα η σειρά με την οποία προτιμήθηκαν οι θεματικοί άξονες είναι:

1. Διατροφή και ποιότητα ζωής
2. Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων
3. Έμφυλες ταυτότητες
4. Κυκλοφοριακή αγωγή και οδική ασφάλεια

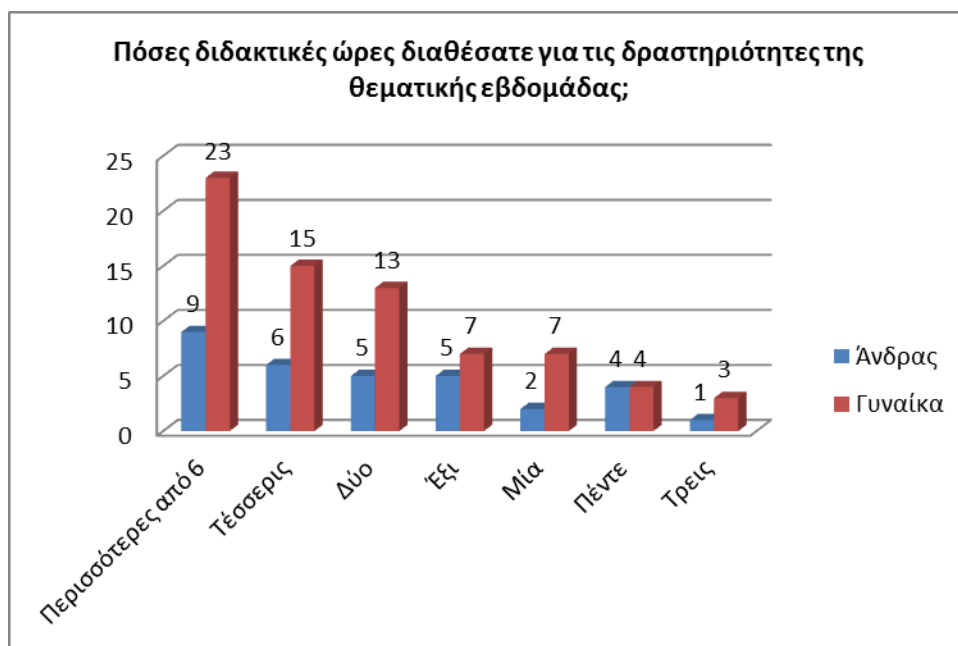
Στην εγκύκλιο του ΙΕΠ, αναφέρεται ότι οι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να μπορέσουν να παρουσιάσουν το θεματικό άξονα που θα επιλέξουν όσο πιο εμπειρισταωμένα, ανέβασε κατάλληλο υλικό στην ιστοσελίδα της Θεματικής εβδομάδας. Το υλικό αυτό αφορά την υλοποίηση από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς χρησιμοποιώντας διάφορες πηγές και τρόπους, αλλά και από συγκεκριμένους φορείς που μπορεί ο εκπαιδευτικός να καλέσει εκπρόσωπό του στο σχολείο για να κάνει κάποια δραστηριότητα με τους μαθητές. Από τα ερωτηματολόγια προέκυψε ότι το 57,14% των εκπαιδευτικών χρησιμοποίησε το έτοιμο υλικό του ΙΕΠ. (Πίνακας 11-Παράρτημα Α και Γραφήματα 11 και 11β) Από το υλικό αυτό επέλεξαν τις έτοιμες δραστηριότητες που υλοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς ή είναι υλικό ενταγμένο σε διάφορες ενότητες από το μάθημά τους. (Πίνακας 12-Παράρτημα Α). Ως προς τη διδακτική πράξη, οι περισσότεροι προτίμησαν τη συζήτηση-διάλογο με τους μαθητές, την προβολή κάποιας σχετικής ταινίας ή την παρουσίαση με ΤΠΕ. (Πίνακας 13-Παράρτημα Α) Δύο εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι, προσέγγισαν το θέμα του aids, μετά από ανάγνωση του βιβλίου «Το αυγό της έχιδνας».

Στο ερώτημα “Αν καλέσατε εκπρόσωπο φορέα”, οι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις εξής απαντήσεις:

- ΜΚΟ Αντιγόνη
- Τροχαία
- Θεατρική ομάδα
- Ψυχολόγο για τον εθισμό
- Φορέας απεξάρτησης από το αλκοόλ, φάρμακα και τυχερά παιχνίδια

- Εκπρόσωπος από το πρόγραμμα Hyratia, για ενδυνάμωση των κοριτσιών να ασχοληθούν με επιστήμες
- Πυξίδα
- Διατροφολόγο
- Δήμος Θεσσαλονίκης
- Kids save lives
- med school, φαρμακολογία ΑΠΘ
- Γραφείο αγωγής υγείας
- Ειδικό στην ψυχική υγεία των εφήβων
- ΚΕΛΠΝΟ
- Γραφείο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- Συμβουλευτικό σταθμό νέων
- Δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος
- Κέντρο πληροφόρησης για το ρατσισμό
- Σείριος
- Το δίκτυο ΑΛΦΑ
- Πρώτες βοήθειες

Στο *Γράφημα 15* βλέπουμε ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών διέθεσε πάνω από 4 ώρες για δραστηριότητες της Θεματικής εβδομάδας. Αν λάβουμε υπόψη ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί του δείγματός μας, είναι έμπειροι με το 85,7% να έχει συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία πάνω από 13 έτη και 18ώρες/εβδομάδα ωράριο διδασκαλίας, συμπεραίνουμε ότι οι περισσότεροι διέθεσαν το ένα τρίτο του ωραρίου τους.

Γράφημα 15: Πόσες διδακτικές ώρες διαθέσατε για τις δραστηριότητες της θεματικής εβδομάδας;

Στην εγκύκλιο του ΙΕΠ για τη Θεματική εβδομάδα αναφέρει ότι «Ο θεσμός της θεματικής εβδομάδας αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας σε ζητήματα που άπτονται της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη» και ο λόγος που επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένοι άξονες είναι: «Η εστίαση του περιεχομένου της φετινής Θεματικής Εβδομάδας στα ζητήματα αυτά απορρέει από την κρίσιμη σημασία που αποκτούν κατά την αναπτυξιακή φάση της προεφηβείας και εφηβείας την οποία διέρχονται οι μαθητές του Γυμνασίου, καθώς τα ζητήματα της διατροφής, των έμφυλων ταυτοτήτων και της ανάπτυξης εθιστικών συμπεριφορών συνδέονται άμεσα με την υπό διαμόρφωση σχέση των προέφηβων και έφηβων μαθητών/τριών με το σώμα τους, την αυτοεικόνα και αυτοαντίληψή τους και εν γένει με τον εαυτό τους, καθώς επίσης και με τους/τις συνομιλήκους/ες τους, αλλά και τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο.»

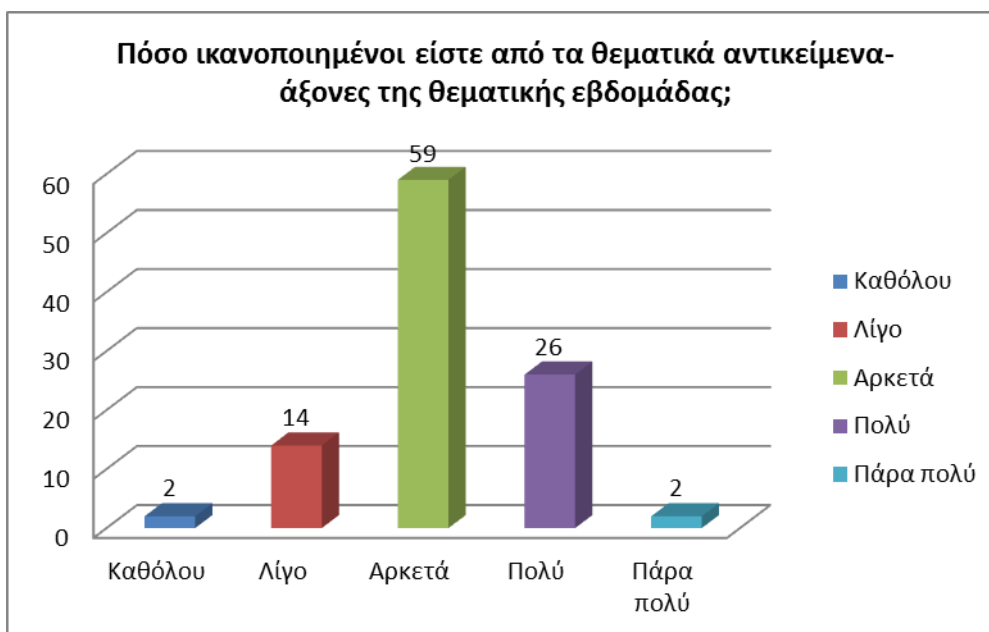
Στην αντίστοιχη ερώτηση στο ερωτηματολόγιο, που αφορά την άποψή τους για το λόγο που εισήχθη η Θεματική εβδομάδα στο πρόγραμμα του Γυμνασίου, οι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις απαντήσεις που φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα 17. Η πλειονότητα 99,05% θεωρεί ότι η Θεματική εβδομάδα δίνει την ευκαιρία στη σχολική κοινότητα, με ελεύθερο πρόγραμμα, να ενημερωθεί και να ευαισθητοποιηθεί για σημαντικά θέματα που αφορούν τους έφηβους μαθητές. Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό όμως της τάξης των 38,05%, πιστεύει ότι η Θεματική εβδομάδα δόθηκε σε

αντάλλαγμα για την αύξηση του διδακτικού έτους κατά δύο εβδομάδες ή/και να παιδέψει τους εκπαιδευτικούς.

Πίνακας 17: Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έχει εισαχθεί ο θεσμός της Θεματικής εβδομάδας στο Γυμνάσιο;

<i>Ετικέτα Τιμής</i>	<i>ΦΥΛΟ</i>		<i>Σύνολο</i>	<i>Ποσοστό</i>
	<i>Ανδρας</i>	<i>Γυναίκα</i>		
Με ελεύθερο πρόγραμμα δίνεται η δυνατότητα να παρουσιαστούν σημαντικά θέματα για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς	15	46	61	58,10%
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας	17	26	43	40,95%
Για να καλύψει την αύξηση του διδακτικού έτους	12	21	33	31,43%
Για να παιδέψει τους εκπαιδευτικούς	1	7	8	7,62%

Στο πεδίο «Άλλο...» της συγκεκριμένης ερώτησης πέντε εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι δόθηκε σε αντάλλαγμα για τις ώρες που μειώθηκαν από κάποια μαθήματα, γιατί η συγκεκριμένη θεματολογία καλυπτόταν από τα μαθήματα αυτά. Επίσης τρεις εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η εισαγωγή της θεματικής εβδομάδας αφορά σκοπιμότητες και εντυπωσιασμό.

Γράφημα 30: Ικανοποίηση από τους άξονες της ΘΕ

Στην ερώτηση «Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα θεματικά αντικείμενα» (Πίνακας 30-Παράρτημα Α) το 84,46% απάντησε Αρκετά έως Πάρα πολύ, δηλαδή οι 87 από τους 105 εκπαιδευτικούς, όπως φαίνεται από το παραπάνω Γράφημα 30. Αν συνδυάσουμε τις απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση, με τις απαντήσεις στην ερώτηση «Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έχει εισαχθεί ο θεσμός της Θεματικής εβδομάδας στο Γυμνάσιο;», που παρουσιάστηκε παραπάνω, βλέπουμε ότι, ενώ οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι τα θεματικά αντικείμενα είναι ενδιαφέροντα και σημαντικά για τις συγκεκριμένες ηλικίες των μαθητών, εκφράζουν ταυτόχρονα μια επιφυλακτικότητα για το λόγο που εισήχθη η Θεματική εβδομάδα στο Γυμνάσιο. Ποσοστό 39,05% των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι, εκτός από την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας για σημαντικά θέματα που την αφορούν, εισήχθη για να καλύψει κυρίως την αύξηση του διδακτικού έτους, μιας και αυτό αυξήθηκε κατά δύο εβδομάδες τη συγκεκριμένη σχολική χρονιά. Άρα στο βασικό ερευνητικό ερώτημα «Ποια είναι η άποψή τους για το λόγο που εισήχθη η Θεματική εβδομάδα στο πρόγραμμα του Γυμνασίου;», μπορούμε να πούμε ότι ενώ εκφράζουν μία ικανοποίηση για τους θεματικούς άξονες, ταυτόχρονα φαίνεται ότι δεν έχουν πειστεί και εκφράζουν μια καχυποψία για το λόγο για τον οποίο εισήχθη η θεματική εβδομάδα. Εναποφύεται λοιπόν στο σωστό χειρισμό από μέρους του δημιουργού της καινοτομίας να πείσει τους εκπαιδευτικούς, αν υπάρχει η άποψη ότι αυτή η καινοτομία πρέπει να γίνει θεσμός.

6.5 Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε η σχολική μονάδα -Ερευνητικά ερωτήματα

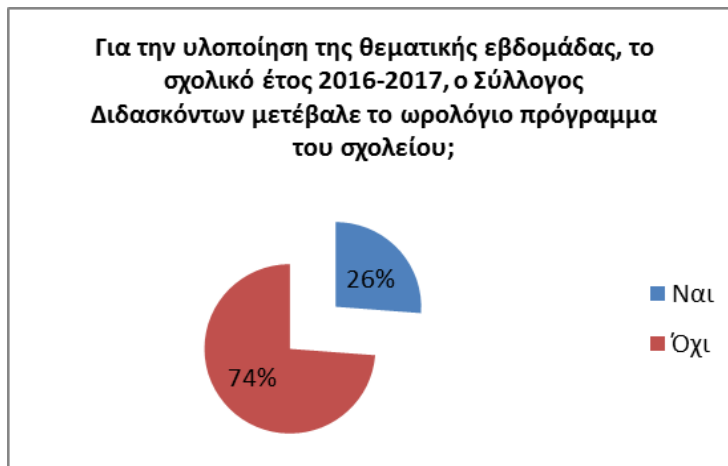
Τα ερωτήματα αυτής της ενότητας του ερωτηματολογίου αφορούν το χειρισμό της δράσης από το σχολείο, και απαντούν στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιο διάστημα προτιμήθηκε για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας και γιατί;
- Μεταβλήθηκε το ωρολόγιο πρόγραμμα της συγκεκριμένης εβδομάδας;
- Έγιναν διδακτικές επισκέψεις στα πλαίσια της θεματικής εβδομάδας;
- Η Διεύθυνση του σχολείου διευκόλυνε τους εκπαιδευτικούς για να υλοποιήσουν το δικό τους πρόγραμμα;

Η πλειονότητα των σχολείων (Ποσοστό=73,34%) υλοποίησε τη θεματική εβδομάδα κατά το σχολικό έτος 2016-2017, σε μία από τις τρεις τελευταίες εβδομάδες του Μαΐου, (Πίνακας 18-Παράρτημα Α), με την αιτιολογία ότι έχει διδαχθεί η ύλη των μαθημάτων και η Θεματική εβδομάδα είναι μία πιο ξένοιαστη εβδομάδα πριν τις εξετάσεις.

Αντίστοιχα κατά το σχολικό έτος 2017-2018 η πλειονότητα των σχολείων υλοποίησε τη θεματική εβδομάδα σε μία από τις τρεις τελευταίες εβδομάδες του Μαΐου (Πίνακας 20-Παράρτημα Α), με την ίδια αιτιολογία.

Η έρευνά μας έγινε Απρίλιο-Ιούνιο 2018, όπου σε αρκετά από τα σχολεία δεν είχε υλοποιηθεί ακόμη η θεματική εβδομάδα και οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικές μονάδες δεν γνώριζαν με σαφήνεια τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιήσουν τις δράσεις. Γι' αυτό το λόγο τα δεδομένα που παραθέτουμε αφορούν τη σχολική χρονιά 2016-2017, που ήταν και η πρώτη χρονιά υλοποίησης της καινοτομίας.

Γράφημα 22: Ωρολόγιο πρόγραμμα

Από το *Γράφημα 22* βλέπουμε ότι τα περισσότερα σχολεία δεν άλλαξαν το ωρολόγιο πρόγραμμά τους τη συγκεκριμένη εβδομάδα. Αυτό σημαίνει ότι ο κάθε εκπαιδευτικός στο τμήμα που είχε μάθημα με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα και δε δίδασκε το αντικείμενό του, αλλά παρουσίαζε στους μαθητές πληροφορίες πάνω σε κάποιον άξονα της θεματικής εβδομάδας, με τον τρόπο που ο ίδιος είχε επιλέξει.

Η πλειονότητα των σχολείων της έρευνάς μας δεν οργάνωσαν διδακτικές επισκέψεις, σε ποσοστό 83,5%. (*Πίνακας 25-Παράρτημα Α*) Με βάση τις απαντήσεις των σχολείων που οργάνωσαν εκπαιδευτικές επισκέψεις (N=17, Ποσοστό= 16,19%), τα περισσότερα σχολεία ή τμήματα σχολείων επισκέφθηκαν: το “*Αγρόκτημα του ΑΠΘ*” (N=31) και το *ΤΕΙ-Θεσσαλονίκης-Τμήμα βιομηχανίας τροφίμων* (N=27). Αρκετοί επισκέφτηκαν το *ΚΕΘΕΑ* (N=16), για το θέμα των εξαρτήσεων στους εφήβους. Άλλοι χώροι στους οποίους έγιναν επισκέψεις από σχολεία είναι κάποιος *κινηματογράφος* για προβολή ταινίας, *χώρο μελισσοκομίας*, τη *βιολογική αγορά*, το “*Κέντρο θαλάσσιας βιοποικιλότητας και ευαισθητοποίησης*” και τη *Γεωργική σχολή*.

Γράφημα 28: Τρόπος χειρισμού από τη διεύθυνση του σχολείου

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, φάνηκε ότι ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας είναι καθοριστικός στη σύλληψη, αλλά και στην υλοποίηση της καινοτομίας από τις εκπαιδευτικές μονάδες. Ένα εσωτερικό περιβάλλον (Παπακωνσταντίνου, 2008) Θα πρέπει έχοντας ο ίδιος αντιληφθεί την έννοια και το σκοπό της συγκεκριμένης καινοτομίας, να δημιουργήσει θετικό κλίμα στο σχολείο, ώστε οι εμπλεκόμενοι να την κατανοήσουν και να την εφαρμόσουν. Πρέπει να προκαλεί, να υποστηρίζει και να βοηθάει τους εκπαιδευτικούς να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή της καινοτομίας. Από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων βλέπουμε ότι η διεύθυνση του σχολείου διευκόλυνε την υλοποίηση της συγκεκριμένης καινοτομίας από αρκετά έως πάρα πολύ, σε αρκετά μεγάλο ποσοστό 89,32% (Γράφημα 28, Πίνακας 28-Παράρτημα Α)

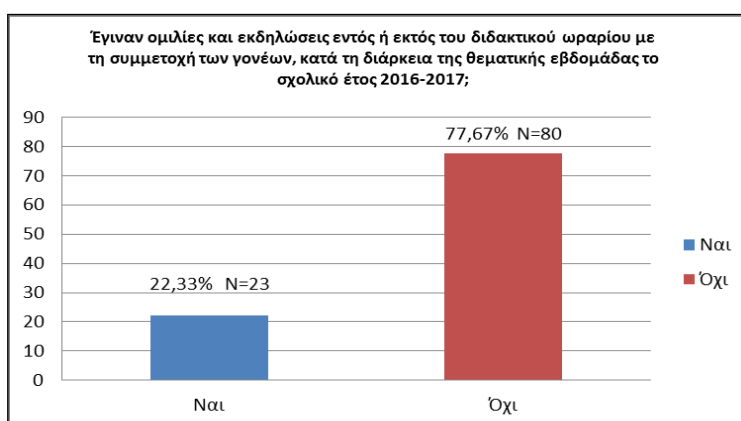
6.6 Συμμετοχή μαθητών και γονέων-Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερωτήματα αυτής της ενότητας του ερωτηματολογίου αφορούν τον τρόπο συμμετοχής των μαθητών και των γονέων τους στις δράσεις της θεματικής εβδομάδας. Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα απαντηθούν είναι:

- Έγιναν ομιλίες και εκδηλώσεις εντός ή εκτός του διδακτικού ωραρίου με τη συμμετοχή των γονέων;
- Ποιο είναι το ποσοστό συμμετοχής των μαθητών, αλλά και των γονέων τους, στη διαδικασία;

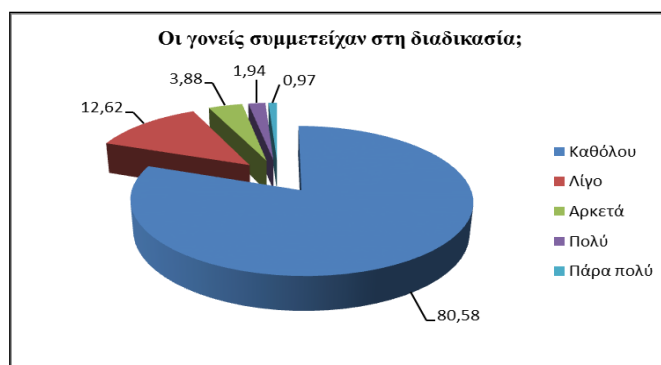
- Υπήρξε αλλαγή στη στάση τους;

Στην εγκύκλιο του ΙΕΠ αναφέρεται ότι η Θεματική εβδομάδα απευθύνεται, εκτός από τους μαθητές, και στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς. Για κάθε άξονα της Θεματικής εβδομάδας, εκτός από τις θεματικές για τους μαθητές, προτείνονται και θεματικές για τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, που υλοποιούνται εκτός των ωρών διδασκαλίας, τις απογευματινές ώρες. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν προκύπτει ότι, σε ποσοστό 77,67%, δεν έγινε καμιά ομιλία εκτός των ωρών διδασκαλίας με τη συμμετοχή και των γονέων και μόνο το 22,33% διοργάνωσε κάποια τέτοια εκδήλωση.

Γράφημα 23: Ομιλίες με τη συμμετοχή των γονέων

Το Υπουργείο και το ΙΕΠ δίνει μεγάλη σημασία στην ολιστική προσέγγιση και στην υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας από το σύνολο της σχολικής κοινότητας. Όπως είδαμε άλλωστε από τη βιβλιογραφία για να υλοποιηθεί μια εκπαιδευτική καινοτομία και να είναι επιτυχής η υλοποίησή της, πρέπει να συνεργαστούν όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας. (Centre for Educational Research and Innovation, 2016) Από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στα ερωτηματολόγια, βλέπουμε ότι αυτό δεν επιτεύχθηκε. Οι γονείς δε συμμετείχαν στις εκδηλώσεις του σχολείου, είτε κατά τη διάρκεια των ωρών διδασκαλίας, είτε τις απογευματινές ώρες, σε ποσοστό 80,58%, όπως βλέπουμε από το *Γράφημα 27*.

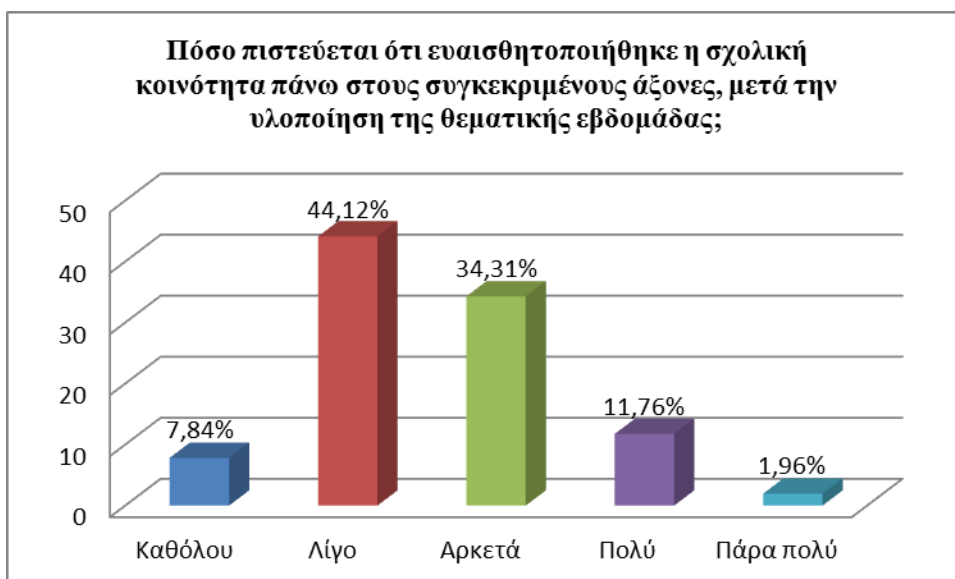
Γράφημα 27: Πόσο συμμετείχαν οι γονείς στη διαδικασία

Από την άλλη μεριά, στη θεματική εβδομάδα σε ποσοστό 88,35% οι μαθητές συμμετείχαν στη διαδικασία από αρκετά έως πάρα πολύ, όπως φαίνεται από τον παρακάτω Πίνακα 16.

Πίνακας 16: Οι μαθητές συμμετείχαν στη διαδικασία;

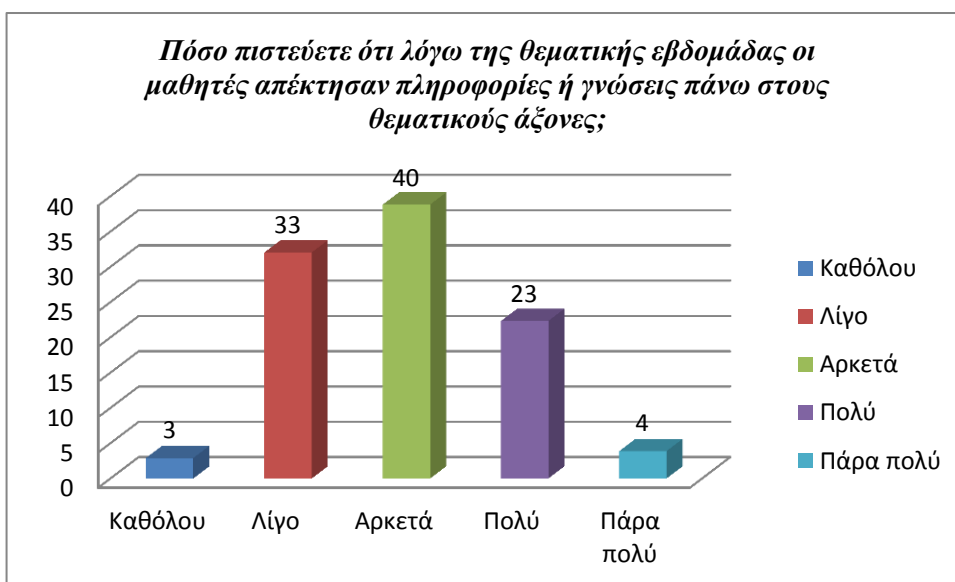
Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Καθόλου	1	1	2	1,94%
Λίγο	1	9	10	9,71%
Αρκετά	12	21	33	32,04%
Πολύ	16	29	45	43,69%
Πάρα πολύ	2	11	13	12,62%

Σχετικά με το πόσο πιστεύουν ότι ευαισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν μετριοπαθώς, με τις περισσότερες απαντήσεις να βρίσκονται στο «Λίγο», 44,12% και στο «Αρκετά», 34,31%. (Γράφημα 31, Πίνακας 31-Παράρτημα Α)

Γράφημα 31: Πόσο πιστεύεται ότι ευαισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας;

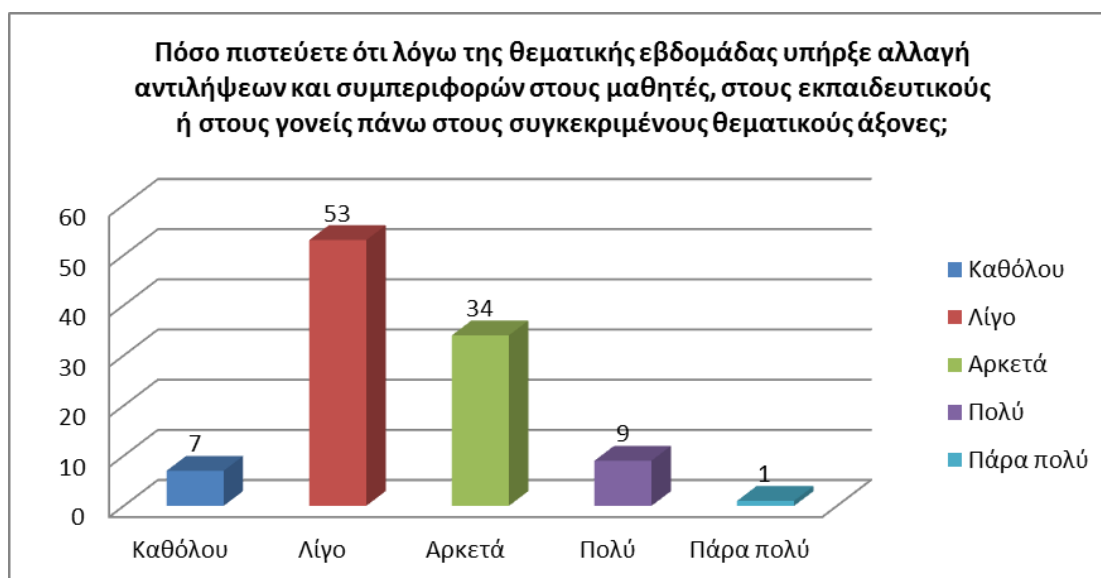
Σχετικά με το αν οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις πάνω στους θεματικούς άξονες που παρουσιάστηκαν τη θεματική εβδομάδα, οι εκπαιδευτικοί και πάλι απαντούν μετριοπαθώς, όπως φαίνεται στο παρακάτω Γράφημα 32. Ποσοστό 93,21% απαντά από «Λίγο» έως «Πολύ», αποφεύγοντας τα άκρα που είναι το «Καθόλου» και το «Πάρα πολύ».

Γράφημα 32: Αν οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις

Στο σημαντικό ερώτημα «Πόσο πιστεύουν ότι υπήρξε αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς ή στους γονείς πάνω στους συγκεκριμένους θεματικούς άξονες», οι 53 στους 104 εκπαιδευτικούς επέλεξαν το

«Λίγο» σαν απάντηση (Ποσοστό=50,96% - Πίνακας 33-Παράρτημα Α). Άρα δε θεωρούν ότι ενημέρωση μιας εβδομάδας της σχολικής κοινότητας, μπορεί να επιφέρει αλλαγή στις αντιλήψεις τους για τα συγκεκριμένα θέματα.

Γράφημα 33: Αλλαγή συμπεριφορών λόγω ΘΕ

6.7 Αντιλήψεις για τη θεματική εβδομάδα

Σε ότι αφορά την εισαγωγή του θεσμού:

- Ποια είναι η γνώμη των εκπαιδευτικών για τα θεματικά αντικείμενα και ποια αντικείμενα θα πρότειναν να συμπεριληφθούν;
- Θεωρήθηκε από τους εκπαιδευτικούς ένα θετικό μέτρο που έδωσε προστιθέμενη αξία στη διαδικασία του σχολείου;
- Ποια είναι η αποτίμηση των εκπαιδευτικών για την επιτυχία αυτού του θεσμού;
- Ποιοι είναι οι παράγοντες που δυσκολεύουν την υλοποίηση της συγκεκριμένης καινοτομίας;
- Ποιες είναι οι προτάσεις τους για τη βελτίωση του θεσμού;

Στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα που αφορά τα θεματικά αντικείμενα οι εκπαιδευτικοί απάντησαν μετριοπαθώς με το 57,28% να απαντά “Αρκετά”. Επίσης,

πρότειναν μια πληθώρα θεμάτων, που με φθίνουσα σειρά εμφάνισης παρουσιάζονται παρακάτω:

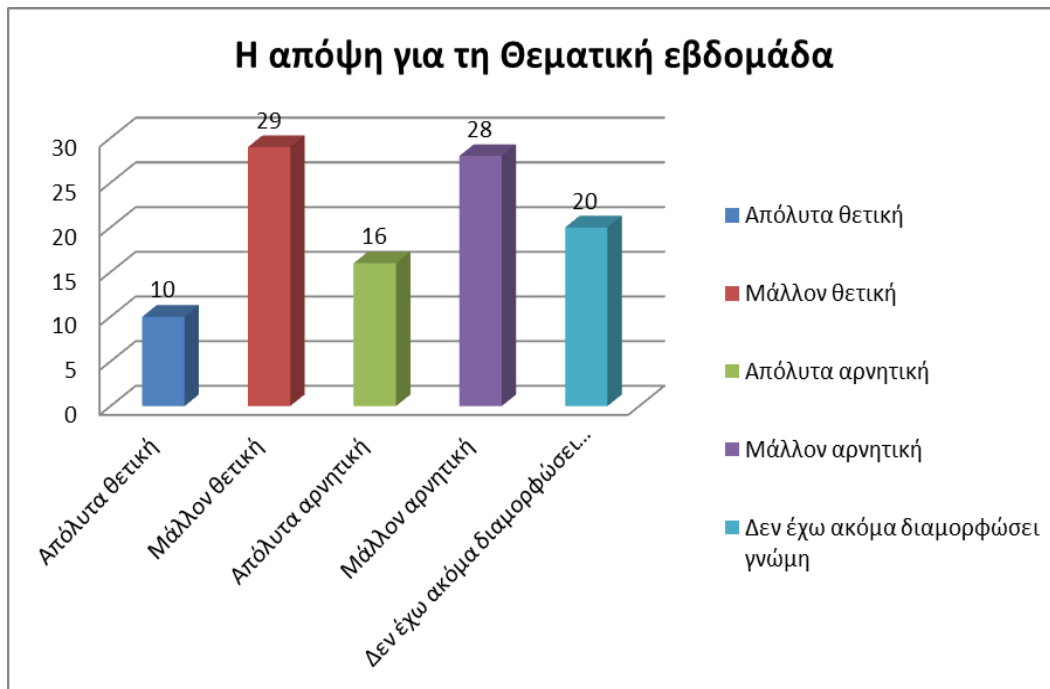
1. Θέματα ψυχολογίας που αφορούν τους εφήβους
2. Επιβίωση και ζωή στη φύση
3. Εξαρτήσεις
4. Ρατσισμός
5. Ο τόπος μου
6. Πρώτες βοήθειες
7. Πολιτική προστασία –
8. Φυσικές καταστροφές
9. Περιβάλλον
10. Πολιτιστικά θέματα
11. Συμπεριφορά-Αγωγή-Κοινωνικές αξίες
12. Μετανάστευση
13. Ανθρώπινα δικαιώματα
14. Διαπροσωπικές σχέσεις
15. ΑΜΕΑ
16. Η τρίτη ηλικία
17. Άσκηση και ποιότητα ζωής
18. Αθλητισμός και βία

Στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα που αφορά τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη θεματική εβδομάδα, δηλαδή αν αυτή έδωσε προστιθέμενη αξία στη διαδικασία του σχολείου, στις σχέσεις των μελών του, η απάντηση είναι από «Καθόλου έως «Αρκετά» σε ποσοστό 84,62%. (Πίνακας 34 –Παράρτημα Α) . Όπως βλέπουμε στο Γράφημα 34, 21 εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι δεν επηρέασε καθόλου τις σχέσεις των μελών της σχολικής κοινότητας και μόλις 16 στους 104 εκπαιδευτικούς πιστεύουν ότι η καινοτομία αυτή επηρέασε «Πολύ» ή «Πάρα πολύ», ποσοστό 15,39%. (Πίνακας 34 –Παράρτημα Α)

Γράφημα 34: Βελτίωση των σχέσεων όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα

Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα, που είναι η άποψη των εκπαιδευτικών για τη Θεματική εβδομάδα, βλέπουμε ότι απάντησαν ποικιλοτρόπως. Οι περισσότερες απαντήσεις είναι αρνητικές, οι 44 από τις 103, ενώ οι θετικές είναι 39 από τις 103. Υπάρχουν και 20 απαντήσεις “Δεν έχω διαμορφώσει ακόμα άποψη”. (Γράφημα 35) Με βάση το Γράφημα 35, στη σημαντικότερη ερώτηση του ερωτηματολογίου και το τρίτο ερευνητικό ερώτημα της συγκεκριμένης παραγράφου, φαίνεται ότι οι απόψεις σχετικά με τη θεματική εβδομάδα δίστανται, ωστόσο καταγράφεται εντονότερη η αρνητική τάση, με 44 από τα 103 άτομα να έχουν απαντήσει ότι έχουν «Μάλλον αρνητική» ή «Απόλυτα αρνητική» άποψη (Ποσοστό 42,71% - Πίνακας 35-Παράρτημα Α). Επίσης 20 στους 103 εκπαιδευτικούς, δηλώνουν ότι δεν έχουν διαμορφώσει ακόμα άποψη για τη Θεματική εβδομάδα (Ποσοστό 19,42% - Πίνακας 35-Παράρτημα Α), αποτέλεσμα που μπορεί να θεωρηθεί αναμενόμενο, μιας και η καινοτομία αυτή εφαρμόζεται για, μόλις, δεύτερη χρονιά.

Γράφημα 35: Απόψη για τη θεματική εβδομάδα

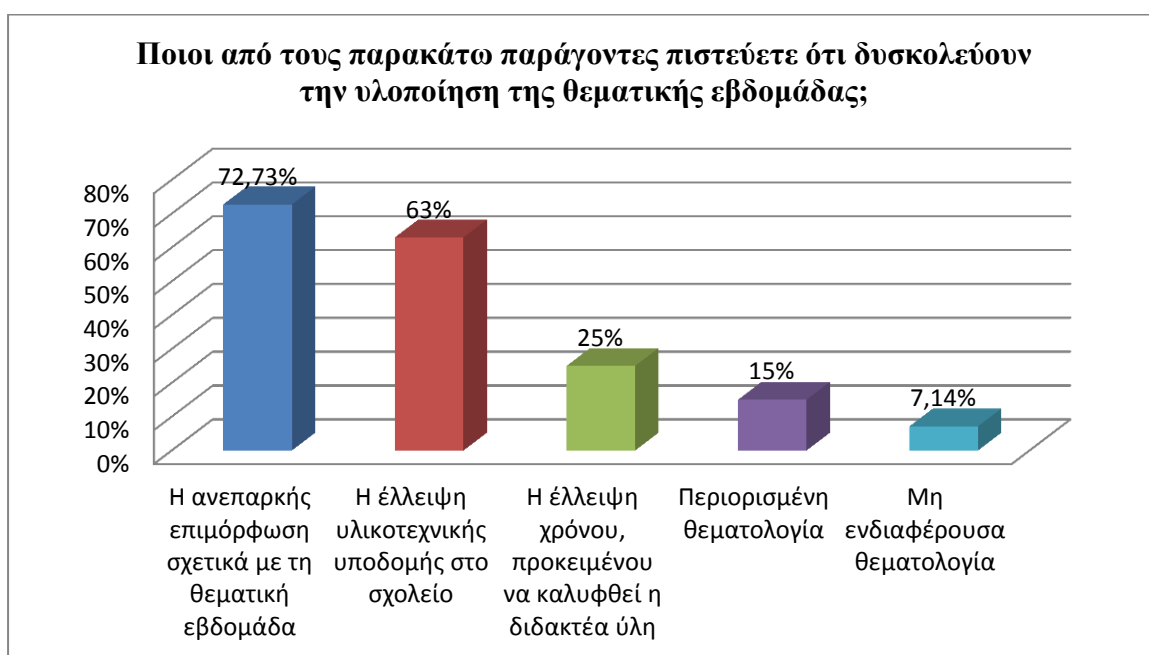
Όσον αναφορά τους παράγοντες που δυσκολεύουν την υλοποίηση της συγκεκριμένης καινοτομίας, στο Γράφημα 36 βλέπουμε ότι ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η ανεπαρκής επιμόρφωση σχετικά με την καινοτομία, σε ποσοστό 72,73% και σε ποσοστό 63% η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής στα σχολεία.

Έχουν μεγάλο ενδιαφέρον οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών στο ερώτημα 36 “Ποιοι παράγοντες δυσκολεύουν την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας”, και απαντά εν μέρει στα ερευνητικά ερωτήματα που αφορούν την εισαγωγή της συγκεκριμένης καινοτομίας.

Επιπλέον στο πεδίο «Άλλο, προσδιορίστε...» κάποιοι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις:

1. Δυστυχώς, θεωρείται από αρκετούς συναδέλφους γραφειοκρατική διαδικασία.
2. Η αντίδραση υλοποίησής της από το σύνολο των εκπαιδευτικών, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει τελικά συνολική οργάνωση και προσέγγιση των θεμάτων.
3. Ότι οι εκπαιδευτικοί δεν τη θεωρούν σημαντική
4. Διαρκεί πολύ και γίνεται βαρετή από τους μαθητές.

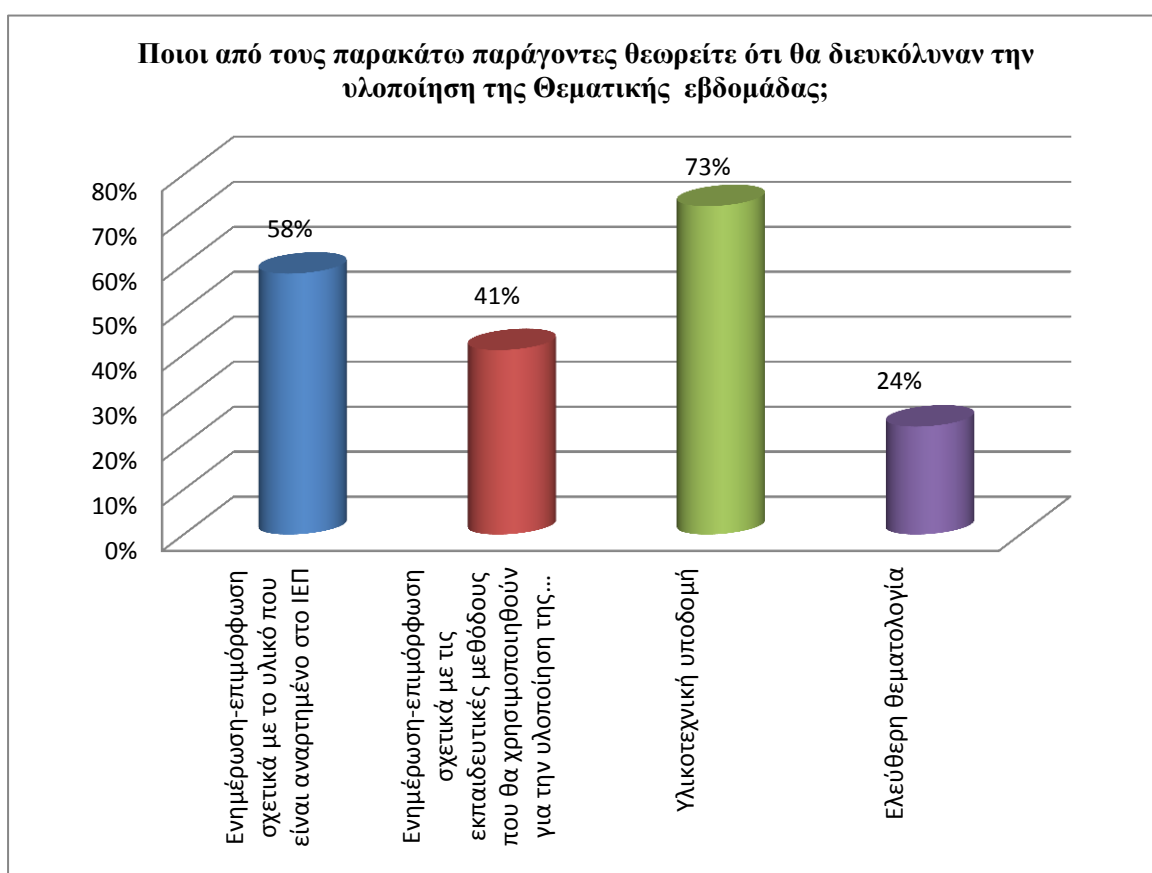
5. Η ανασφάλεια των εκπαιδευτικών να βγουν από τα συνηθισμένα
6. Μια εβδομάδα είναι μεγάλο διάστημα. Οι μαθητές χαλαρώνουν και κάποιες φορές βαριούνται να ακούν τα ίδια πράγματα. Θεωρώ ότι τα περισσότερα παιδιά δεν ενδιαφέρονται να μάθουν κάτι επιπλέον και το βλέπουν σα χάσιμο μαθημάτων.
7. Δεν είμαστε ειδικοί στα θέματα αυτά. Δε γίνεται να κόβουν ώρες από συναδέλφους, που δίδασκαν διατροφή (ΠΕ15-Οικιακής οικονομίας) και να κάνουμε θεματικές εβδομάδες.
8. Κάποια θέματα έτσι κι αλλιώς τα αναπτύσσουμε και για κάποια άλλα δεν είμαστε ειδικοί για να ασχοληθούμε.
9. Ο κίνδυνος να μετατραπεί σε γραφειοκρατική-διοικητική διαδικασία
10. Η όλη οργάνωση και η μη καθολική συμμετοχή στις ομαδικές κυρίως εργασίες.

Γράφημα 36: Παράγοντες που δυσκολεύουν την υλοποίηση της ΘΕ

Για την απάντηση του τέταρτου ερευνητικού ερωτήματος, μπορούμε να πούμε ότι οι παράγοντες που δυσκολεύουν την υλοποίηση της συγκεκριμένης καινοτομίας είναι η έλλειψη επιμόρφωσης-εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και η έλλειψη της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής.

Η επιμόρφωση-εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, αλλά και η απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή αποτυπώνονται και στις απαντήσεις της ερώτησης 37, που αφορά τους παράγοντες που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι θα διευκόλυναν την υλοποίηση της καινοτομίας. Πρώτος παράγοντας είναι η υλικοτεχνική υποδομή με ποσοστό 73%, δηλαδή υπολογιστές, διαδραστικοί πίνακες, κά., που στερούνται τα σχολεία. Επόμενος παράγοντας είναι η επιμόρφωση σχετικά με το υλικό του ΙΕΠ, που είναι αρκετά πλούσιο στους συγκεκριμένους θεματικούς άξονες. Σε προηγούμενη ερώτηση είδαμε ότι οι περισσότεροι χρησιμοποίησαν το υλικό του ΙΕΠ που αφορά το μάθημά τους.

Γράφημα 37: Παράγοντες που θα διευκόλυναν την υλοποίηση της ΘΕ

Και στο πεδίο «Άλλο, προσδιορίστε...» από αρκετούς εκπαιδευτικούς δόθηκε η απάντηση “Ενημέρωση για τους στόχους της”, κάτι που στη βιβλιογραφική επισκόπηση είδαμε ότι είναι από τα βασικά βήματα υλοποίησης μιας καινοτομίας.

6.8 Συσχετίσεις

Θέλουμε να δούμε πόσο επηρεάζουν τη άποψη για τη θεματική εβδομάδα, οι αντιλήψεις τους για τις άλλες παραμέτρους αυτής.

Αρχικά με τον Πίνακα 35-30-Παράρτημα Β, βλέπουμε ότι υπάρχει σχέση μεταξύ των μεταβλητών “η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας” και “Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα θεματικά αντικείμενα-άξονες της θεματικής εβδομάδας” σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05. Από τον συντελεστή συσχέτισης προκύπτει ότι η σχέση είναι μέτρια ισχυρή και αντίστροφα ανάλογες οι μεταβλητές. Όσο πιο ικανοποιημένοι είναι οι ερωτώμενοι από τα θεματικά αντικείμενα, τόσο πιο θετική άποψη έχουν για τη θεματική εβδομάδα (αντίστροφη κλίμακα της 2^{ης} μεταβλητής).

Αντίστοιχα, η μεταβλητή “η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας” συσχετίζεται με τη μεταβλητή “πόσο ευαισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας” (Πίνακας 35-31-Παράρτημα Β) τη μεταβλητή “οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις για τα συγκεκριμένα θεματικά αντικείμενα” (Πίνακας 35-32-Παράρτημα Β) και με τη μεταβλητή “αλλαγή αντιλήψεων των μελών της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων) πάνω στους συγκεκριμένους άξονες” (Πίνακας 35-33-Παράρτημα Β) σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05. Σε όλες τις περιπτώσεις είχαμε μέτρια ισχύ σχέσης και αρνητική κατεύθυνση. $\rho=-0,39$, $\rho=-0,41$ και $\rho=-0,33$ αντίστοιχα.

Μεγαλύτερη συσχέτιση υπάρχει ανάμεσα στις απαντήσεις για την ερώτηση “η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας” με τις απαντήσεις στην ερώτηση αν “η εβδομάδα με ελεύθερο πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση των σχέσεων των συμμετεχόντων” (Πίνακας 35-34-Παράρτημα Β). ($\rho<0,5$ και $0,5<|r|<0,7$)

Κεφάλαιο 7^ο : Συμπεράσματα - Προτάσεις

7.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση των συνολικών συμπερασμάτων, που προέκυψαν μέσα από τη μελέτη που προηγήθηκε, τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε ερευνητικό επίπεδο, αναφορικά με την καινοτομία και συγκεκριμένα με την καινοτομία της θεματικής εβδομάδας. Πραγματοποιείται, επίσης, παράθεση συγκεκριμένων προτάσεων, προκειμένου να αξιοποιηθούν, κατά το δυνατό, τα συμπεράσματα που προέκυψαν σε θεωρητικό και ερευνητικό επίπεδο.

7.2 Συμπεράσματα από την έρευνα

Η εργασία αυτή είναι η πρώτη που έγινε με αντικείμενο την καινοτομία της Θεματικής εβδομάδας. Στην πρωτότυπη αυτή εργασία έγινε προσπάθεια να αποτυπώσουμε την εμπειρία και τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική καινοτομία.

Η θεματική εβδομάδα εισήχθη, μέσω εγκυκλίου, το Δεκέμβριο του 2016 με στόχο να υλοποιηθεί κατά το δεύτερο τετράμηνο. Το σχολικό έτος 2016-2017 ήταν μια χρονιά με αρκετές αλλαγές στο Γυμνάσιο, τόσο στο αναλυτικό πρόγραμμα, όσο και στη διδακτέα ύλη κάποιων μαθημάτων. Οι αλλαγές που έγιναν ήταν ότι αυξήθηκε το διδακτικό έτος κατά δύο εβδομάδες περίπου, μειώθηκαν οι ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων Βιολογίας, της Γεωγραφίας, της Οικιακής οικονομίας, των Βιωματικών δράσεων-Συνθετικών εργασιών-Project και των Αρχαίων Ελληνικών στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου και τέλος εισήχθη η θεματική εβδομάδα, όπου αρκετοί εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι άξονες της Θεματικής εβδομάδας είναι πολύ κοντά στα παραπάνω μαθήματα.

Η καινοτομία της θεματικής εβδομάδας έχει τα εξής χαρακτηριστικά στα οποία έγκειται και η καινοτομία της:

- Με ελεύθερο πρόγραμμα ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρουσιάσει στους μαθητές του κάποια θεματικά αντικείμενα.
- Τα θεματικά αντικείμενα επιλέχθηκαν έτσι ώστε να εμπλουτίσουν της γνώσεις και τελικά να βοηθήσουν τους μαθητές, πάνω σε θέματα που τους αφορούν και τα συναντούν στην καθημερινή τους ζωή.

- Οι σχολικές κοινότητες έχουν τη δυνατότητα να οικειοποιούνται και να ανασχεδιάζουν το εκπαιδευτικό έργο, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να συνεργάζονται και να υποστηρίζουν όλα τα μέλη τους.

Η πρώτη ομάδα ερευνητικών ερωτημάτων που θέσαμε αφορά τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην καινοτομία στην εκπαίδευση. Οι ερωτώμενοι όσον αναφορά την καινοτομία εστιάζουν στις νέες μεθόδους διδασκαλίας, στις αλλαγές σε συγκεκριμένους τομείς του σχολείου, στην αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας με την ένταξη νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και τελικά σε κάτι που στοχεύει στην ολοκληρωτική αλλαγή του σχολείου. Οι απόψεις αυτές συμπίπτουν με τους ορισμούς που αναλύθηκαν στη βιβλιογραφική επισκόπηση, ορίζοντας την καινοτομία σαν την ουσιαστική τροποποίηση και ριζική αλλαγή, την εισαγωγή νέων μεθόδων. Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος στην ολότητά τους πιστεύουν ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στο σχολείο και ότι προσφέρουν καλύτερο περιβάλλον μάθησης για τους μαθητές, αποκτώντας θετική αντίληψη γι' αυτό, κάνοντας έτσι ομαλότερη την ένταξή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και τελικά ωθώντας τους σε καλύτερες επιδόσεις. Όπως είδαμε στο θεωρητικό μέρος, η αντικατάσταση παλαιών και παρωχημένων προγραμμάτων με νέες πιο ελκυστικές μεθόδους και αντιλήψεις, ανανεώνουν τη σχολική γνώση και έτσι αυξάνεται η αποτελεσματικότητα του σχολείου. (Leach 1994)

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας παρατηρούμε ότι η εισαγωγή των εκπαιδευτικών καινοτομιών στην εκπαιδευτική πράξη είναι μια σημαντική, αλλά όχι εύκολα προσαρμόσιμη διαδικασία. Παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτικοί θέλουν την καινοτομία στην εκπαίδευση και σε ένα σημαντικό ποσοστό 60% υλοποιούν και οι ίδιοι καινοτομίες. Όπως οι ίδιοι ανέφεραν οι καινοτομίες αυτές αφορούν δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής υγείας, Πολιτιστικά προγράμματα, που υλοποιούνται εκτός των ωρών διδασκαλίας. Επίσης, αφορούν τη διδακτική πράξη με χρήση ΤΠΕ (σενάρια διδασκαλίας, e-class, φωτόδενδρο κά), θεατρική αγωγή και άλλους καινοτόμους τρόπους διδασκαλίας. Επίσης, από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων είδαμε ότι η άποψη για την καινοτομία δεν επηρεάζεται από το φύλο των ερωτώμενων. Έτσι, τόσο οι άντρες, όσο και οι γυναίκες γνωρίζουν και έχουν θετική στάση ως προς την ένταξη καινοτομιών στη διδακτική πράξη στον ίδιο περίπου βαθμό. Οι ερωτώμενοι πιστεύουν, πως η προστιθέμενη αξία από την εισαγωγή των καινοτομιών έγκειται γενικά στην

ουσιαστική βελτίωση του σχολείου, με ωφέλειες που εντοπίζονται σε διάφορους τομείς της σχολικής ζωής, όπως στις επιδόσεις των μαθητών, στη θετική αντίληψη που αποκτούν για το σχολείο, στη βελτίωση των εκπαιδευτικών και τη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία. Όπως είδαμε στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, με βάση τον το Fullan (1991), ισχυρό κίνητρο για τους εκπαιδευτικούς για την εισαγωγή της αλλαγής, αποτελεί η βελτίωση των αποτελεσμάτων για τους μαθητές και δευτερευόντως στη δική τους ικανοποίηση.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων, που υλοποιεί μια καινοτομία, αναζητεί προσωπική ευχαρίστηση ή θέλει να ξεφύγει από τη ρουτίνα. Από τη βιβλιογραφία είδαμε ότι βασικός λόγος για να πετύχει μια αλλαγή είναι το να αντλεί ικανοποίηση ο εκπαιδευτικός από την εφαρμογή της. (Fullan 1991)

Η δεύτερη ομάδα των ερευνητικών ερωτημάτων αφορά το χειρισμό, συγκεκριμένα της καινοτομίας της θεματικής εβδομάδας, από τους εκπαιδευτικούς. Και τα δύο σχολικά έτη που υλοποιήθηκε στα Γυμνάσια η θεματική εβδομάδα, οι περισσότεροι ερωτώμενοι επέλεξαν τους θεματικούς άξονες με την εξής σειρά:

- Διατροφή και ποιότητα ζωής
- Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων
- Έμφυλες ταυτότητες
- Κυκλοφοριακή αγωγή και οδική ασφάλεια.

Η αιτιολογία για τη συγκεκριμένη επιλογή ήταν για τη σχολική χρονιά 2016-2017 η ευκολία που είχαν για να εντάξουν το συγκεκριμένο θεματικό άξονα στο μάθημά τους και η εξοικείωση που είχαν με το συγκεκριμένο θέμα. Για τη σχολική χρονιά 2017-2018, έχοντας την προηγούμενη εμπειρία αρκετοί εκπαιδευτικοί επέλεξαν το θεματικό άξονα, σε μεγαλύτερο ποσοστό από την προηγούμενη χρονιά, και για να ενημερώσουν τους μαθητές που αντιμετωπίζουν συναφές πρόβλημα. Περίπου οι μισοί εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν το υλικό που υπάρχει στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ και από το υλικό αυτό, εκείνο που δημιουργήθηκε ειδικά για τη συγκεκριμένη καινοτομία και για χρήση από τους εκπαιδευτικούς. Όσον αφορά τον τρόπο παρουσίασης του θέματος στους μαθητές, χρησιμοποιήθηκαν όλοι οι τρόποι, (σε μεγαλύτερο ή μικρότερο ποσοστό), που αναφέρονται στην εγκύκλιο του ΙΕΠ, αλλά και άλλοι ευφάνταστοι τρόποι, όπως αναφέραμε παραπάνω, με τους μαθητές να συμμετέχουν στη διαδικασία από Αρκετά έως Πάρα Πολύ.

Η άποψη των περισσότερων εκπαιδευτικών ταυτίζεται με τους στόχους που έχει θέσει το ΙΕΠ και θεωρούν ότι η συγκεκριμένη καινοτομία εισήχθη για να ενημερώσει τα μέλη της σχολικής κοινότητας για σημαντικά θέματα, με ελεύθερο πρόγραμμα που το προσαρμόζει ο εκπαιδευτικός στις δικές του ανάγκες. Το ένα τρίτο, όμως, των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η θεματική εβδομάδα εισήχθη για να καλύψει την αύξηση του σχολικού έτους, δείχνοντάς μας ότι οι δημιουργοί της καινοτομίας, αλλά και οι κοινωνοί αυτής, που είναι τα στελέχη της εκπαίδευσης, δεν επικοινωνήσαν όπως έπρεπε, με βάση τη βιβλιογραφία, το προφίλ και τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει η σχολική κοινότητα από αυτή και δεν έπεισε τους εκπαιδευτικούς και κάποιοι από αυτούς την είδαν με καχυποψία.

Η τρίτη ομάδα των ερευνητικών ερωτημάτων αφορά το χειρισμό της δράσης από το σχολείο. Στα περισσότερα σχολεία υλοποιήθηκε κυρίως τις τελευταίες εβδομάδες του Μαΐου. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι ο διευθυντής του σχολείου τους διευκόλυνε στο να υλοποιήσουν το δικό τους πρόγραμμα. Σε μεγάλο ποσοστό τα σχολεία μετέβαλλαν το ωρολόγιο πρόγραμμά τους τη συγκεκριμένη εβδομάδα, αλλά σε πολύ μικρό ποσοστό οργάνωσαν διδακτικές επισκέψεις.

Η τέταρτη ομάδα ερευνητικών ερωτημάτων αφορά τη συμμετοχή των μαθητών και των γονέων τους στην υλοποίηση της καινοτομίας. Πολύ μικρό ήταν το ποσοστό των σχολείων που οργάνωσε ομιλίες και εκδηλώσεις με τη συμμετοχή των γονέων. Από τη βιβλιογραφία είδαμε ότι παράγοντας επιτυχίας της καινοτομίας, είναι η αγαστή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων στη σχολική κοινότητα διεύθυνση, εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, τοπική κοινωνία. (Centre for Educational Research and Innovation, 2016) Αυτό δεν επετεύχθη και οι γονείς είχαν ελάχιστη συμμετοχή στη εν λόγω καινοτομία. Από την άλλη οι μαθητές συμμετείχαν από αρκετά έως πάρα πολύ σε μεγάλο ποσοστό. Παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν στα ερωτηματολόγια μετριοπαθώς, θεωρούν ότι οι μαθητές δεν απέκτησαν γνώσεις στα συγκεκριμένα θέματα και ότι πολύ λίγο επηρεάστηκαν ώστε να αλλάξουν οι αντιλήψεις και οι συμπεριφορά τους.

Τέλος, η πέμπτη ομάδα ερευνητικών ερωτημάτων αφορά τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη θεματική εβδομάδα. Η αποτίμησή τους για την επιτυχία της καινοτομίας αγγίζει τα δύο άκρα με “Μάλλον θετική” άποψη 29 εκπαιδευτικοί και “Μάλλον αρνητική” άποψη 28 εκπαιδευτικοί στους 105. Επίσης το ένα πέμπτο των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι “Δεν έχει διαμορφώσει ακόμα άποψη”. Είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τα θεματικά αντικείμενα και προτείνουν, επίσης και νέους

θεματικούς άξονες που θα ήθελαν να προστεθούν. Παρόλα αυτά, δεν πιστεύουν ότι ευαισθητοποιήθηκε ιδιαίτερα η σχολική κοινότητα στα συγκεκριμένα θέματα. Επίσης, σε μεγάλο ποσοστό δεν πιστεύουν ότι άλλαξαν οι σχέσεις των συμμετεχόντων προς το καλύτερο.

Συμπερασματικά, τα τελευταία χρόνια δεν έχουν γίνει ουσιαστικές αλλαγές, ώστε να ανανεωθεί το περιεχόμενο της διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί, και φάνηκε αυτό από το ερωτηματολόγιο, ζητούν την καινοτομία, για κάτι καινούργιο που θα ανανεώσει το έργο τους. Όμως, οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται απέναντι σε μία αλλαγή στην εκπαίδευση, η οποία ενώ έχει όλα τα χαρακτηριστικά για να πετύχει και να γίνει θεσμός, δεν έχουν την υποστήριξη που χρειάζονται. Στάλθηκε μια εγκύκλιος στα σχολεία με οδηγίες για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας. Οι οδηγίες αυτές περιέχουν τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν για να υλοποιηθεί η καινοτομία. Υπάρχει και αρκετό εκπαιδευτικό υλικό που είναι προσβάσιμο από τους εκπαιδευτικούς. Με ελεύθερο πρόγραμμα για μια ολόκληρη εβδομάδα οι εκπαιδευτικοί, μπορούν να διαλέξουν το θέμα που θέλουν να παρουσιάσουν στους μαθητές τους. Να διαλέξουν τον τρόπο που θα το παρουσιάσουν, να εμπλέξουν τους μαθητές τους στη διαδικασία της προετοιμασίας, αλλά και της παρουσίασης του θέματος. Να εμπλέξουν ειδικούς ή θεσμικούς παράγοντες (σχολικούς συμβούλους, υπεύθυνους σε ΚΠΕ, φορείς κά), που θα παρουσιάσουν τα συγκεκριμένα θέματα και θα πραγματοποιήσουν δράσεις στο σχολείο. Οι θεματικοί άξονες άπτονται της αειφόρου ανάπτυξης και σχετίζονται άμεσα με τους στόχους αυτής, για ένα καλύτερο μέλλον, καλύτερες συνθήκες συμβίωσης και συνεργασίας και τελικά κοινωνική ανάπτυξη. Από τα θέματα, που θα τους ενδιέφερε να εισαχθούν στη θεματολογία της θεματικής εβδομάδας, φαίνεται η αναγκαιότητα για ενημέρωση των μαθητών αλλά και των ίδιων των εκπαιδευτικών για θέματα όπως η περιβαλλοντική συνείδηση, η αύξηση του μεταναστευτικού ρεύματος, οι ρατσιστικές συμπεριφορές, οι κανόνες σωστής συμπεριφοράς και άλλα που έχουν προτείνει μέσω του ερωτηματολογίου που τους μοιράστηκε και τα οποία αποτελούν στόχους της αειφόρου ανάπτυξης.

Όμως, όπως επισημαίνουν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, οι παράγοντες που θα διευκόλυναν την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας είναι η επιμόρφωση σχετικά με το υλικό που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ. Επίσης, η βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής του σχολείου θεωρούν ότι είναι κάτι που πρέπει να γίνει, γιατί με την οικονομική κρίση που μαστίζει τη χώρα, δεν δίνονται χρήματα για τα σχολεία, για αγορά καινούριου εξοπλισμού ή συντήρηση του προϋπάρχοντος. Στη

θεωρητικό μέρος είδαμε, ότι όλοι οι θεωρητικοί της εκπαίδευσης που έχουν ασχοληθεί με την εκπαιδευτική καινοτομία και την εφαρμογή της, θεωρούν ότι σε αρχικά στάδια που γίνεται η αναγνώριση των προβλημάτων και η διαπίστωση ότι χρειάζεται αλλαγή, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι υπάρχει η απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή. Είναι απαραίτητη για την πρόσβαση σε κατάλληλες πηγές, στο υλικό, στην παρουσίαση στους μαθητές κ.ά. Επίσης βασικό βήμα που πρέπει να πραγματοποιηθεί στα πρώτα στάδια σχεδίασης και υλοποίησής της είναι και η επιμόρφωση. Για τη θεματική εβδομάδα δε χρειαζόταν ίσως κάποια εξειδικευμένη επιμόρφωση, αλλά περισσότερο ενημέρωση, όπως ζήτησαν και οι εκπαιδευτικοί μέσω των ερωτηματολογίων μας. Ενημέρωση από τους σχεδιαστές ή τα στελέχη της εκπαίδευσης για τους στόχους της, τους τρόπους χειρισμού και τη διαδικασία και ενημέρωση σχετικά με το υλικό που υπάρχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ. Επίσης, κατά την εισαγωγή της καινοτομίας είναι απαραίτητο να εφαρμόζονται κατάλληλες στρατηγικές, με στόχο την κατανόηση της επιχειρούμενης αλλαγής από τους εκπαιδευτικούς. Πρέπει, δηλαδή, από τους σχεδιαστές και τα στελέχη της εκπαίδευσης να υποστηριχθεί η καινοτομία.

Τέλος, η υιοθέτηση των παραπάνω προτάσεων, και η συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και σ' αυτούς που έχουν την ευθύνη λήψης των αποφάσεων πιστεύουμε ότι μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη και να πετύχει τους στόχους της συγκεκριμένης καινοτομίας, που είναι κοινοί μ' αυτούς των εκπαιδευτικών. Να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα για τους μαθητές μας.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Blowers, A. (1993). *Planning for a Sustainable Environment*. London: Routledge.

Caldwell J., B. (2001). *Leadership and innovation in the transformation of schools*, London, National College for School Leadership.

Centre for Educational Research and Innovation. (2016). *Innovating Education and Educating for Innovation* (OECD).

Dimmock, C, 2000, *Designing the Learning-Centred School: a Cross-Cultural Perspective*, London, Falmer Press

E. Hall, G., & M. Hord, S. (1987). *Change in Schools: Facilitating the Process*. SUNY Series in Educational Leadership.

Everard, K. B., & Morris, G. (1999). *Αποτελεσματική Εκπαιδευτική διοίκηση (ΕΑΠ)*.

Fullan, M. (1991). *The New Meaning of Educational Change* (Cassell). London

Fullan Michael, Cuttress Claudia, Kilcher Ann. (2005). 8 FORCES for LEADERS of CHANGE. NATIONAL STAFF DEVELOPMENT COUNCIL, VOL. 26, NO. 4. Retrieved from <https://learningforward.org/docs/jsd-fall-2005/fullan264.pdf?sfvrsn=2>

Fullan, M. (2008a). The Six Secrets of Change. *Education in Motion*. Retrieved from <http://www.michaelfullan.ca/images/handouts/2008SixSecretsofChangeKeynoteA4.pdf>

Hall, G. E., & Hord, S. M. (1987). *Change in Schools: Facilitating the Process*. SUNY Series in Educational Leadership. State University of New York-Albany, SUNY Plaza, Albany, NY

King, E., Carter, D. S. G., & O'Neill, M. H. (1996). International Perspectives on Educational Reform and Policy Implementation. *British Journal of Educational Studies*, 44(1), 118. <https://doi.org/10.2307/3121715>

Leadbeater, C, 1999, It's not the economy, stupid, New Statesman, special supplement on the theme Knowledge is Power!, 27 September, pp iv–vi

Leithwood, K. (1994). Leadership for school restructuring. *Educational Administration Quarterly*, 30, 498-518

Miles, M. B. (1998). Finding keys to school change: a 40-year odyssey, Στο A Hargreaves, A. A. Licherman, M. Fullan & D. Hopkins (eds), 1998. *International handbook of educational change* (p.p. 37 – 69). Springer Netherlands

OECD , Centre for Educational Research and Innovation. (2016). *Innovating Education and Educating for Innovation*

OECD/Eurostat (2005), Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264013100-en>.

OECD (1992, revised 1997) Innovation Manual: Proposed Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data (Oslo Manual), OECD, Directorate for Science, Technology and Industry, Paris

Serdyukov, P. (2017). Innovation in education: what works, what doesn't, and what to do about it? *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 10(1), 4–33. <https://doi.org/10.1108/JRIT-10-2016-0007>

Shen, Y. (2008). The Effect of Changes and Innovation on Educational Improvement. *International Education Studies*, 1(3). <https://doi.org/10.5539/ies.v1n3p73>

Stiegelbauer, S. M. (n.d.). Change Has Changed: Implications for Implementation of Assessments from the Organizational Change Literature [Research Reports; Books]. Retrieved August 24, 2018, from <https://www2.ed.gov/pubs/EdReformStudies/SysReforms/stiegel1.html>

Stogdill, R. M. (1950). Leadership, membership and organization. *Psychological Bulletin*, 47(1), 1–14. <https://doi.org/10.1037/h0053857>

Swerdlik, M E, Reeder, G D & Bucy, J E, 1999, A partnership between educators and professionals in medicine, mental health, and social services, NASSP Bulletin, 83, 611, 72–79
MacGilchrist, B, Myers, K & Reed, J, 1997, The Intelligent School, London, Paul Chapman

UNESCO. (2005). *United Nations Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014): International Implementation Scheme*. UNESCO.

WCED. (1987). *Our common future (The Brundtland Report)*. World Commission on Environment and Development (Oxford University Press). Oxford.

Ελληνική βιβλιογραφία

Brunel, S. (2007). *Η βιώσιμη ανάπτυξη (Το Βήμα· Γνώση·)*. Αθήνα: Alter - Ego MME A.E.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Μεταίχμιο.

Myers, K. (2006). *Λουλεύοντας στο ευφρές σχολείο*. Στο Γ. Μπαγάκης, Εκπαιδευτικές Αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου. Αθήνα.

Δακοπούλου, Α. (2008). *Εκπαιδευτική αλλαγή-Μεταρρύθμιση-Καινοτομία*. Στο Αθανασούλα – Ρέπα., Α., Δακοπούλου., Α., Κουτούζης., Μ., Μαυρογιώργος., Γ., & Χαλκιώτης., Δ., Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων (ΕΑΠ). Πάτρα.

Ζμπάνιος, Δ., & Γιαννακούρα, Α. (2010). *Η αξιολόγηση του σχολικού κλίματος από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Μια διερεύνηση σε Γυμνάσια της Αττικής*. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 3/2010, σελ. 43-58.

Η προσέγγιση της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη | Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (n.d.). Retrieved October 28, 2018, from https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/global-topics/sustainable-development-goals/eu-approach-sustainable-development_el

Ιορδανίδης, Γ. Δ. (2006). *Διεύθυνση σχολείου και διαχείριση αλλαγής*. Στο Εκπαιδευτικές Αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου. Αθήνα.

Καβούρη, Π. (1999). *Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και διευθυντών/ντριών στις διδακτικές και οργανωτικές καινοτομίες το σχολείο τους*. Σύγχρονη Εκπαίδευση: Τρίμηνη Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, (τεύχος 106), 91–100.

Καδιγιαννόπουλος, Γ., 2015. *Αειφόρος Ανάπτυξη: Γνώσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών γυμνασίου*. Presented at the 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας, Λάρισα, pp. 456–463.

Κατσαρός, Ι. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κουλουμπαρίτση, Α. Χ. (2002). *Η Ευέλικτη Ζώνη αλλάζει το σχολείο: Μια μελέτη περίπτωσης μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες και αμοιβαίες δεσμεύσεις*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 6, 57–79.

Κουλουμπαρίτση, Α. Χ. (2006). *Εκπαιδευτική “αλλαγή και συνέχεια”*: Νομοθετική επιταγή ή θεσμοθετημένη επιλογή; Στο Γ. Μπαγάκης, *Εκπαιδευτικές Αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*. Αθήνα.

Κυθραιώτης, Α. (2015). *Η ηγεσία και η αλλαγή*. Στο Π. Πασιαρδής, *Διαχείριση Αλλαγής. Σχολική Αποτελεσματικότητα και Στρατηγικός Σχεδιασμός* (Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, σελ. 207-234). Κύπρος: ίων, Εκδόσεις Έλλην.

Κυθραιώτης, Α. (2015). *Η φύση της αλλαγής στους σύγχρονους οργανισμούς*. Στο Π. Πασιαρδής, *Διαχείριση Αλλαγής. Σχολική Αποτελεσματικότητα και Στρατηγικός Σχεδιασμός* (Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, σελ. 29–51). Κύπρος: ίων, Εκδόσεις Έλλην.

Κυθραιώτης, Α. (2015). *Ο σχεδιασμός της αλλαγής*. In Π. Πασιαρδής, *Διαχείριση Αλλαγής. Σχολική Αποτελεσματικότητα και Στρατηγικός Σχεδιασμός* (Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, pp. 87–119). Κύπρος: ίων, Εκδόσεις Έλλην.

Λιακοπούλου, Μ. (2018). *Το προφίλ των μαθητών και η αποτελεσματικότητα του σχολείου*. *Νέα Παιδεία, Τεύχος 166*, σελ. 133-143.

Μαυροσκούφης, Δ., 2002. *Η εισαγωγή και η υποδοχή των καινοτομιών στα σχολεία: Θεωρητικό πλαίσιο και πρακτικά προβλήματα*. *Νέα Παιδεία*, τεύχος 103, σελ. 16–23.

Μυλωνάκου – Κεκέ, Η. (2006). *Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις στην επικοινωνία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας*. Εκδόσεις Ατραπός.

Μπακιρτζή - Σαρδέλη, Ε. (2014). *Η τεχνοφοβία στην εκπαίδευση και η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στο ελληνικό σχολείο*. I-TEACHER, τεύχος 8ο, σελ. 235.

Μπαμπινιώτης, Γ. Δ. (2002). ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. Αθήνα: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ Ε.Π.Ε.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2010). ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ-ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. Αθήνα: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ Ε.Π.Ε.

Μπαρκατσάς, Α. (1998). *Αιτίες αποτυχίας καινοτόμων θεσμοθετημένων μεταρρυθμίσεων και προτάσεις για την αξιολόγησή τους*. Τα Εκπαιδευτικά, 47–48, σελ. 129-138.

Μπουραντάς, Δ. (2005). *Ηγεσία: Ο δρόμος της συνεχούς επιτυχίας*. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ.

Μπρίνια, Β. (2008). *Management Εκπαιδευτικών Μονάδων και Εκπαίδευσης*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.

Παπαδημητρίου, Β. (2010). *Σχολική κουλτούρα, σχολικό κλίμα και αειφόρο σχολείο. Για Την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Τεύχος 44*, 12–13.

Παπακωνσταντίνου, Γ., 2008. *Εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαιδευτική μονάδα: ο ρόλος του Διευθυντή*, Στο: Οδηγός Επιμόρφωσης. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση Και Αγωγή. Θεσσαλονίκη, p. σ. 231-240.

Παπακωνσταντίνου, Γ. (2008). *Εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαιδευτική μονάδα: Ο ρόλος του διευθυντή*. Στο Ζ. Παπαναούμ & Δ. Μαυροσκούφης, *ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ - Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: ΥΠΕΠΘ.

Παπαπροκοπίου Νατάσα, & Μπάκας, Θ. (2006). *Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στην προώθηση και διάδοση των εκπαιδευτικών ανταλλαγών*. Στο: Εκπαιδευτικές Αλλαγές, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου. Αθήνα.

- Πασιαρδή, Γ. (2001). *Το Σχολικό Κλίμα*. Τυπωθήτω.
- Πετκοπούλου, Ε. (2014). *Σχέδιο δράσης για την επιτυχημένη εφαρμογή εκπαιδευτικής καινοτομίας σε ίδρυμα προσχολικής αγωγής*. Τα Εκπαιδευτικά, τεύχος 109–110, σελ/215–226.
- Ράπτης, Ν. (2006). *Η διαχείριση της καινοτομίας από τη σχολική ηγεσία*. Εκπαιδευτικό Βήμα, τεύχος 6, σελ. 32–42.
- Σαΐτης, Χ. Α. (2000). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης – Θεωρία και Πράξη* (Ατραπός). Αθήνα.
- Σαΐτης, Χ. Α. (2008). *Ο Διευθυντής στο Δημόσιο Σχολείο* (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο). Αθήνα.
- Σπυροπούλου, Δ., Αναστασάκη, Α., Δεληγιάννη, Δ., Κούτρα, Χ., & Μπούρας, Σ. (2008). *Τα καινοτόμα προγράμματα στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: λειτουργική διεισδυτικότητα και βιωσιμότητα*. Στο Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο. Εισηγήσεις διημερίδων (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ, Γ' Κ.Π.Σ.).
- Υφαντή, Α. (2011). *Εκπαιδευτική πολιτική και σχεδιασμός για ένα σύγχρονο σχολείο*. Εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕ.
- Χριστοφίδου, Έ. (2012). ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ. Presented at the ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΝΕΟΠΡΟΑΧΘΕΝΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, Κύπρος. Retrieved from http://www.moec.gov.cy/dde/anaptyxi_veltiosi_scholeiou/tomeis_drasis/allages_kainotomies/parousiaseis/diachirisi_allagis.pdf
- unric, 2018. *Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη*. (n.d.). Retrieved September 20, 2018, from https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=36&Itemid=71

Νομοθεσία

Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 93381/Δ2/2016-ΦΕΚ 1640/Β/9-6-2016 «Ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων των Α', Β', Γ' τάξεων του ημερησίου γυμνασίου»

Εγκύκλιος 170596/ΓΔ4/13-10-2016 «*Σχεδιασμός και Υλοποίηση Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων (Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών*

Θεμάτων) Αγωγής Σταδιοδρομίας και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (Erasmus+, eTwinning κ.ά.) Για το Σχολικό Έτος 2016-2017»

Προεδρικό Διάταγμα υπ' Αριθμ. 126/2016-ΦΕΚ 211/Β/11-11-2016 «Περί σχολικού και διδακτικού έτους και της αξιολόγησης των μαθητών του Γυμνασίου»

Εγκύκλιος Φ20.1/220482/Δ2/23-12-2016 «**Υλοποίηση στο Γυμνάσιο Θεματικής Εβδομάδας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε ζητήματα Διατροφής, Εθισμού-Εξαρτήσεων και Έμφυλων Ταυτοτήτων κατά το Σχολικό Έτος 2016-2017**».

Εγκύκλιος Φ20.1/192356/Δ2/8-11-2017 «**Υλοποίηση στο Γυμνάσιο Θεματικής Εβδομάδας Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης κατά το Σχολικό Έτος 2017-2018**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Δημογραφικά στοιχεία

Πίνακας Ε1: Κατανομή ανάλογα με το φύλο

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Έγκυρα Ποσοστά
Άνδρας	32	30,48%
Γυναίκα	73	69,52%

Πίνακας Ε2: Συχνότητες και ποσοστά σχετικά με την ηλικία των εκπαιδευτικών του δείγματος

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
22-30	1	0,95%	0,95%
31-40	10	9,52%	10,48%
41-50	48	45,71%	56,19%
51 και πάνω	46	43,81%	100,00%

Πίνακας Ε3: Συχνότητες και ποσοστά σχετικά με τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών του δείγματος

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό
ΠΕ01-Θεολόγοι	6	5,71%
ΠΕ02-Φιλολόγοι	24	22,86%
ΠΕ02.50-Φιλολόγοι ειδικής αγωγής	1	0,95%
ΠΕ03-Μαθηματικοί	14	13,33%

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό
ΠΕ04.01-Φυσικοί	11	10,47%
ΠΕ04.02-Χημικοί	1	0,95%
ΠΕ04.03-Φυσιογνώστες	1	0,95%
ΠΕ04.04-Βιολόγοι	1	0,95%
ΠΕ04.05-Γεωλόγοι	3	2,86%
ΠΕ05-Γαλλικής	5	4,76%
ΠΕ06-Αγγλικής	5	4,76%
ΠΕ07-Γερμανικής	4	3,81%
ΠΕ08-Καλλιτεχνικών	1	0,95%
ΠΕ09-Οικονομολόγοι	1	0,95%
ΠΕ78-Κοινωνιολόγοι	1	0,95%
ΠΕ11-Φυσικής αγωγής	2	1,9%
ΠΕ81-Τοπογράφοι	1	0,95%
ΠΕ80-οικιακής	2	1,9%
ΠΕ79-Μουσικής	5	4,76%
ΠΕ82-Μηχανολόγων	1	0,95%
ΠΕ88.03-Ζωικής παραγωγής	1	0,95%
ΠΕ83-Ηλεκτρολόγων	1	0,95%
ΠΕ86-Πληροφορικής	11	10,47%

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό
ΠΕ88.01-Γεωπόνου	1	0,95%

Πίνακας Ε4: Πρόσθετες σπουδές

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
Δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	20	19,05%	19,23%
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Εξειδίκευσης	38	36,19%	36,54%
Διδακτορικό Δίπλωμα	4	3,81%	3,85%
Επιμόρφωση ΤΠΕ Α' επιπέδου	65	61,90%	62,50%
Επιμόρφωση ΤΠΕ Β' επιπέδου	48	45,71%	46,15%

Πίνακας Ε5: Υπηρεσιακή κατάσταση

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό
Ωρομίσθιος/α	0	0,00%
Αναπληρωτής/τρια	3	2,86%
Μόνιμος με οργανική τοποθέτηση	93	88,57%
Μόνιμος με απόσπαση	9	8,57%

Πίνακας Ε6: Συνολική εκπαιδευτική υπηρεσία

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστική συχνότητα
0-6 έτη	1	0,95%	0,95%
7-12 έτη	14	13,3%	14,25%
13-20 έτη	37	35,24%	49,49%
Πάνω από 20 έτη	53	50,51%	100%

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Γενικές ερωτήσεις που αφορούν την εισαγωγή και εφαρμογή της καινοτομίας στην εκπαίδευση

Πίνακας 1: Ποιο ή ποια από τα παρακάτω πιστεύετε ότι σημαίνει ο όρος «καινοτομία»;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Οι νέες μέθοδοι διδασκαλίας	15	49	64	60,95%
Οι αλλαγές σε συγκεκριμένους τομείς του σχολείου	14	29	43	40,95%
Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση	14	28	42	40,00%
Κάτι που στοχεύει σε ολοκληρωτική αλλαγή του σχολείου	18	20	38	36,19%

Πίνακας 2: Ποιες από τις παρακάτω δράσεις πιστεύετε ότι είναι καινοτομίες;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Νέες μέθοδοι διδασκαλίας	26	64	90	85,71%
Θεματική εβδομάδα	16	44	60	57,14%
Προγράμματα «Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης»	14	33	47	44,76%
Πολιτιστικά προγράμματα	13	32	45	42,86%
Φωτόδεντρο	16	29	45	42,86%
Προγράμματα «Αγωγής Υγείας»	10	32	42	40,00%
Νέα διδακτικά εγχειρίδια	11	21	32	30,48%
Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ	12	19	31	29,52%
Myschool	10	14	24	22,86%
Ενισχυτική διδασκαλία	4	8	12	11,43%

Πίνακας 3: Πιστεύετε ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στο σχολείο;

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστά	Έγκυρα Ποσοστά
Ναι	103	98,10%	100,00%
	2	1,90	Ελλειπούσες

Πίνακας 4: Ποιες πιστεύετε ότι είναι γενικά οι ωφέλειες από την εφαρμογή μιας καινοτομίας στο σχολείο;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Ανδρας	Γυναίκα		
Θετική αντίληψη των μαθητών για το σχολείο	24	62	86	81,90%
Ομαλότερη ένταξη των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία	16	46	62	59,05%
Ανάπτυξη πρωτοβουλιών από την πλευρά των εκπαιδευτικών	19	43	62	59,05%
Καλύτερες επιδόσεις των μαθητών	15	25	40	38,10%
Εντονότερη παρουσία του σχολείου στην τοπική κοινωνία	9	25	34	32,38%
Βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής του σχολείου	7	14	21	20,00%
Κλίμα συνεργασίας εκπαιδευτικών και διευθυντή	7	12	19	18,10%

Πίνακας 5: Έχετε υλοποιήσει κάποιο καινοτόμο πρόγραμμα;

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	63	60
ΟΧΙ	42	40

Πίνακας 6: Για ποιους λόγους θα συμμετείχατε στην υλοποίηση μιας καινοτομίας;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Ανδρας	Γυναίκα		
Προσωπική ευχαρίστηση	25	61	86	81,90%
Για να ξεφύγω από τη ρουτίνα	15	30	45	42,86%
Συμπλήρωση ωραρίου	7	28	35	33,33%
Χρηματική απολαβή	6	12	18	17,14%
Αν μου επιβαλλόταν από το διευθυντή ή το υπουργείο	5	8	13	12,38%
Βελτίωση θέσης	3	7	10	9,52%

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε ο εκπαιδευτικός

Πίνακας 7: Ποιον από τους τρεις άξονες της ΘΕ επιλέξατε τη σχολική χρονιά 2016-2017;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Διατροφή και ποιότητα ζωής	17	35	52	49,52%
Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων	7	28	35	33,33%
Έμφυλες ταυτότητες	8	20	28	26,67%

Πίνακας 8: Λόγοι για τους οποίους επιλέξατε το συγκεκριμένο άξονα

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Μπορούσα να το εντάξω στο μάθημά μου	12	41	53	50,48%
Είναι ο άξονας με τον οποίο έχω μεγαλύτερη εξοικείωση	15	27	42	40,00%
Αρκετοί μαθητές αντιμετωπίζουν συναφές πρόβλημα και ήθελα να τους ενημερώσω	11	24	35	33,33%
Μου φάνηκε πιο εύκολο να τον προσεγγίσω	10	18	28	26,67%
Ήταν ευκαιρία να ενημερωθώ κι εγώ γι' αυτόν	8	13	21	20,00%

Πίνακας 9: Ποιον από τους τέσσερις άξονες της ΘΕ επιλέξατε τη σχολική χρονιά 2017-2018;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Διατροφή και ποιότητα ζωής	14	25	39	37,14%
Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων	7	21	28	26,67%
Έμφυλες ταυτότητες	5	21	26	24,76%
Κυκλοφοριακή αγωγή και οδική ασφάλεια	6	15	21	20,00%

Πίνακας 10: Λόγοι για τους οποίους επιλέξατε το συγκεκριμένο άξονα

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Μπορούσα να το εντάξω στο μάθημά μου	10	34	44	42,31%
Είναι ο άξονας με τον οποίο έχω μεγαλύτερη εξοικείωση	14	27	41	39,42%
Αρκετοί μαθητές αντιμετωπίζουν συναφές πρόβλημα και ήθελα να τους ενημερώσω	11	29	40	38,83%
Μου φάνηκε πιο εύκολο να τον προσεγγίσω	11	21	32	30,77%
Ήταν ευκαιρία να ενημερωθώ κι εγώ γι' αυτόν	9	16	25	24,04%

Πίνακας 11: Χρησιμοποίησατε το υλικό που υπάρχει στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
ΝΑΙ	17	43	60	57,14
ΟΧΙ	15	30	45	42,86

Πίνακας 12: Αν ναι, τι από το υλικό αυτό, που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ, χρησιμοποιήσατε;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Ενότητες και δραστηριότητες που προτείνονται στο Φάκελο Εκπαιδευτικού Υλικού	9	23	32	30,48%
Υλικό που υλοποιείται από Εκπαιδευτικούς	8	16	24	22,86%
Υλικό από το μάθημά σας	7	16	23	21,90%
Υλικό από την εκπαιδευτική τηλεόραση	2	16	18	17,14%
Δραστηριότητες από το Φωτόδεντρο	4	13	17	16,19%
Υλικό που υλοποιείται από Εξειδικευμένους Εκπαιδευτικούς	7	9	16	15,24%
Υλικό που υλοποιείται από Εκπροσώπους Φορέων	3	10	13	12,38%
Υλικό από την Πλατφόρμα Ψηφιακών Διδακτικών Σεναρίων «Αίσωπος» του ΙΕΠ	0	4	4	3,81%
Υλικό από την ιστοσελίδα Πρωτέας, που περιέχει εκπαιδευτικά σενάρια για τα γλωσσικά μαθήματα	0	2	2	1,90%

Πίνακας 13: Με ποιον τρόπο παρουσιάσατε το θέμα σας στους μαθητές;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Συζήτηση/διάλογος	16	48	64	60,95%
Προβολή ταινίας	10	38	48	45,71%
Παρουσίαση με ΤΠΕ	15	28	43	40,95%
Εισήγηση πάνω στο θέμα	11	23	34	32,38%
Διαδραστικά παιχνίδια	8	23	31	29,52%
Απάντηση σε ερωτηματολόγιο και συζήτηση	9	21	30	28,57%
Σύντομα σχέδια εργασίας (project)	7	21	28	26,67%
Πρόσκληση εκπροσώπου φορέα	0	12	12	11,43%

Πίνακας 15: Πόσες διδακτικές ώρες διαθέσατε για τις δραστηριότητες της θεματικής εβδομάδας;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Περισσότερες από 6	9	23	32	30,77
Τέσσερις	6	15	21	20,19
Δύο	5	13	18	17,31
Έξι	5	7	12	11,54
Μία	2	7	9	8,65
Πέντε	4	4	8	7,69
Τρεις	1	3	4	3,85

Πίνακας 16: Οι μαθητές συμμετείχαν στη διαδικασία;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Καθόλου	1	1	2	1,94%
Λίγο	1	9	10	9,71%
Αρκετά	12	21	33	32,04%
Πολύ	16	29	45	43,69%
Πάρα πολύ	2	11	13	12,62%

Πίνακας 17: Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έχει εισαχθεί ο θεσμός της Θεματικής εβδομάδας στο Γυμνάσιο;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Με ελεύθερο πρόγραμμα δίνεται η δυνατότητα να παρουσιαστούν σημαντικά θέματα για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς	15	46	61	58,10%
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας	17	26	43	40,95%
Για να καλύψει την αύξηση του διδακτικού έτους	12	21	33	31,43%
Για να παιδέψει τους εκπαιδευτικούς	1	7	8	7,62%

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε η σχολική μονάδα

Πίνακας 18: Δεδομένου ότι η υποβολή του σχεδίου υλοποίησης είχε καταληκτική ημερομηνία 10 Φεβρουαρίου, ποιο διάστημα προτιμήθηκε από το Σύλλογο Διδασκόντων για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας το σχολικό έτος 2016-2017;

	1 ^η εβδομάδα	2 ^η εβδομάδα	3 ^η εβδομάδα	4 ^η εβδομάδα
Φεβρουάριος				
Μάρτιος	1 0,95%			2 1,90%
Απρίλιος	2 1,90%	4 3,81%	4 3,81%	5 4,76%
Μάιος	5 4,76%	15 14,29%	38 36,19%	24 22,86%

Πίνακας 20: Δεδομένου ότι η υποβολή του σχεδίου υλοποίησης είχε καταληκτική ημερομηνία 15 Ιανουαρίου, ποιο διάστημα προτιμήθηκε από το Σύλλογο Διδασκόντων για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας το σχολικό έτος 2017-2018;

	1 ^η εβδομάδα	2 ^η εβδομάδα	3 ^η εβδομάδα	4 ^η εβδομάδα
Ιανουάριος				
Φεβρουάριος		1 0,95%		2 1,90%
Μάρτιος		1 0,95%	1 0,95%	6 5,71%
Απρίλιος	1 0,95%		2 1,90%	
Μάιος	13 12,38%	12 11,43%	38 36,19%	28 26,67%

Πίνακας 22: Για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας, το σχολικό έτος 2016-2017, ο Σύλλογος Διδασκόντων μετέβαλε το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου;

Ετικέτα Τιμής	Συχνότητα	Έγκυρα Ποσοστά	Συσσωρευτικά Ποσοστά
Ναι	76	73,79	73,79
Όχι	27	26,21	100,00

Πίνακας 23: Έγιναν ομιλίες και εκδηλώσεις εντός ή εκτός του διδακτικού ωραρίου με τη συμμετοχή των γονέων, κατά τη διάρκεια της θεματικής εβδομάδας το σχολικό έτος 2016-2017 ;

<i>Ετικέτα Τιμής</i>	<i>Συχνότητα</i>	<i>Ποσοστά</i>	<i>Συσσωρευτικά Ποσοστά</i>
Ναι	23	22,33	22,33
Όχι	80	77,67	100,00

Πίνακας 25: Κατά τη διάρκεια της Θεματικής εβδομάδας, το σχολικό έτος 2016-2017, έγιναν διδακτικές επισκέψεις;

<i>Ετικέτα Τιμής</i>	<i>Συχνότητα</i>	<i>Ποσοστά</i>	<i>Συσσωρευτικά Ποσοστά</i>
Ναι	17	16,50	16,50
Όχι	86	83,50	100,00

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Αντιλήψεις για τη θεματική εβδομάδα

Πίνακας 27: Οι γονείς συμμετείχαν στη διαδικασία;

<i>Ετικέτα Τιμής</i>	<i>ΦΥΛΟ</i>		<i>Σύνολο</i>	<i>Ποσοστό</i>	<i>Συσσωρευτικά Ποσοστά</i>
	<i>Άνδρας</i>	<i>Γυναίκα</i>			
Καθόλου	21	62	83	80,58	80,58
Λίγο	6	7	13	12,62	93,20
Αρκετά	3	1	4	3,88	97,09
Πολύ	1	1	2	1,94	99,03
Πάρα πολύ	1	0	1	,97	100,00

Πίνακας 28: Η Διεύθυνση του σχολείου διευκόλυνε τους εκπαιδευτικούς για να υλοποιήσουν το δικό τους πρόγραμμα;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Καθόλου	0	3	3	2,91	2,91
Λίγο	5	3	8	7,77	10,68
Αρκετά	7	1	22	21,36	32,04
Πολύ	1	31	42	40,78	72,82
Πάρα πολύ	9	19	28	27,18	100,00

Πίνακας 29: Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα θεματικά αντικείμενα-άξονες της θεματικής εβδομάδας;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Καθόλου	0	2	2	1,94	1,94
Λίγο	4	10	14	13,59	15,53
Αρκετά	19	40	59	57,28	72,82
Πολύ	7	19	26	25,24	98,06
Πάρα πολύ	2	0	2	1,94	100,00

Πίνακας 31: Πόσο πιστεύεται ότι ευαισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Καθόλου	3	5	8	7,84	7,84
Λίγο	11	34	45	44,12	51,96
Αρκετά	11	24	35	34,31	86,27
Πολύ	5	7	12	11,76	98,04
Πάρα πολύ	1	1	2	1,96	100,00

Πίνακας 32: Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις πάνω στους θεματικούς άξονες;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Καθόλου	1	2	3	2,91	2,91
Λίγο	9	24	33	32,04	34,95
Αρκετά	14	26	40	38,83	73,79
Πολύ	6	17	23	22,33	96,12
Πάρα πολύ	2	2	4	3,88	100,00

Πίνακας 33: Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας υπήρξε αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς ή στους γονείς πάνω στους συγκεκριμένους θεματικούς άξονες;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Καθόλου	2	5	7	6,73	6,73
Λίγο	16	37	53	50,96	57,69
Αρκετά	9	25	34	32,69	90,38
Πολύ	4	5	9	8,65	99,04
Πάρα πολύ	1	0	1	,96	100,00

Πίνακας 34: Πόσο πιστεύετε ότι η εβδομάδα με ελεύθερο πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση σχέσεων όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Καθόλου	5	16	21	20,19	20,19
Λίγο	8	24	32	30,77	50,96
Αρκετά	11	24	35	33,65	84,62
Πολύ	5	7	12	11,54	96,15
Πάρα πολύ	3	1	4	3,85	100,00

Πίνακας 35: Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό	Συσσωρευτικά Ποσοστά
	Άνδρας	Γυναίκα			
Δεν έχω ακόμα διαμορφώσει γνώμη	3	17	20	19,42	19,42
Μάλλον αρνητική	8	20	28	27,18	46,6
Απόλυτα αρνητική	5	12	16	15,53	62,13
Μάλλον θετική	11	18	29	28,16	90,29
Απόλυτα θετική	5	5	10	9,71	100

Πίνακας 36: Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι δυσκολεύουν την υλοποίηση της Θεματικής εβδομάδας;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Η ανεπαρκής επιμόρφωση σχετικά με τη θεματική εβδομάδα	23	49	72	72,73%
Η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής στο σχολείο	21	42	63	63%
Η έλλειψη χρόνου, προκειμένου να καλυφθεί η διδακτέα ύλη	8	17	25	25%
Περιορισμένη θεματολογία	4	11	15	15%
Μη ενδιαφέρουσα θεματολογία	2	5	7	7,14%

Πίνακας 37: Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες θεωρείτε ότι θα διευκόλυναν την υλοποίηση της Θεματικής εβδομάδας;

Ετικέτα Τιμής	ΦΥΛΟ		Σύνολο	Ποσοστό
	Άνδρας	Γυναίκα		
Ενημέρωση-επιμόρφωση σχετικά με το υλικό που είναι αναρτημένο στο ΙΕΠ	22	36	58	58%
Ενημέρωση-επιμόρφωση σχετικά με τις εκπαιδευτικές μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση της Θεματικής εβδομάδας	15	26	41	41%
Υλικοτεχνική υποδομή	22	51	73	73%
Ελεύθερη θεματολογία	8	16	24	24%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Πίνακας 35-30

		<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>30. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα θεματικά αντικείμενα-άξονες της θεματικής εβδομάδας;</i>
<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>Pearson Συσχέτιση Στ.Σημ. (2-κατ/νση ς) N</i>	1,00 104	-,33 103
<i>30. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα θεματικά αντικείμενα-άξονες της θεματικής εβδομάδας;</i>	<i>Pearson Συσχέτιση Στ.Σημ. (2-κατ/νση ς) N</i>	-,33 103	1,00 103

Πίνακας 35-31

		<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>31. Πόσο πιστεύεται ότι εναισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας;</i>
<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>Pearson Συσχέτιση Στ.Σημ. (2-κατ/νσης) N</i>	1,00 104	-,39 102
<i>31. Πόσο πιστεύεται ότι εναισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας;</i>	<i>Pearson Συσχέτιση Στ.Σημ. (2-κατ/νσης) N</i>	-,39 102	1,00 102

Πίνακας 35-32

		<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>32. Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις πάνω στους θεματικούς άξονες;</i>
<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>Pearson Συσχέτιση Στ.Σημ. (2-κατ/νσης) N</i>	<i>1,00</i>	<i>-,41</i>
			<i>,000</i>
		<i>104</i>	<i>103</i>
<i>32. Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις πάνω στους θεματικούς άξονες;</i>	<i>Pearson Συσχέτιση Στ.Σημ. (2-κατ/νσης) N</i>	<i>-,41</i>	<i>1,00</i>
		<i>,000</i>	
		<i>103</i>	<i>103</i>

Πίνακας 35-33

		35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι	33. Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας υπήρξε αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς ή στους γονείς πάνω στους συγκεκριμένους θεματικούς άξονες;
35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι	Pearson Συσχέτιση	1,00	-,33
	Στ.Σημ. (2- κατ/νσης)		,001
	N	104	104
33. Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας υπήρξε αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς ή στους γονείς πάνω στους συγκεκριμένους θεματικούς άξονες;	Pearson Συσχέτιση	-,33	1,00
	Στ.Σημ. (2- κατ/νσης)	,001	
	N	104	104

Πίνακας 35-34

		<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>34. Πόσο πιστεύετε ότι η εβδομάδα με ελεύθερο πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση σχέσεων όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα;</i>
<i>35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι</i>	<i>Pearson Συσχέτιση</i>	1,00	-,54
	<i>Στ.Σημ. (2- κατ/νσης) N</i>	104	,000 104
<i>34. Πόσο πιστεύετε ότι η εβδομάδα με ελεύθερο πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση σχέσεων όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα;</i>	<i>Pearson Συσχέτιση</i>	-,54	1,00
	<i>Στ.Σημ. (2- κατ/νσης) N</i>	,000 104	104

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2018

Ονομάζομαι Παρασκευοπούλου Αικατερίνη, είμαι εκπαιδευτικός ΠΕ03 (Μαθηματικός) και διεξάγω έρευνα στο πλαίσιο της Διπλωματικής μου Εργασίας στο για το μεταπτυχιακό δίπλωμα στη Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει έναν αριθμό ερωτήσεων σχετικών με την διερεύνηση εφαρμογής της θεματικής εβδομάδας, κατά το πρώτο έτος εφαρμογής αυτού του θεσμού, το σχολικό έτος **2016-2017**.

Οι πληροφορίες που θα δώσετε θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την εξαγωγή ερευνητικών συμπερασμάτων. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι απαντήσεις απολύτως εμπιστευτικές. Οι πληροφορίες, που θα προκύψουν, θα αναλυθούν στατιστικά και θα χρησιμοποιηθούν για καθαρά ερευνητικούς σκοπούς.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την υπομονή και τη συνεργασία σας

Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Γενικές ερωτήσεις που αφορούν την εισαγωγή και εφαρμογή της καινοτομίας στην εκπαίδευση

1. Ποιο ή ποια από τα παρακάτω πιστεύετε ότι σημαίνει ο όρος «καινοτομία»;

- Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση
- Οι νέες μέθοδοι διδασκαλίας
- Οι αλλαγές σε συγκεκριμένους τομείς του σχολείου
- Κάτι που στοχεύει σε ολοκληρωτική αλλαγή του σχολείου

2. Ποιες από τις παρακάτω δράσεις πιστεύετε ότι είναι καινοτομίες;

- Νέα διδακτικά εγχειρίδια
- Νέες μέθοδοι διδασκαλίας
- Προγράμματα «Αγωγής Υγείας»
- Προγράμματα «Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης»
- Πολιτιστικά προγράμματα
- Ενισχυτική διδασκαλία
- Φωτόδεντρο
- Myschool
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ
- Θεματική εβδομάδα

3. Πιστεύετε ότι πρέπει να εισάγονται καινοτομίες στο σχολείο;

- Ναι Όχι

4. Ποιες πιστεύετε ότι είναι γενικά οι ωφέλειες από την εφαρμογή μιας καινοτομίας στο σχολείο;

- Καλύτερες επιδόσεις των μαθητών
- Ομαλότερη ένταξη των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Θετική αντίληψη των μαθητών για το σχολείο
- Κλίμα συνεργασίας εκπαιδευτικών και διευθυντή
- Ανάπτυξη πρωτοβουλιών από την πλευρά των εκπαιδευτικών
- Βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής του σχολείου
- Εντονότερη παρουσία του σχολείου στην τοπική κοινωνία

5. Έχετε υλοποιήσει κάποιο καινοτόμο πρόγραμμα;

- Ναι Όχι

Αν ναι, προσδιορίστε

6. Για ποιους λόγους θα συμμετείχατε στην υλοποίηση μιας καινοτομίας;

- Προσωπική ευχαρίστηση
- Συμπλήρωση ωραρίου
- Χρηματική απολαβή
- Βελτίωση θέσης
- Για να ξεφύγω από τη ρουτίνα
- Αν μου επιβαλλόταν από το διευθυντή ή το υπουργείο
- Άλλος, προσδιορίστε

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε ο εκπαιδευτικός

7. Ποιον από τους τρεις άξονες της ΘΕ επιλέξατε τη σχολική χρονιά 2016-2017;

- Διατροφή και ποιότητα ζωής
- Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων
- Έμφυλες ταυτότητες

8. Λόγοι για τους οποίους επιλέξατε το συγκεκριμένο άξονα

- Είναι ο άξονας με τον οποίο έχω μεγαλύτερη εξοικείωση
- Μου φάνηκε πιο εύκολο να τον προσεγγίσω
- Ήταν ευκαιρία να ενημερωθώ κι εγώ γι' αυτόν
- Μπορούσα να το εντάξω στο μάθημά μου
- Αρκετοί μαθητές αντιμετωπίζουν συναφές πρόβλημα και ήθελα να τους ενημερώσω
- Άλλο, προσδιορίστε

9. Ποιον από τους τέσσερις άξονες της ΘΕ επιλέξατε τη σχολική χρονιά 2017-2018;

- Διατροφή και ποιότητα ζωής
- Πρόληψη εθισμού και εξαρτήσεων
- Έμφυλες ταυτότητες
- Κυκλοφοριακή Αγωγή και Οδική Ασφάλεια

10. Λόγοι για τους οποίους επιλέξατε το συγκεκριμένο άξονα

- Είναι ο άξονας με τον οποίο έχω μεγαλύτερη εξοικείωση
- Μου φάνηκε πιο εύκολο να τον προσεγγίσω
- Ήταν ευκαιρία να ενημερωθώ κι εγώ γι' αυτόν
- Μπορούσα να το εντάξω στο μάθημά μου
- Αρκετοί μαθητές αντιμετωπίζουν συναφές πρόβλημα και ήθελα να τους ενημερώσω
- Άλλο, προσδιορίστε

11. Χρησιμοποίησατε το υλικό που υπάρχει στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ;

- Ναι
- Όχι

12. Αν **ναι**, τι από το υλικό αυτό, που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ, χρησιμοποιήσατε;

- Ενότητες και δραστηριότητες που προτείνονται στο Φάκελο Εκπαιδευτικού Υλικού
- Υλικό που υλοποιείται από Εκπροσώπους Φορέων
- Υλικό που υλοποιείται από Εξειδικευμένους Εκπαιδευτικούς
- Υλικό που υλοποιείται από Εκπαιδευτικούς
- Υλικό από την εκπαιδευτική τηλεόραση
- Δραστηριότητες από το Φωτόδεντρο
- Υλικό από την ιστοσελίδα Πρωτέας, που περιέχει εκπαιδευτικά σενάρια για τα γλωσσικά μαθήματα
- Υλικό από την Πλατφόρμα Ψηφιακών Διδακτικών Σεναρίων «Αίσωπος» του ΙΕΠ
- Υλικό από το μάθημά σας

13. Με ποιον τρόπο παρουσιάσατε το θέμα σας στους μαθητές;

- Εισήγηση πάνω στο θέμα
- Συζήτηση/διάλογος
- Παρουσίαση με ΤΠΕ
- Προβολή ταινίας
- Απάντηση σε ερωτηματολόγιο και συζήτηση
- Διαδραστικά παιχνίδια
- Σύντομα σχέδια εργασίας (project)
- Πρόσκληση εκπροσώπου φορέα
- Άλλο, προσδιορίστε

14. Αν καλέσατε εκπρόσωπο φορέα γράψτε από ποιον ακριβώς

.....
.....
.....
.....

15. Πόσες διδακτικές ώρες διαθέσατε για τις δραστηριότητες της θεματικής εβδομάδας;

- Μία Δύο Τρεις Τέσσερις Πέντε Έξι Περισσότερες από έξι

16. Οι μαθητές συμμετείχαν στη διαδικασία;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

17. Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έχει εισαχθεί ο θεσμός της Θεματικής εβδομάδας στο Γυμνάσιο;

- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας
 Για να καλύψει την αύξηση του διδακτικού έτους
 Για να παιδέψει τους εκπαιδευτικούς
 Με ελεύθερο πρόγραμμα δίνεται η δυνατότητα να παρουσιαστούν σημαντικά θέματα για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς
 Άλλο, προσδιορίστε

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Μεθοδολογία υλοποίησης της θεματικής εβδομάδας που ακολούθησε η σχολική μονάδα

18. Δεδομένου ότι η υποβολή του σχεδίου υλοποίησης είχε καταληκτική ημερομηνία 10 Φεβρουαρίου, ποιο διάστημα προτιμήθηκε από το Σύλλογο Διδασκόντων για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας το σχολικό έτος 2016-2017;

	1 ^η εβδομάδα	2 ^η εβδομάδα	3 ^η εβδομάδα	4 ^η εβδομάδα
Φεβρουάριος	☐	☐	☐	☐
Μάρτιος	☐	☐	☐	☐
Απρίλιος	☐	☐	☐	☐
Μάιος	☐	☐	☐	☐

19. Ποιος είναι ο λόγος που ο Σύλλογος Διδασκόντων επέλεξε τη συγκεκριμένη εβδομάδα το σχολικό έτος 2016-2017;

.....

.....

.....

.....

20. Δεδομένου ότι η υποβολή του σχεδίου υλοποίησης είχε καταληκτική ημερομηνία 15 Ιανουαρίου, ποιο διάστημα προτιμήθηκε από το Σύλλογο Διδασκόντων για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας το σχολικό έτος 2017-2018;

	1 ^η εβδομάδα	2 ^η εβδομάδα	3 ^η εβδομάδα	4 ^η εβδομάδα
Ιανουάριος			☐	☐
Φεβρουάριος	☐	☐	☐	☐
Μάρτιος	☐	☐	☐	☐
Απρίλιος	☐	☐	☐	☐
Μάιος	☐	☐	☐	☐

21. Ποιος είναι ο λόγος που ο Σύλλογος Διδασκόντων επέλεξε τη συγκεκριμένη εβδομάδα το σχολικό έτος 2017-2018;

.....

22. Για την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας, το σχολικό έτος 2016-2017, ο Σύλλογος Διδασκόντων μετέβαλε το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου;

- Ναι Όχι

23. Έγιναν ομιλίες και εκδηλώσεις εντός ή εκτός του διδακτικού ωραρίου με τη συμμετοχή των γονέων, το σχολικό έτος 2016-2017 ; ;

- Ναι Όχι

24. Αν **ναι**, ποιους φορείς καλέσατε στο σχολείο;

.....
.....
.....
.....

25. Κατά τη διάρκεια της Θεματικής εβδομάδας έγιναν διδακτικές επισκέψεις, το σχολικό έτος 2016-2017 ;;

- Ναι Όχι

26. Αν ναι, αναφέρετε τους χώρους που επισκεφτήκατε

.....
.....
.....

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Αντιλήψεις για τη θεματική εβδομάδα

27. Οι γονείς συμμετείχαν στη διαδικασία;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

28. Η Διεύθυνση του σχολείου διευκόλυνε τους εκπαιδευτικούς για να υλοποιήσουν το δικό τους πρόγραμμα;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

29. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα θεματικά αντικείμενα-άξονες της θεματικής εβδομάδας;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

30. Προτείνετε κάποια θεματικά αντικείμενα που θα θέλατε να συμπεριληφθούν στη θεματική εβδομάδα

.....
.....
.....
.....

31. Πόσο πιστεύεται ότι ευαισθητοποιήθηκε η σχολική κοινότητα πάνω στους συγκεκριμένους άξονες, μετά την υλοποίηση της θεματικής εβδομάδας;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

32. Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας οι μαθητές απέκτησαν πληροφορίες ή γνώσεις πάνω στους θεματικούς άξονες;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

33. Πόσο πιστεύετε ότι λόγω της θεματικής εβδομάδας υπήρξε αλλαγή αντιλήψεων και συμπεριφορών στους μαθητές, στους εκπαιδευτικούς ή στους γονείς πάνω στους συγκεκριμένους θεματικούς άξονες;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

34. Πόσο πιστεύετε ότι η εβδομάδα με ελεύθερο πρόγραμμα συνέβαλε στη βελτίωση σχέσεων όλων των συμμετεχόντων στη σχολική κοινότητα;

- Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

35. Η γνώμη σας για το θεσμό της Θεματικής εβδομάδας είναι

- Απόλυτα θετική Μάλλον θετική Απόλυτα αρνητική Μάλλον αρνητική
 Δεν έχω ακόμα διαμορφώσει γνώμη

36. Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι δυσκολεύουν την υλοποίηση της Θεματικής εβδομάδας;

- Η ανεπαρκής επιμόρφωση σχετικά με τη θεματική εβδομάδα
 Η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής στο σχολείο
 Η έλλειψη χρόνου, προκειμένου να καλυφθεί η διδακτέα ύλη
 Περιορισμένη θεματολογία
 Μη ενδιαφέρουσα θεματολογία
 Άλλο, προσδιορίστε

37. Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες θεωρείτε ότι θα διευκόλυναν την υλοποίηση της Θεματικής εβδομάδας;

- Ενημέρωση-επιμόρφωση σχετικά με το υλικό που είναι αναρτημένο στο ΙΕΠ
 Ενημέρωση-επιμόρφωση σχετικά με τις εκπαιδευτικές μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίηση της Θεματικής εβδομάδας
 Υλικοτεχνική υποδομή
 Ελεύθερη θεματολογία

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Δημογραφικά στοιχεία

Ε1. ΦΥΛΟ:

- Άνδρας Γυναίκα

E2. ΗΛΙΚΙΑ:

Μέχρι και 30 ετών

από 31-40 ετών

από 41-50 ετών

πάνω από 50 ετών

E3. ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ:**E4. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ:**

Δεύτερο Πτυχίο ΑΕΙ / ΤΕΙ:

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Εξειδίκευσης:

Διδακτορικό Δίπλωμα :

Επιμόρφωση ΤΠΕ Α' επιπέδου:

Επιμόρφωση ΤΠΕ Β' επιπέδου:

E5. ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ωρομίσθιος:

Αναπληρωτής:

Μόνιμος με οργανική τοποθέτηση:

Μόνιμος με απόσπαση:

E6. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ: χρόνια.**E7. ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΠΟΥ ΤΩΡΑ
ΥΠΗΡΕΤΕΙΤΕ:.....**

Ε8. ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ημερήσιο Γυμνάσιο

Εσπερινό Γυμνάσιο

Μουσικό Γυμνάσιο

Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο

Ειδικό Γυμνάσιο

Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο